

A tartalomból:

Jelenünk krónikája

- A Máltai Szeretetszolgálat
Csanádpalotai
csoportjának hírei

- Mezőgazdasági
kistermelőknek,
tanulmányúthoz pályázati
lehetőség

Képes tájékoztató a
Táncanfolyam
a január 5-én megtartott
vizsgabájláról

PALOTAI KRÓNIKA

A Kelemen László Művelődési Ház tájékoztató kiadványa

Megjelenik minden hónapban

A lap alapítva: 1969. május hó

Felelős kiadó és szerkesztő:

Erdélyi Lajos

Szerkesztőbizottság:

Szügyi Andrásné

Balogh András

Németi Bálintné

Z Kovács Istvánné

Vetró Józsefné

Dr. Dóczi Margit

Szekeres Sándorné

Antal Istvánné

Hári Lajos

Makán Andrásné

Batta Ildikó

A cikkeket számítógépbe írta és
a nyomdai előkészítő munkát végezte
Molnárné Haluska Margit
Erdélyi Lajos

A szerkesztőség címe:

Kelemen László Művelődési Ház
6913 Csanádpalota, Szent I. u. 40.

Telefon: 48

A tartalomból:

Egészség

- Meghűléses megbetegedések
kezelésére szolgáló
gyógynövények

Pusztáné Szügyi Judit
összeállítása

Mozi műsor

Hasznos tudnivalók egyik védett
madarunkról a vadgerléről

Csanádpalotán is jelen vannak a MÁLTAIAK !

A könyvtár adott helyet a Máltaiaknak . Novemberben alakult meg a helyi csoport 10 fővel . A juttatott ruhaneműkön kívül a faluban is összegyűjtjük a kinőtt ruhákat , cipőket .

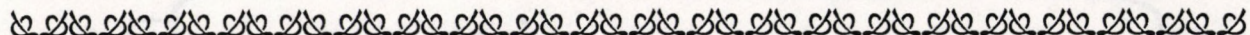
Alakulásunk óta háromszor szerveztünk osztást . Sajnos sok rászoruló ember van Csanádpalotán is .

Februárban minden hétfőn szervezünk gyűjtést reggel 10-től 15 óráig . Kérjük , hogy csak tisztított ruhát hozzanak .

Köszönjük a segítséget amit embertársaik iránt tanúsítottak .

Nagyfalusiné

Máltai Szeretetszolg. Csanádpalotai vez.

Értesítem a falu mezőgazdasági kistermelőit , hogy 1996-ban is lehetőség nyílik mezőgazdasági tanulmányút pályázására , mely lehetővé teszi , hogy a termelők szétnézzenek a környező országokban .

A pályázat elbírálásának határideje 60 nap .

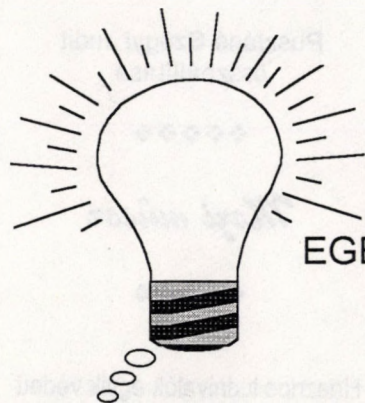
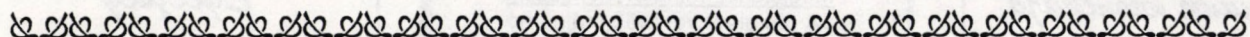
a pályázat elnyerése esetén 50 %-os állami támogatást adnak az utiköltségre és a szállásra . / ÁFA nélkül / Várom azon érdeklődők jelentkezését akik szeretnék megismerni egy tanulmányút keretében HOLLANDIA mezőgazdaságát .

Bugerlandba is tervezünk 3 napos tanulmányutat .

Mindkét úthoz útlelél szükséges

Nagyfalusiné

könyvtár kezelő

EGÉSZSÉG

" Gyenge ingerek serkentik a szervezet élet - és öngyógyító erőit ; erős ingerek bénítják , a nagyon erősek pedig megsemmisítik . "

(Rudolf Arudt és Hugo Schulz
biológiai alaptörvénye)

ÖKÖRFARKKÓRÓ

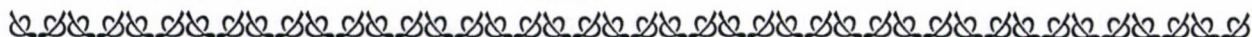
Az ökörfarkkóró a széles körben ismert és alkalmazott köhögéscsillapító és nyálkaoldó gyógynövények közé tartozik. Elsősorban nyálkaanyagokat tartalmaz , amelyek a nyálkahártyák gyulladását és ezáltal a köhögési ingert csillapítják. A naponinok elősegítik a hörgőkben felgyűlt nyálka feloldását és megkönnyítik a váladék felköhögését. A teakeverékekben az ökörfarkkóró virágait remekül kiegészítik más , hasonló növények.

A következő meghűlés elleni teakeverék kiválóan alkalmazható gyermekeknél is :

ökörfarkkóró-virág	20 g
hársfavirág	20 g
bodzavirág	20 g
csipkebogyó	20 g
kakukkfű	20 g

egy teáskanál mézzel fogyasszuk .

Áprilisban érkezik és szeptemberben vonul, meleg éghajlatra. Bokrosokban, erdőkben és ligetekben költenek, de parkokban is megtalálhatók. A fészkekben kettő fehér, meszes, kemény héjú tojás található, amit a szülők felváltva vigyáznak két hétig, amíg kikelnek a fiókák, s mindkét szülő eteti őket még ki nem repülnek a fészkekből. Ősszel csapatokba verődnek és úgy indulnak melegebb tartományokba. E szép gerlét csak a kaba sólyom tudja utolérni a gyors röpte miatt.

04. NELL, A REMETELÁNY

színes, magyarul beszélő amerikai film

05. CSIPKERÓZSIKA - WALT DISNEY PRODUKCIÓ

színes, magyarul beszélő amerikai rajzfilm

11. MIAMI RAPSZÓDIA

színes, amerikai film

12. STREETFIGHTER - HARC A VÉGSŐKIG

színes, amerikai akciófilm

18. TÉLAPU

színes, magyarul beszélő amerikai film

19. A BROOKLYNI TESTVÉR

színes, magyar film

25. DREDD BÍRÓ

színes, amerikai film

26. AZ ÚJ RÉMÁLOM

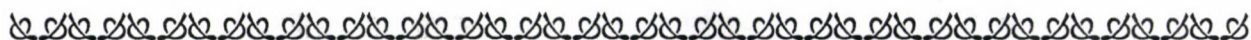
színes, amerikai horror film

03. GOLDENEYE - ARANYSZEM

színes, magyarul beszélő amerikai film

04. BAD BOYS - MIRE JÓK A ROSSZ FIÚK ?

színes, magyarul beszélő amerikai film

Képes tájékoztatónk a január 5-én megtartott vizsgabárról

Fotó : Pusztai József

LÁNDZSÁS ÚTIFŰ

A legfontosabb köhögés elleni gyógynövények egyike, mivel nyálkahártyaóvó, köhögéscsillapító, nyálkaoldó, baktériumölő és gyulladásgátló hatású.

Kezdődő hörghurut esetén segít a következő teakeverék:

lándzsás útifűlevél	40 g
martilapu-virág	20 g
fehértályva-gyökér	20 g
mályvalevél	20 g

Heves köhögéssel járó teljesen kifejlett bronchitis (hörghurut) esetén ésszerű és szükséges többféle terápiás módszert kombinálni: pl. kasvirágból készült cseppeket venni be óránként, köhögéscsillapító teát inni egész napon át, köhögés elleni szirupot fogyasztani kétóránként, lefekvés előtt kakukkfűves fürdőt venni, éjszakára kenőcsös mellkötést alkalmazni.

Ennyi gondos kezelés révén gyors enyhülés és teljes gyógyulás érhető el, s közben nem zavarjuk meg a test természetes reakcióit.

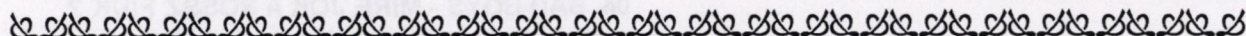
ZSÁLYA

A rekedtség és a torokgyulladások különböző válfajainak gyógyítására használatos az orvosi zsálya.

Szórjuk forró vízbe a zsályalevelet, s hagyjuk öt percig állni. Ha lehűlt kissé, egy csészényi teával öblögessük a torkunkat. A garatban fellépő kellemetlen összehúzó érzés enyhíthető, ha a teát fele-fele arányban zsályalevélből és kamillavirágból készítjük. A toroköblögetést egy-két óránként meg kell ismételni, különben nem használ. A felnőttek, akik már nem félnek egy radikális kúrától, hígítatlan vagy csupán kissé hígított svédkeserűvel gargalizáljanak. Ez a kúra gyorsan segít. Az orvosi zsálya elsősorban illóolaja révén fejt ki gyulladásgátló, baktériumölő és fertőtlenítő hatást. A májban és a garatban lévő nyálkahártyák gyulladásainak, valamint a fogíny gyulladásainak ellenszere. A foghús vérzése, a foghússebek és a protézis nyomása alatt keletkezett feldörzsölések zsályateás öblítéssel gyógyíthatók.

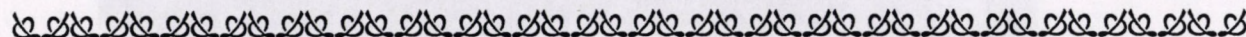
Pusztáné Szügyi Judit

Felhasznált irodalom: Barbara és Peter Theiss
Erdők, mezők patikája

Várja kedves régi és új vásárlóit a
LEVENDULA GYÓGYNÖVÉNY ÉS CSEMEGE
a Lant u. 3. az. alatt.

Kaphatók: gyógynövények, gyógyhatású készítmények
élelmiszerek
palackozott italok
Fotócikkek (színes filmek, fotóalbumok),
valamint színes filmek átvétele kidolgozásra.

Vadgerle

Nagysága 27 cm, kisebb és karcsúbb testű mint a vadgalambok. Hátoldala vörösesbarna, fekete pettyekkel. Nyakán kétoldalt fekete - fehér vonalak vannak. Nyaka és melle rózsaszínnel árnyalt. Farka lekerekedő és a széles farktollak külső éle és hegye fehér. A farok alsó oldalán fehér végszalag van. A fiatalok nyakán nincs fehér mintázat. Nyakukról és mellükről hiányzik a rózsaszínes árnyalat. Párban vagy csapatban jár. A vadgerle röpte gyors és nyilalló, szárnycsapása erőteljes. Hangja; lágyan búgó turbékolás.

Élőhelye; nyílt, bokros tájak, kisebb ligetes erdőkkel. Fákon, bokrokon fészkel. Magyarországon gyakori költőfaj, vonuló. Ez a madár őshonos gerle féle, védett faj. Szeretem a gerleket, különösen ezt a fajtát. Nagyon szép színe van és hangja felülmúlja a balkáni gerléét is. Kevésbé feltűnő, nagyon megcsappant az utóbbi időben, lehet ezt is irtják, mint a vadgalambokat. Szereti a napraforgó magját is, de a gyomnövények magjait is szívesen fogyasztja, ezáltal hasznos is.

TÁNCTANFOLYAM indul a művelődési házban

1996. március 9-én 13 órakor a haladóknak

március 9-én 15,30 órakor a közép-haladóknak

A tartalomból:

Önkormányzati hírek:

- Tájékoztató a képviselő-testület 1996. január 30-án megtartott üléséről
- Az önkormányzat ciklusprogramja

Multidéző

- Folytatjuk sorozatunkat a Csanádpalota múltjáról és jelenéről, Bazsó Dénes összeállításában
- Könnyező rímek Asztalos P. Kálmán verse
- Gémeskút készítése Csanádpalotán a századforduló táján Rácz János írása

PALOTAI KRÓNIKA

A Kelemen László Művelődési Ház tájékoztató kiadványa

Megjelenik minden hónapban

A lap alapítva: 1969. május hó

Felelős kiadó és szerkesztő:

Erdélyi Lajos

Szerkesztőbizottság:

Szügyi Andrásné

Balogh András

Németi Bálintné

Z Kovács Istvánné

Vetró Józsefné

Dr Dóczi Margit

Szekeres Sándorné

Antal Istvánné

Hári Lajos

Makán Andrásné

Batta Ildikó

A cikkeket számítógépbe írta és a nyomdai előkészítő munkát végezte

Molnárné Haluska Margit

Erdélyi Lajos

A szerkesztőség címe:

Kelemen László Művelődési Ház

6913 Csanádpalota, Szent I.u.40.

Telefon:48

A tartalomból:

Egészség

rovatunk folytatódik
Pusztáné Szügyi Judit
összeállításában

Mozi műsor

Védett madaraink
a kakukk

Ágrárkamara a vidékért

ÖNKORMÁNYZATI

HÍREK

Csanádpalota Nagyközség Képviselő-testületének 1996. január 30-án tartott üléséről az alábbiakban tájékoztatjuk olvasóinkat.

A testület **első napirendként** az önkormányzat ciklusprogramját tárgyalta meg.

Az 1994. december 11-én megválasztott önkormányzatok a módosított 1990. évi LXV. törvény értelmében ciklusprogramot készítenek mandátumuk időtartamára. Az önkormányzat részére az SZMSZ is előírja a ciklusprogram készítését. A program egy cselekvési tervet biztosít annak érdekében, hogy az önkormányzat működése ne csupán ötletszerű, kapkodó elképzelések, tűzoltó munkálatok elvégzése legyen, hanem a helyi közösség számára a fejlődés és meghatározott közösségi célok megvalósítását célzó tervszerű tevékenység fogja át az elkövetkező 3 év munkáját.

Az anyagi források a kitűzött célokkal nyilvánvalóan összefüggnek, e kérdést tekintve azonban nem szabad a nincs és a nem is lesz pénz kijelentés mögé bújni és a falu fejlesztési szándéktól visszavonulni, hanem a felelősséggel meghatározott tervek megvalósítása érdekében minden lehető forrást megragadni. Egy község fejlesztése érdekében meg kell találni a közös pontokat, az összefogást a civil szférával és a gazdálkodó szervezetekkel, továbbá a térségi szemléletű más önkormányzatokkal való együttműködés területeit.

Csanádpalota Nagyközség Önkormányzatának ciklusprogramja

1996. I. félév**1./ Á.M.K. létrehozása**

A beérkezett javaslatok egy része a közoktatás és a közművelődés területét érintő szervezeti változtatást tartalmazza. A változást mindenképpen költségkímélő hatású lenne, így ennek ésszerűsége indokolható. Az általános művelődési Központok egyszemélyi vezetés alatt működő tagintézményekből álló összevont szervezeti egységek.

2./ Tervszerű fásítási akció beindítása a lakosság bevonásával. A sok időközben kipusztult és illegálisan kivá-

gott fát faluképi és környezetvédelmi szempontból pótolni kell.

3./ Az önkormányzat kihasználatlan vagyonának, vagyontárgyainak felmérése és pályázat útján történő hasznosítása.

Konkrétan: Vágóhíd hasznosítása-mezőgazdasági terményeket felvásárló telep kialakítása.

4./ A helyi Kábeltelevíziós rendszer továbbvitele -törzskábel- és a lakossági hálózat bővítése.

A helyi nyilvánosság érdekében a község fontosabb eseményeiről televíziós műsorok készítése.

5./ Ápoló-otthon létrehozása.

I. lépcső: tervezés - pályázati lehetőségek feltárása. A község lakossága egyre öregszik és egyre több a magányos, önmagát ellátni képtelen idős ember. Sokan vannak azok a családok is akik az idős személyt ezért nem tudják napközben ápolni, mert emiatt munkahelyüket kellene feladniuk.

Megfontolandó egy ápoló-otthon létrehozása 15-20 férőhellyel. A Deák Ferenc utcai kihasználatlan ingatlan erre lehetőséget nyújt. Az ingatlan átépítésének költségeit pályázati úton lehetne biztosítani. Az ápoló-otthon normatívája és a térítési díj közel fedezni tudja a működtetés költségeit. Az is realitásnak tűnik, hogy az ellátottak némelyike az önkormányzatnak felajánlaná ingatlanát, melyet fiatal házaspár számára lehetne kedvezményesen értékesíteni, s így a község népességmegtartó ereje is nőne.

6./ Tornaterem kialakítása a mozi épületéből

I. félévben: tervezés, pályázatok benyújtása

II. félévben: kivitelezés; I. lépcső.

1997. év I. félév

Ápoló-otthon kivitelezésének befejezése.

Közvilágításenergiaracionálizálási program befejezése.

II. félév.

Intézményes szemétszállítási program megindítása / ekkorra tisztázódik a térségi szeméttárolóhely megvalósításának kérdése./

A DÉGÁZ részvények eladásából származó bevétel terhére a Kossuth lakótelepen történő indítással egy szennyvíztisztító mű megépítésének elkezdése. A már meglévő tanulmányterv

megfelelő kiindulópontot jelent a kezdéshez, s remélhető, hogy a szennyvíztisztítás ismét céltámasztott lesz.

1998. év

I. - II. félév : Szennyvíztisztító mű továbbbépítése.

Intézményes szemétszállítás programjának befejezése.

Az 1996 - 1997 - 1998. évek tekintetében átfogóan

A ciklus hátralévő éveiben takarékossági intézkedések folyamatos kidolgozása az adott év költségvetési pozícióihoz igazodva.

Ugyancsak szükséges mindhárom évben a vízminőség javítását napirenden tartani.

Az egészségügy területén pályázati úton a műszerezettséget javítani és a háziorvosi szolgálatok privatizációját ösztönözni a jobb ellátási színvonal érdekében.

Közoktatás területén már 1996-ban megkezdeni a közoktatási program kidolgozását az adott intézmények vezetői és szülők bevonásával.

Kiegészítés :

- Úthálózat bővítési lehetőségeinek figyelemmel kísérése

- Telefonhálózat fejlesztésének lehetősége

- A község hagyományainak ápolása

- Vásártartási jog megszerzése

- Művelődési Ház fűtőkorszerűsítése

A testületi tagok véleményének elhangzása után, az 1/1996./I.30./ szám alatt az alábbi határozat született.

Csanádpalota Nagyközség Önkormányzatának képviselőtestülete az 1996-1998. évre szóló ciklusprogramot megtárgyalta és / 10 igen, 1 tartózkodás, 1 nem szavazattal / az elhangzott kiegészítésekkel együtt elfogadta.

Második napirendként a konyha vállalkozásba adásának megpályázatása lehetőségét tárgyalta a

testület. Az előterjesztésben elhangzott, hogy az 1996-os költségvetési év minden önkormányzat számára, így községünk önkormányzata számára is számos nehézséget vetít előre. 1996-ban a központi költségvetés 79 millió Ft-ot juttat önkormányzatunknak. A napköziotthonos konyha költségelemző kimutatása alapján, előreláthatólag, legkevesebb 19-20 millió Ft-ba kerül a közét

keztetés ez évben. Egy gazdaságosabb működtetési formára lenne szükség, mely a magas költségeket csökkentené. E napirendi pont vitája után a 2/1996./I.30./ szám alatt * az alábbi határozat született; a konyha vállalkozásba adásának megpályáztatása tárgyában: */8 igen, 2 nem, 2 tartózkodás mellett /,

1./ Csanádpalota Nagyközség Önkormányzatának képviselő-testülete pályázatot hirdet a 650 adagos napköziotthonos konyha üzemeltetésére.

2./ A pályázati feltételeket személyes bemutatkozás után a polgármester adja meg.

3./ A pályázatot Csanádpalota Nagyközség Polgármesterének kell benyújtani a megjelenéstől számított 15 napon belül.

4./ Csanádpalota Nagyközség Önkormányzatának képviselőtestülete felkéri a polgármestert, hogy az 1-3 pontban foglaltaknak megfelelően a szükséges intézkedést tegye meg.

Harmadik napirendként a középiskolai intézményfenntartó társuláshoz csatlakozás témakörét tárgyalta a testület.

Korábbi / 1995. október / testületi ülésen már volt szó közös intézményfenntartó társulás létrehozásáról Makó város székhellyel. Az újabb megállapodás-tervezet alapján az 1996. évi költségvetési évre lakosságarányosan 1.- FT/ év összegre módosult a fizetési kötelezettség. A középiskolai intézményfenntartó társuláshoz való csatlakozás tárgyában, a 3/1996./ I.30./ szám alatt az alábbi határozat született 12 igen szavazattal.

1./ Csanádpalota Nagyközség Önkormányzatának képviselő-testülete a módosított 1990. LXV.tv. 43.§-ban foglaltak alapján a Makó székhellyel működő középiskolai intézményfenntartói társulás létrehozásával egyetért.

2./ A társuláshoz 1996. január 1-vel csatlakozik.

3./ Az 1996. költségvetési évre január 1-i lakosságszám arányában megállapított 1.- FT-év összegű hozzájárulás megfizetését vállalja.

4./ Az 1-3. pontban foglaltak végrehajtására Csanádpalota Nagyközség képviselőtestülete a polgármestert felhatalmazza.

Negyedik napirendként Kövegy községgel kötendő intézményfenntartó társulás a helyi általános iskola működtetését című napirend került

tárgyalásra. E napirend megvitatása után a testület 12 igen szavazattal, a 4/1996./I.30./ szám alatt az alábbi határozatot hozta.

Csanádpalota Nagyközség Önkormányzati képviselő-testülete, élve az Ötv. 43.§-ának /1/ bekezdésében biztosított lehetőségekkel célszerűnek tartja a helyi általános iskola működtetésére vonatkozóan Kövegy községgel intézményfenntartó társulás létrehozását.

Felkéri a polgármestert, hogy a fentiek érdekében járjon el.

Ötödik napirendként Víziközmű KFT-nek nyújtott hitel visszafizetése és törzstőke emelés tárgyában döntött a testület.

A képviselő-testület /9 igen, 1 nem, 1 tartózkodás/ az 5/1996./I.30./ számú határozatot hozta e tárgyban, a módosított 1990.évi LXV.tv. 80.§./1/ bekezdésben biztosított jogkörében eljárva.

1./ A Csongrád megyei Önkormányzat a Makó környéki önkormányzatok tulajdonában lévő Makó térségi Víziközmű KFT. működéséhez 3.000.000 FT hitelt biztosított, melyből Csanádpalota községre a tulajdoni hányad figyelembevételével 129.300 Ft mérték jut.

2./ Csanádpalota Nagyközség Önkormányzata az 1./ pontban meghatározott összeget Csongrád megyei Önkormányzata részére átutalással fizeti meg.

3./ E határozat 1-2./ pontjában foglaltak alapján Csanádpalota Nagyközség törzstőkéjének értéke a Makó térségi Víziközmű KFT-ban 129.300 Ft összeggel növekszik.

Hatodik napirendként

Dr. Kriván Gyula háziorvos munkaviszonyának meghosszabbítása tárgyában döntött a testület.

Dr. Kriván Gyula háziorvos kérelemmel fordult a testülethez, hogy munkaviszonya meghosszabbításra kerüljön. Tekintettel arra, hogy ez évben a nyugdíjkorhatárt eléri, szeretné ha a testület 1998. szeptember 1-ig meghosszabbítaná munkaviszonyát. A testület 11 igen, 1 tartózkodás mellett, a 6/1996./I.30./ szám alatt az alábbi határozatot hozta.

Csanádpalota Nagyközség Önkormányzatának képviselő-testülete Dr. Kriván Gyula határozatlan időre ki-nevezett háziorvos azon bejelentését, hogy 1996. szeptember 1-vel

nem kíván nyugállományba vonulni, tudomásul vette.

A munkaviszonyát 1996. szeptember 1. napjától 1998. augusztus 31. napjáig meghosszabbítja.

Hetedik napirendként könyvvizsgálói pályázat kiírása.

Az Ötv-ben foglaltak alapján azoknak az önkormányzatoknak, ahol az összes bevétel meghaladta a 100 millió Ft feletti összeget, könyvvizsgálót kell alkalmaznia. A könyvvizsgáló személyére vonatkozóan pályázatot kell kiírni, melynek legfőbb feltétele, hogy az országos szakértői könyvvizsgálói jegyzékben szerepeljen.

A testület 12 igen szavazat mellett, a 7/1996./I.30./ szám alatt az alábbi határozattal döntött.

Csanádpalota Nagyközség Önkormányzatának képviselő-testülete - az Ötv. 92/A.§-ának /2/ bekezdésben foglaltakra figyelemmel - az önkormányzat 1995. évi költségvetési beszámolójának /éves pénzürgalmi jelentés, könyvviteli mérleg, pénzmaradvány - kimutatás / felülvizsgálatára pályázatot hirdet.

A feladat ellátása megbízási szerződéssel, a díjazás a felek megállapodása alapján történik.

A pályázat feltételei:

- a Magyar Könyvvizsgálói kamara által vezetett névjegyzékben szereplő "Költségvetési" minősítés.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a könyvvizsgálói névjegyzékben történő bejegyzés igazolását.

- 1 hónapnál nem régebbi erkölcsi bizonyítványt.

A pályázatot Csanádpalota Nagyközség Polgármesterénél kell benyújtani, a pályázati felhívás megjelenésétől számított 15 napon belül.

A képviselő testület felkéri a polgármestert, hogy a fentiek végrehajtására az intézkedést tegye meg.

A nyolcadik napirendi pontot, az érintettek kérésére zárt ülésen tárgyalta a képviselő-testület.

Csanádpalota Nagyközség Önkormányzati képviselő-testülete, még 1995. szeptember 26-i ülésén pályázatot írt ki a Napköziotthonos Óvoda vezetői állásra. A kiírt pályázatra két-ő jelentkező nyújtotta be írásos pályázatát, Halász Ferencné és Móri Kálmánné. a zárt ülésen történő meghallgatás után a testület *a 8/1996./I.30./ számú határozatával újabb 5 évre Halász Ferencné-t bízta meg az óvoda vezetésével.

összeállította: Erdélyi Lajos

**CSANÁDPALOTA
ÖNKORMÁNYZATI
KÉPVISELŐ - TESTÜLETÉNEK
rendelete**

Csanádpalota Nagyközség Önkormányzatának az ivóvízszolgáltatás díjának megállapításáról szóló
3/1994./III.23./ ÖR. számú rendeletének módosításáról

A 4/1995./III.7./ ÖR. számú rendelet 2.§-ával és az 1/1995./I..10./ ÖR. számú rendelet 1.§-ával módosított
3/1994./III.23./ ÖR. számú rendelet 2.§-a helyébe a következő rendelkezés lép:

" 2.§. A szolgáltató szervezet által nyújtott vízszolgáltatás díját a képviselő-testület 81,60 FT + ÁFA mértékben határozza meg 1996. március hó 1. napjától, jelen rendelet 2.§. /1/ - /2/ bekezdésében foglaltak szerinti kitétel figyelembevételével.

2.§.

/1/ Az 1996. év január-február havi fogyasztási időszak tekintetében a 4/1995./III.7./ ÖR. számú rendelet 1.§-ában foglalt 68Ft + ÁFA díjtételt kell alkalmaznia.

/2/ Az /1/ bekezdésben foglalt díjat kell alkalmazni a március 1-ét követően első ízben a fogyasztónál végzett leolvasáskor - rögzített m3 víz - elhasznált vízmennyiség tekintetében is.

3.§.

/1/ E rendelet kihirdetése napján lép hatályba .

/2/ A rendelet hatálybalépésével egyidejűleg a 4/1995./III.7./ ÖR. számú rendelet, valamint az 1/1995./I..10./ ÖR. számú rendelet 1.§-a hatályát veszti.

Csanádpalota, 1996.február 22.

Spák Imre

polgármester

Dr. Dóczi Margit

jegyző

**CSÓKOK, JAJOK
A PARASZTÉBREDESBŐL.**

Irta: Asztalos P. Kálmán

KÖNNYEZŐ RÍMEK

Mennyi kín és mennyi tűrés !
Szakadatlan sóhaj, bánat
s nem jár érte megbecsülés.

Itt, ott, látom, minden tejfel,
máshol meg csak révedeznek
sóvárgóan, üres zsebbel !

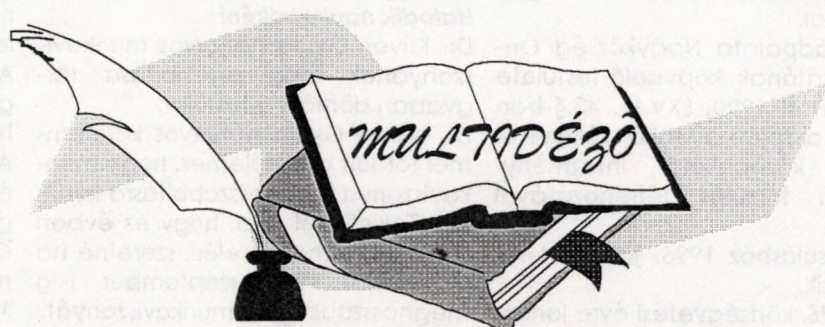
Egyiknek nincs ünnepnapja;
a másik meg sose virrad
lélek-tépő hétköznapra.

Ennek a nyakába járom,
amannak meg nagybőjtör is
husos fazék, dínom, dánom !...

Míg ott híznak a remények,
itt a küzdők álmai mind,
haldoklóak, csenevészek !

Egyik henyel, hever, ásít,
a másik meg küzdve küzd és
- uramfia ! - még se számít !

Hej, testvér, itt ... na de semmi !...
minden gyümölcs megéri és
a fájáról le fog esni !...

A Horthy rendszer

A nemzeti hadsereg katonáit, a község lakossága lelkesedéssel fogadta. Ez érthető is, a román megszállás után.

A trianoni békeszerződés után, községünkben is fellángolt a nacionalizmus, hiszen az új országhatárt községünk területén húzták meg.

Határőrséget helyeztek a községbe. Feladatuk nemcsak a határ katonai őrzése volt, hanem a Csanádpalota - Nagylak kövesúton folyó, személy - és árucserforgalom ellenőrzése is.

A község fiatalsága a határőrség legénységével karöltve, egymás után rendezték a műkedvelő előadásokat. Természetesen irredenta darabokat adtak elő. Az első nagy esemény az volt a községben, hogy Nagylakról idehelyezték 1921-ben a főszolgabírói hivatalt. Ezzel községünk járási székhely lett. A hivatal, a községháza északi szárnyában kezdte meg működését. 1923-ban átköltözött a Sirály utcába. A főszolgabírói lakás felépítését, a Sirály utca sarkán /laktanya, jelenleg Gamesz konyha / , 1925-ben fejezték be. A méntelep építését a Diófa utcában 1921-ben kezdték meg. 1923-ban Mezőhegyesről, a ménesbirtokról, m éneket helyeztek ki. A nagykirályhegyesi Blaskovics birtokról, a csanádpalotai vasútállomáshoz, az uraság, keskenyvágányú vasutat építtetett. A munkával 1928-ban lettek készen. A kisvasút a vásártér sarkánál kanyarodott be a

FELJEGYZÉSEK
CSANÁDPALOTA NAGYKÖZSÉG
MULTJÁRÓL ÉS JELENÉRŐL
Bazsó Dénes összeállításában

Diófa utcába, innen pedig a Kosuth Lajos utcán ért ki a vasútra. Lóval vontatott kocsikkal /lóréval/ főleg terményeket szállítottak, de utaztak rajta személyek is. 1954-ben felszedték a síneket.

Az új pénz, a pengő megjelenésének esztendejében, 1927-ben, a Diófa utca és a Rózsa utca közötti, és a Csalogány utcától keletre eső járandóföldeket parcellázták, és kiosztották házhelyeknek. Itt épült az Újtelep. Az építkezést lelassította, az 1930-ban már erősen jelentkező gazdasági világválság. Az építkezés üteme 1936-ban meggyorsult, mivel az ország gazdasági élete, a mélypontról elmozdult. Ui. Németország és Olaszország készült a második világháborúra, és tőlünk nagy mennyiségű gabonát, és állatokat vásárolt. A gazdasági válság nemcsak a földművelőket, kisiparosokat, kereskedőket sújtotta, hanem az értelmiségieket is. A fiatalok állás nélkül voltak évekig. A napszám, a napi munkabér, nem haladta meg az egy pengőt. Gyakori volt, a foglalás, árverés. Vevő azonban ritkán akadt, részben a pénzhány miatt, részben az együttérzés miatt, az elárverezettal szemben. A hatóság legtöbb esetben, kénytelen volt a lefoglalt állatokat, tárgyakat vissza

adni a tulajdonosnak nem akadt rá vevő. Amikor az ország gazdasági élete emelkedett, az 1936 után, a munkaalkalom, a kereset is megjavult. Az Újtelepen megindult újra az építkezés, majd folytatódott a vasúton túl, a nagylaki út mellett. Az Országos Családvédelmi Alapból / ONCSA/ itt épült házakat, 1942-ben adták át a tulajdonosoknak, 25 évi törlesztési kedvezményrel.

A régi községházi iskolát is, 1943-ban újjáépítetteék. A felújítás 90.000 pengőbe került. A gazdasági életünk emelkedése lehetővé tette, hogy a község Kövegy felőli részét, véglegesen mentesítsék, a tavaszi vadvizektől. A mai strandfürdő helyén, 100 m hosszú kiteglázott, cementhabarccsal borított medencét létesítettek. A kitermelt földet feltöltötték a Nagygödörnek azt a részét, ahol a hidroglóbusz áll. Ennek a medencének nemcsak vízgyűjtő szerepet szántak, hanem strandfürdőt akartak itt létesíteni. Pár kabin fel is épült. A medencéhez nem messze, szivattyúházat is létesítettek. Olyan szivattyúkat akartak itt elhelyezni, amiket villanymotor hajtott volna. A szivattyúk a vizet, a Kanális felé vezető csatornába juttatták volna el. Az építkezést 1939-ben kezdték el, befejezését a kiteglázás megakadályozta második világháború. A szivattyúház, ma is áll. A strandfürdő mellett, lőtér is volt. Itt nemcsak a leventéket képezték lövészetre, hanem időnként, járási lövészversenyeket is rendeztek. A lőtér 1945 után elhanyagolták, majd megszüntették.

- folytatjuk -

Rácz János :

**Gémeskút készítése Csanádpalotán,
a századforduló táján**

Napjaink nem újkeletű, de egyre gyakoribb tevékenysége, hogy egy-egy család kertjében, portáján kutat fúrat. Ami manapság néhány órás munkával, igen jó eredménnyel elvégezhető, az bizony nagy szakértelmet kívánó, igen fáradságos vállalkozás volt a múlt században és az azt megelőző időkben.

Falunk átlagos alföldi település. Népi építészete, népszokásai beleillenek e tájegység archaikus rendjébe. A lakosság - mint bárhol az egész magyar nyelvterületen - itt is gémeskutakból látta el állatait és háztartását vízzel. Fontos volt hogy kellő mennyiségű, tiszta vizet nyerjenek a kútból. Ez már a hely kiválasztásakor is elsődleges szempont volt, ezért a trágya és szemétdombtól távol, az udvaros, a pitvar bejáratával szemben, a háztól 8-10-12 méterre jelölték ki helyét.

Várja kedves régi és új vásárlóit a
LEVENDULA GYÓGYNÖVÉNY ÉS CSEMEGE
a Lant u. 3. az. alatt.

*Kaphatók: gyógynövények , gyógyhatású készítmények
élelmiszerek
palackozott italok
Fotócikkek (színes filmek , fotóalbumok) ,
valamint színes filmek átvétele kidolgozásra .*

Falunkban a kútását egy 4 - 5 fős, úgynevezett kút-ásó banda végezte, a nagy gyakorlattal és megfelelő tudással rendelkező bandagazda vezetésével. Ő volt az aki a föld felszínéről megtudta állapítani, hogy körülbelül milyen mély lesz a kút, mekkora területen kezdjék el az ásást. Ha a talaj kötött, agyagos volt elégnek látszott 3 - 4 méteres körben hozzálátni, de ha lazább, homokos, akkor ennek akár a duplája is lehetett, a kezdő átmérő. Eszközeik a legegyszerűbb szerszámok voltak: ásó, lapát, kapa, döngölő.

Munkájuk során tölcser alakban haladtak lefelé, a megfelelő mélység eléréséig, ami 4 és 7 méter között volt, a talaj szerkezetétől függően. Ekkor leeresztették az árkust, ami egy 1x1 méteres keményfából készült építmény volt, sarkain 10x10 cm-es gerendákkal, melyeket a gödör aljában leverve rögzítette az árkust, de annak vetemedését is megakadályozta. Ezt követően jól körüldöngölték földdel, majd elkezdtek 5-6 soronként téglákkal felrakni a kút falát, melyet szintén körbedöngöltek. A földfelszín elérésekor még 3-4 sor téglát raktak, így a kút szája magasabbra került az udvar szintjénél, meggátolva ezzel, hogy a felszíni víz belefolyék. Ezt követően elkészítették a kútrovást, ami körülbelül 1 méter magas volt. Ez akadályozta meg, hogy a gyerekek és az állatok a kútba essenek, de a vízhúzóknak is támasztékul szolgált. Ezt követte a kútágas felállítása. Ehhez egy emberderék vastagságú, villás akácfa törzset választottak, melynek gyökereit levágták, de tuskóját meghagyták. Körülbelül 1 méter lyukba állították és jól körüldöngölték. Az ágas magassága nem lehetett nagyobb a kút mélységénél, és a kúttól mért távolsága sem lehetett több a magasságánál. Az ágas mindkét végétől 10-10 centiméterre lyukat fúrtak, a járomszög helyét. Ezt a gém elkészítése követte. Ehhez egy 7-8 méteres tuskós akácfa törzsre volt szükség. Körülbelül a közepénél kifúrták, és a kútágas ágai közé emelve a járomszöggel átsúrvva rögzítették. Azt a részt, ahol a gém az ágas közé került, gémvállnak nevezzük.

Ezt követően egy kötéllel lehúzták a gém felső, vékonyabb részét, és egy láncdarabbal ráakasztották az átfogható vastagságú ostort. A lánc felerősítésekor arra ügyeltek, hogy az a víz magasságának megfelelően állítható legyen, így az ostor mindig függőlegesen állhatott, nem verődött a kút falához. Az ostor végére egy kovácsolt vas kampó került, melyre ráakasztották a fából készült vödört. Miután mindezzel elkészültek, kipróbálták a kutat. Ha nehéz volt a vödört felhúzni, akkor a gém tuskós végére koloncot aggattak, kiegyensúlyozva ezzel a vödör súlyát. Be-fejező műveletként a gém kútfelöli végére ágakat, gallyakat kötöttek, megakadályozandó, hogy a madarak a gém fölötti végére telepedjenek. A csordakutak ugyanígy készültek, azzal a különbséggel, hogy rovásuk alacsonyabb volt, kétoldalt pedig vályú készült az állatok itatásához.

Egy kút elkészítéséhez egy 4-5 fős kútásó bandának ú

4-5 napra volt szüksége. Fizetésük, ha egy méter át mérőjük volt a kút, akkor lefelé mérve méterenként egy mázsa búza értéke volt.

A falu legnagyobb kútja az úgynevezett jobbágy kút volt, a templom mellett, a parokia sarkánál. Érdekessége, hogy a múlt század közepén a falu határában fosztogató futóbetyár a parokia kifosztásához látott, mikor a perzekútor e tevékenysége közben meglepte őt. A betyár a kútba lőtte elfogóját, aki bele fulladt. Ezután a kutat lefedték, helye feledésbe merült, betonutat építettek fölé. 1968-ban azonban beszakadt egy ló lába alatt. Kísérletet tettek régészeti feltárássra, nem sok eredménnyel, majd véglegesen betemették.

Településünkön próbálkoztak kerek kút készítésével is, de nem nagy sikerrel, mert a kihúzott víz mennyisége lényegesen kevesebb volt, mint a gémeskúté, adott idő alatt. Nem lehetett vele olyan gyorsan dolgozni, még úgy sem, hogy két vödörrel üzemeltették. (Az egyik jött fel vízzel, a másik ment le üresen.) A gémeskutak víznyerő funkciója mellett az egész magyar nyelvterületen volt egy másik is, ez pedig: a jelzés.

Nem csak kikapós menyecskék jelezték a kútgém le vagy feleresztésével, hogy tiszta-e a levegő, de egy-egy gazda is így tájékoztatta betyárkodó barátait a pandúrok jelenlétéről.

A kútgém felhúzásával jelezték az étkezések idejét is, elsősorban az ebédét.

Az 1800-as években a gém fatengelyen fordult, ami nyikorgó hangot adott, ennek ellenére mégsem kenték. Mégpedig azért, mert ha éjjel a kutyák a tanya közelébe ólálkodó betyárokat ugattak, a gazda vizet húzott, a gém nyikorgó hangjával jelezve, hogy fent van, éber. Ezzel volt némi esélye, hogy a betyárok odébb állnak.

A kutaknak egy, a népi hiedelemvilágban betöltött szerepük is van. Az egész magyar nyelvterületen elterjedt valamiféle változatban a kútba dobott almához fűződő hiedelem. Csanádpalotán Karácsony böjtjén (december 24-én) ebéd előtt egy almát dobta a kútba, amit Újév napján kivettek és az állatoknak adtak, hitük szerint így tartva azoktól távol a betegségeket.

Falunkban is elterjedt szokás volt a kút közelébe merészkedő gyerekeket azzal riogatni, hogy bele-rántják őket a békák. Talán ennek köszönhető, hogy nagyon-nagyon ritkák voltak a balesetek.

A víz, a tiszta víz, s vele a kút mindig nagyon fontos volt az ember számára, hiszen nélküle nem boldogulhatott. Mára mintha elfelejtettük volna, mennyire létszükségletünk óvni környezetünket, hiszen tőle függünk. Pusztulása a mi pusztulásunk. Őseink tudták ezt, hiszen sokkal közvetlenebb volt kapcsolatuk a természettel. Ezért nagyon-nagyon óvták értékeit, értékeiket. Köztük a számunkra nélkülözhetetlen gémeskutak is.

Régi mértékegységek - mai megfelelője

Hosszúság:	Zoll (coll)	= 2,634 centiméter
	Láb	= 0,31608 méter (kb. 32 cm)
	Röf	= 0,77756 méter (kb. 78 cm)
	Öl (6 láb)	= 1,896484 méter (kb. 190 cm)

Terület:	Mérföld	= 8353,6 méter (kb. 8,35 km)
	Magyar hold	= 1200 négyzetöl
		= 43,16 ár
Ürmérték:	Mérő	= 4316 négyzetméter
	Akó	= 62,53 liter
	Messzely	= 54,3 liter
	Icce	= 1,4147 liter
Súly:	Icce	= 0,8484 liter
	Lat	= 17,50 gramm
	Font	= 560,06 gramm
	Régi mázsa	= 100 font (kb. 56 kg)

Rác János

10. HIRTELEN HALÁL

színes, magyarul beszélő amerikai akciófilm

11. TANK ARANKA

színes, amerikai vígjáték

17. ESZELŐS SZERELEM - MAD LOVE

színes, amerikai film

18. ACE VENTURA - HÍV A TERMÉSZET

színes, amerikai vígjáték

24. GYORSABB A HALÁLNÁL

színes, amerikai film

25. REJTÉLYES MANHATTANI HALÁLESET

színes, amerikai film

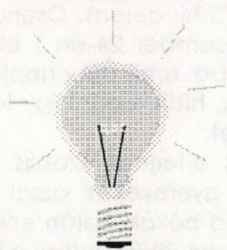
31. MORTAL KOMBAT

színes amerikai film

01. REJTEKHELY

színes, amerikai film

Egészség rovatunkban szeretnénk néhány értékes gondolatot idézni Dr. Csikai Erzsébet: Akupresszura jegyzetéből, mely a Természetgyógyászati Akadémia Hallgatói számára készült.

"A kutat idejében kell megásni,
nem padig akkor kezdeni az ásást,
amikor már ránk tör a szomjuhodás. "
(Kínai bölcs mondás)

" Szeretnénk megtanítani arra, hogy életed egyik legfontosabb dologáról önállóan gondolkozz, szeretnénk segíteni abban, hogy megértsd szervezeted törvényeit, és arra szeretnénk biztatni téged, hogy magad ügyelj arra, hogy egészséges maradj, illetve, hogy újra egészséges légy, s így részed legyen abban a szerencsében, melynek erő és jólét a következménye. A természet nem rosszindulatú, de törvényeit tisztelnünk, védenünk kell, és ezeket mi megsértettük. Tudatlanságunk felelős azért, hogy életünket és egészségünket gyakran feláldozzuk. Nem tudjuk mi az, mi egészségünknek használ, helytelenül fogjuk föl a külső behatások életünkhöz való kapcsolatát. Azonban nem csak a betegségekről és gyógyításukról akarunk beszélni, a gyógyító művészet szép hivatására gondolva emlékeztetünk arra, hogy nem csak egészséges állapotot kell visszaállítanunk ott, ahol csorbát szenvedett, hanem a meglevő egészség megtartásáról is gondoskodnunk kell. Rajtad múlik majd, hogy az adott intelmeket megfogadd s egész életed úgy irányítsd, hogy az egészség és az erő, az emberi lét legszebb virágai nyíljanak abból.

Ehhez kérjük Isten áldását."

(Fraenkel)

Egészségünk megtartása érdekében őriznünk kell lelki békénket, s a pozitív gondolkodás csodálatos tudo-

mányát elsajátítani és betartani. Bircher-Benner szerint kilenc rendszabályt kell betartani.

Egészségünk megtartása érdekében őriznünk kell lelki békénket, s a pozitív gondolkodás csodálatos tudományát elsajátítani és betartani. Bircher-Benner szerint kilenc rendszabályt kell betartani.

1. A táplálék szerkezeti törvénye: a növényi friss táplálék tartalmazza számunkra a szükséges energiát, főleg eredeti állapotban.

2. A táplálkozás egyensúly-törvénye: az ételeinket úgy kell összeválogatni, hogy minden fontos faktor szerepel

jen bennük. Ha nem így van, a szervezet a hiányt a sok evéssel akarja pótolni.

3. A gazdaságossági törvény: pontosan annyi táplálékot kell bevinni a szervezetbe, amennyire szüksége van. A felesleg éppúgy rontja a teljesítőképességét, mint a hiány.

4. A szájtörvény: az előemésztésnek el kell kezdődnie a szájban. A fogak legyenek rendben, lassan, alaposan rágjunk, hogy a nyálmirigyek ki tudják fejteni hatásukat.

5. A bőr szerveinek rendtörvénye: a bőr mindent tud, elfogja a fényt, reagál a hőmérsékletváltozásokra, lelélek is szoros kapcsolatban áll egymással.

adja a salakanyagok egy részét, védelmet jelent, ezért óvjuk!

6. A tüdő rendtörvénye: védjük környezetünk tisztaságát, sokat sétáljunk erdőben, ültessünk sok fát, bokrot, hogy minél több jó, friss levegőt tudjunk belélegezni.

7. A nehézségi erővel való kapcsolat rendtörvénye: a túlhajszt, megfeszített izommunka éppen olyan árthat, mint a mozgásszegénység. Rendszeres, kiegyensúlyozott mozgásra van szükségünk.

8. Az életritmus rendtörvénye: az élet minden mozzanatában fontos a rendszeresség. Az összevisszaság, a rendszertelen, túlhajszt élet megbontja a test harmonikus működését.

9. A lelki élet rendtörvénye: tulajdonképpen az összes többi törvény betartása. Ez elsősorban mindig attól függ, hogy mit teszünk az adott pillanatban, az élet rendtörvényeit örömmel és boldogan követjük-e, vagy öntelten, dacosan megsértjük-e azokat.

A testi funkciók egymástól is függnak, egyik sem tud tökéletesen működni a másik nélkül, a test és a

Pusztáné Szügyi Judit

VÉDETT MADARAINK - KAKUKK

Ismertetői: 32 cm, szárnya keskeny és hegyes, farka hosszú. Röptében néha a karvallyal tévesztik össze, de a karvaly szárnya széles és lekeredő. Feje hátoldala és begye kékes szürke fehér, mellén hasán sűrű sötétszürke keresztsávózás látható, hosszú lekeredő végű farka palaszürke fehér pettyekkel, a fark vége is fehér, lába sárga. A fiatalok színezete változatos, hátoldaluk lehet rozsdabarna sötét keresztsávózással, de lehet szürkésbarna s, elmosódott sávokkal. Hasoldaluk sűrű keresztsávós, sárgás fehér. A fiatalok tarkóján fehér folt van. Né-

ha fiatalokhoz hasonló rozsdásbarna színezetű tojó is előfordul. Röpte egyenes vonalú a pihenő helyül szolgáló faágra sikló repüléssel ereszkedik le. A költési időn kívül magányos. Hangja: A nevét kiáltja, néha még egy szótagot is told hozzá. A tojó trillázó kacagást hallat.

Élőhelye: erdőszélek, bokros rétek stb. A kakukkok közt több a hím, mint a tojó, így valószínűleg egy tojóhoz több hím is társul. Tojásait más kisebb madárfajok fészkébe rakja. Egy-egy tojó lehetőleg mindig ugyanazon faj, pl. nádi rigó fészket választja. Egy fészkekbe csak

egyetlen tojást rak. A tojás kikelését és a kakukk fióka felnevelését, mostoha szülők végzik. Magyarországon a kakukk gyakori sík vidéken, vizek közelében főleg nádi rigó, hegyes erdős vidéken gyakran a vörösbegy fészkébe rakja tojását, de sok más madárfaj fészket is felhasználja. A kis kakukk mikor kikel, nem túl semmit maga mellett, s mivel gyorsan nő kell neki a hely, ezért a többi tojást illetve fiókákat is kilökdéli maga mellől, mikor egyedül marad szétterpeszkedik. Rengeteg rovar elpusztít. Magyarországon eszmei értéke 1.000 Ft.

AGRÁRKAMARA A VIDÉKÉRT

Alig múlt egy éve, hogy megalakult Csongrád megyében - az országban első között - az Agrárkamara. Azóta dinamikusabban működik és jól képviseli érdekét.

Az első perctől kezdve nagyon nagy igény van az információkra, arra, hogy valamennyi termelő tudja, mit termeljen, mennyiért, és hol adhatja el termékét. Ennek érdekében 1995. elején előadás-sorozatot szervezett a Csongrád

Megyei Agrárkamara, hagyományteremtő szándékkal, az idén hét városban: Makón, Hódmezővásárhelyen, Szentesen, Csongrádon, Kisteleken, Mórahalmon és Szegeden tartották meg ezt aorozatot, igen nagy érdeklődés kísérte mindenütt.

Miért?

Mit hallhattak a termelők?

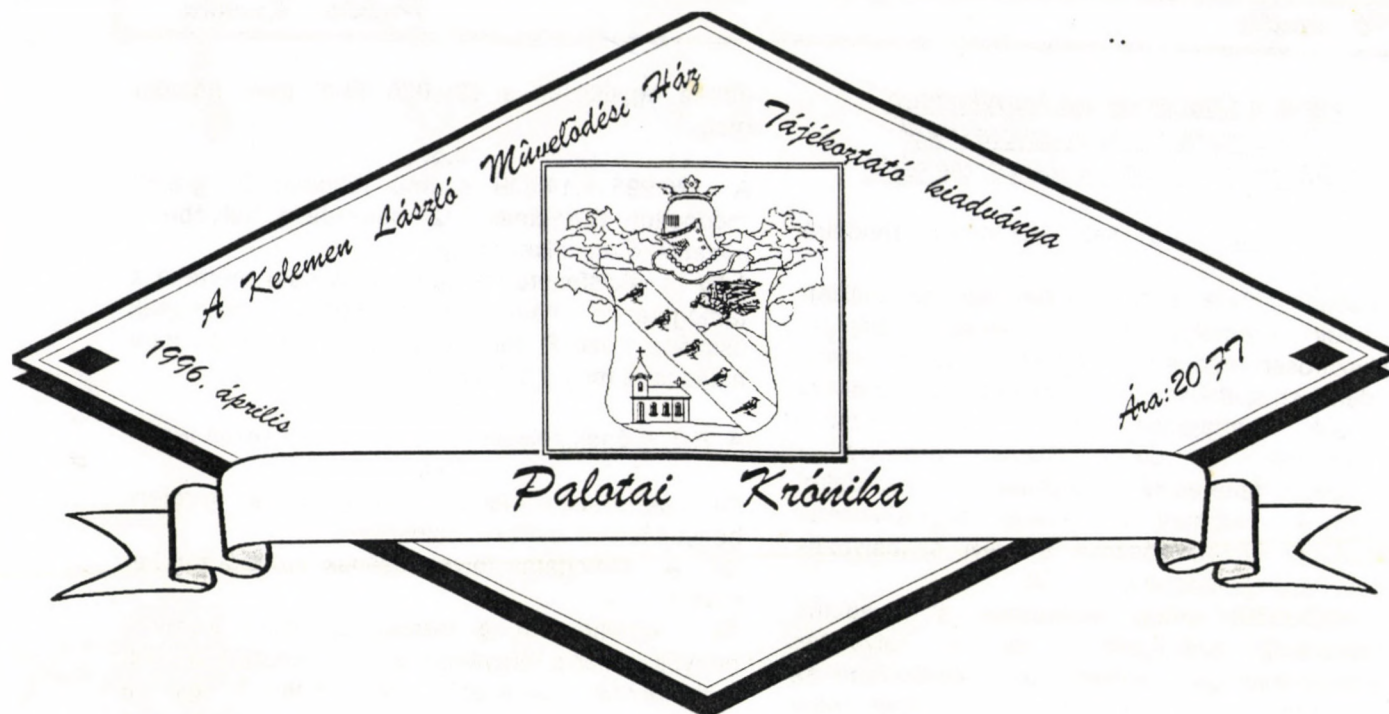
Ami mindennap foglalkoztatja őket. Milyen az adózási-, társadalombiztosítási rendszer? Hogyan juthatnak hitelekhez? Milyen támogatások lesznek az idén? Kinél kopogtassanak, ha bajban vannak, / a Kamarán kívül, hiszen az, mint gazdasági önkormányzat a legfőbb támaszuk, segítjük /lehet/. Nem véletlenül hallgatták hát több ezren a Csongrád Megyei Agrárkamara működéséről elhangzó beszámolót - többek között -.

Az óriási érdeklődésre való tekintettel idén ősszel is megrendezi az Agrárkamara ezt az információs előadás-sorozatot.

Fényképes ízelítő az Általános Iskola farsangi ünnepségéről

Fotó:Pusztai József

A tartalomból:

Önkormányzati hírek:

- Tájékoztató a képviselő-testület 1996. március 5-én megtartott üléséről

Multidéző

- Folytatjuk sorozatunkat a Csanádpalota múltjáról és jelenéről, Bazsó Dénes összeállításában
- Szórakozás régen Balogh András írása

PALOTAI KRÓNIKA

A Kelemen László Művelődési Ház tájékoztató kiadványa

Megjelenik minden hónapban

A lap alapítva: 1969. május hó

Felelős kiadó és szerkesztő:

Erdélyi Lajos

Szerkesztőbizottság:

Szűgyi Andrásné

Balogh András

Németi Bálintné

Z Kovács Istvánné

Vettrő Józsefné

Dr Dóczi Margit

Szekeres Sándorné

Antal Istvánné

Hári Lajos

Makán Andrásné

Batta Ildikó

A cikkeket számítógépbe írta és a nyomdai előkészítő munkát végezte
Molnárné Haluska Margit
Erdélyi Lajos

A szerkesztőség címe:

Kelemen László Művelődési Ház

6913 Csanádpalota, Szent I. u. 40.

Telefon: 48

A tartalomból:

Agrárkamrai hírek
Balda János Gazdajegyző

Egészség
rovatunk folytatódik
Pusztáné Szűgyi Judit
összeállításában

Mozi műsor

Hírek a Csanádpalota Nagyközség
Önkormányzati képviselőtestület
1996.március 5-én megtartott üléséről.

Első napirend: a helyi szociális rendelet módosítása

Önkormányzatunk a településen élő, szociálisan rászorult személyekről a jelenleg hatályos, többszörösen módosított 6/1993./VI.17./ÖR számú rendeletben szabályozott pénzbeli és természetbeni ellátások formájában és feltételek szerint gondoskodik. Az egyes ellátási formákra a jogosultság feltételeként meghatározott jövedelmi viszonyok, valamint az ellátás folyósításának időtartama vonatkozásában a helyi szabályozás módosítása szükségsszerűvé vált.

A módosítást, amely elsősorban a jövedelmi értékhatárok szűkítését és a folyósítás időtartamának csökkentését jelenti, elsősorban az Önkormányzat egyre szűkülő pénzügyi lehetőségei indokolják. Az 1996. évi költségvetés szociális célokra tervezett előirányzatai az előző évinél alacsonyabb melyekből a jelenlegi szabályozás szerinti jövedelmi értékhatárok és időtartamok mellett ezen feladat ellátására ez év végéig nem látszik biztosíthatónak. Ezzel szemben a rászorultok számának növekedése várható.

A módosítással foglalkozott az Egészségügyi és Szociális Bizottság is.

Ezzel kapcsolatban Csanádpalota Nagyközség képviselő-testülete a pénzbeli és természetben nyújtott szociális ellátásokról, valamint a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról, azok igénybevételével és az azokért fizetendő térítési díjakról szóló 6/1993./VI.17./ÖR számú rendeletét az alábbiak szerint módosította.

Csanádpalota Nagyközség Önkormányzati
Képviselőtestületének
2/1996./III.5./ÖR
számú rendelete

A 2/1995./II.14./ÖR számú rendelet 1 §-ával módosított R. 4.§-ának /1/ bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

1.§.

" /1/A lakásfelújítási támogatás annak a kérelmezőnek adható, akinek és a vele életvitelszerűen együttlakó hozzátartozójának az egy főre eső havi nettó jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét, és a lakásfenntartás havi költségeinek összege együttesen a kérelmező és a vele életvitelszerűen együttlakó havi összes jövedelmének a 10 %-át eléri vagy meghaladja és a kérelmező lakásán kívül nem rendelkezik más kizárólagosan a rendelkezése alatt álló ingatlannal és a szokásos névértékű felszerelési és berendezési tárgyakon felüli ingó vagyonának

értéke együttesen a 300.000 Ft-ot nem haladja meg."

2.§.

A 2/1995./II.14./ÖR számú rendelet 2. §-ával módosított R.4§-ának /2/ bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

" /2/ a lakásfenntartási támogatás havi mértéke a támogatandó havi kiadás 50%-a, amelynek összege 1.000 Ft-nál kevesebb nem lehet és nem haladhatja meg a 3.000Ft-ot . "

3. §.

A R.5. §-ának helyébe az alábbi rendelkezés lép:

"5.§.

/1/ A lakásfenntartási támogatás a kérelem benyújtásának évében folyósítható

/2/ A támogatás folyósításának időtartama hat hónap.

/3/ Amennyiben a támogatás iránti kérelem benyújtásakor a tárgyévben a /2/ bekezdés szerinti időtartamnál kevesebb van hátra, úgy a megállapított támogatás csak a tárgyévben még hátralevő hónapokra folyósítható.

/4/ A lakásfenntartási támogatás iránti kérelmet évenként meg kell újítani."

4.§.

A R.9. §-ának helyébe a következő rendelkezés lép:

" 9. §.

Nem állapítható meg átmeneti segély annak részére, akinek saját, illetve családjában az egy főre jutó havi nettó jövedelem a 15.000Ft-ot meghaladja, kivéve az elemi kár esetét."

5. §.

A R. 10. §-a a következő /5-6/ bekezdéssel egészül ki:

" /5/ A képviselőtestület, illetve az Egészségügyi és Szociális Bizottság javaslatára a hatáskör gyakorlója átmeneti segélyt állapíthat meg annak a részére, akinek a lakásfenntartási támogatás a rendszeres nevelési segély, valamint a közgyógyellátás iránt benyújtott kérelmének elutasítására kizárólag az ezen ellátásra való jogosultság szempontjából meghatározott jövedelmi értékhatás túllépése miatt került sor, feltéve, hogy a 9.§-ban előírt feltételeknek még megfelel.

/6/ Az /5/ bekezdés szerinti esetben megállapítható átmeneti segély összege az egyedülálló, valamint a két vagy több kiskorút nevelő esetben a 10.§./2/ bekezdése szerinti összeget, legfeljebb annak 50%-ával meghaladhatja."

6.§.

A R.11.§-ának /1/ bekezdés b./pontja helyébe az alábbi rendelkezés lép:

"b./ aki a módosított 1991. évi IV. törvény szerint munkanélküli és önhibáján kívül a munkanélküliek jövedelempótló támogatásában sem részesíthető és jövedelmi viszonyai alapján családjában az egy

főre eső havi nettó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét. "

7.§.

A R. 14.§-ának /2/ bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép:

"/2/ Szociálisan rászorult az a kérelmező, akinek családjában az egy főre eső havi nettó jövedelem nem haladja meg a 12.200 Ft-ot."

8.§.

Az 1/1994./II.25./Ör számú rendelet 7.§-ával kiegészített R.14/b §-a a következő /10-12/ bekezdéssel egészül ki:

"/10/ A rendszeres nevelési segélyezés egy naptári évre szól. A segély folyósításának időtartama a kérelem benyújtása évének végéig tart.

/11/ A rendszeres nevelési segély iránti kérelmet évente meg kell újítani.

/12/ A rendszeres nevelési segély folyósításakor a R. 13.§-ának /5-6/ bekezdésében foglaltakat kell értelmezni."

9.§.

/1/ Ez a rendelet a kihirdetés napján lép hatályba, rendelkezéseit a folyamatban lévő, jogerősen még el nem bírált ügyekben is alkalmazni kell.

/2/ Jelen rendeletnek a rendszeres nevelési segélyezésre vonatkozó rendelkezései a korábbi szabályozás szerint folyósított segélyekre az esedékes felülvizsgálat időpontját követően alkalmazhatók.

/3/ e rendelet hatálybalépésével egyidejűleg

- a R. 5.§-a, 14/b.§-ának /5/ - /8/ bekezdése,

- a 9/1993./IX.15./ÖR. sz. rendelet 2.§-a, valamint

- a 2/1995./II.14./ÖR.sz. rendelet 1-2.§-a hatályát veszti.

Spák Imre
polgármester

Dr. Dóczi Margit
jegyző

Második napirend tárgya : a Bölcsődében bevezetésre kerülő gondozási díj.

Az önkormányzat által fenntartott bölcsőde működtetéséhez a központi költségvetés az ellátottakra 1996. évben sem járul hozzá fejkvótával.

Az önkormányzat erőn felül tartja fenn a 25 férőhelyes bölcsődét. Az ellátottaktól az étkezési térítési díjon felül gondozási díjat kényszerülnek beszédni.

Napi 50 Ft/fő gondozási díj megállapítása némileg csökkentené az intézményfenntartásra fordítandó kiadásait.

Szolgáltatásként végezne időszakos gyermekfelügyeletet, melynek díját 200 Ft/fő-ben kívánják megállapítani.

A testület, a 26/1996./III.5./ sz. határozatot hozta: Csanádpalota Nagyközség Önkormányzatának képviselőtestülete az általa fenntartott bölcsődében 1996. április 1-től az alábbi gondozási díjat állapítja meg:

- bölcsődében felvett gyermekek után 50 Ft/fő/nap

- időszakos gyermekfelügyeletben részesülő gyermek után 200 Ft/fő/nap.

A fentiekben rögzített díj a többszörösen módosított 1992. évi LXXIV. tv. alapján tárgyi adómentes.

Harmadik napirendként a DÉMÁSZ részvények önkormányzati tulajdonba adását tárgyalta a testület.

Az ÁPV RT. az önkormányzattal levélben közölte, hogy Csanádpalota Nagyközséget 10.560.000 Ft össznévértékű DÉMÁSZ részvény illeti meg.

A privatizált áramszolgáltató Rt-nek fenti összegű össznévértékű részvény erejéig kapott tulajdont az önkormányzat. Ezen részvényeket az OTP 1996. június hó 31-ig ingyenesen őrzi.

E napirenddel kapcsolatban a testület, a 27/1996./III.5./ sz. határozatot hozta:

1./ Csanádpalota Nagyközség Önkormányzatának képviselőtestülete az öt megillető 10.560.000 Ft össznévértékű DÉMÁSZ részvény letétbe helyezése mellett dönt, s részvényeinek őrzésére az OTP Értékpapír Ügynökség által kijelölt OTP Bank RT. letétkezelésre kijelölt fiókja közül az OTP Bank RT. 6720 Szeged, Takaréktár u. 7.sz. alatti fiókját kéri fel.

2./ Felkéri a polgármestert, hogy 1996. június 31-ig az értékesítés lehetőségeit vizsgálja meg és arról a képviselőtestületet tájékoztassa.

Negyedik napirendként az UAZ gépkocsi értékesítéséről döntött a testület a 28/1996./III.5./ sz. határozatával.

Spák Imre plgármester tájékoztatja a testületet, hogy az önkormányzat tulajdonát képező, használaton kívüli UAZ gépkocsit megvásárolnák. A vevővel történő beszélgetés során úgy tűnt, hogy 130.000 Ft-ért el lehetne adni.

A testület az alábbiakban határozott:

1./ Csanádpalota Nagyközség Önkormányzatának képviselőtestülete az önkormányzat tulajdonát képező UAZ gépkocsi értékesítéséhez hozzájárul.

2./ Felhatalmazza a polgármestert, hogy az értékesítés lebonyolításában járjon el, és arról az értékesítést követő testületi ülésen a testületet tájékoztassa.

Ötödik napirendként Kovács Istvánné bérlő kérelmének elbírálását tárgyalta a testület és a 29/1996./III.5./ számú határozatával az alábbiakról döntött:

Csanádpalota Nagyközség Önkormányzatának képviselőtestülete figyelemmel az 1993. évi LXXVIII. tv. 38.§. /3/ bekezdésére hivatkozva, hozzájárul, hogy Kovács Istvánné az általa bérelt helyiségbe női- férfi szabómestert befogadjon.

Hatodik napirendként új távbeszélő központ épület helyének kijelölését tárgyalta a testület és a

Feljegyzések Csanádpalota Nagyközség multjáról és jelenéről: Bazsó Dénes összeállításában

A Magyar - Szovjet Baráti Társaság 1960-ban kiadott
"Hazánk felszabadulásának krónikája" így kezdődik:
" 1. nap : 1944 szeptember 24. "

E napnak a történetét Hajósi József, és Szilágyi Mátyás szemtanuk, csanádpalotai lakosok mondták el:

" 1944. szeptember 24-e előtt községünkben a fegyveres erőt, 15-20 főre tehető határőrség, 10-15 fő csendőr, és a légvédelmi központ 18. számú figyelőőrséhez tartozó 12 ember alkotta. Mi katonák, a figyelőőrsben teljesítettünk szolgálatot e napon. Fegyverzetünk puskán kívül, pár darab kézi-gránát volt. 24-én reggel, négyen voltunk a Zellman malom mögötti magyasfigyelőben. Kelet felől Romániából ágyúdörgés hallatszott. Úgy 11 óra körül, telefonon felhívtuk a Battonyán harcoló alakulatok parancsnokságát, és felvilágosítást kértünk, a front helyzetéről. Azt a választ kaptuk, hogy Battonya szilárdan a magyar csapatok kezén van. Maradtunk tehát nyugodtan tovább is a megfigyelőben. Pontosan 11 óra 25 perckor a battonyai földúton, egy tehergép

kocsi tűnt fel. Szilágyi Mátyás és Bálint Sándor elindult a gépkocsi felé. Felszerelést nem vittek magukkal, mert azt hitték, hogy a gépkocsi, a visszavonuló magyar csapatokhoz tartozik. A gépkocsi a megfigyelőtől, mintegy 300 m-re állt meg. Senki sem szállt ki belőle. Amikor Szilágyi Mátyás és Bálint Sándor odaért, a gépkocsiból orosz katonák ugrottak ki. Körül vették a két bajtársunkat, és velük együtt megindultak felénk. Olyan váratlanul ért bennünket, az orosz katonák megjelenése, hogy a meglepetéstől, ijedségtől, a menekülésre nem is gondoltunk. A puskákat, löszert, kézigrénétokat átadtuk nekik. Délben már lefegyverzett hadifoglyok voltunk.

Delet harangoztak a tornyban, amikor a község szélétől kb. 400m-ről, árokba húzódva, kerék

páron Csanádalberti község felé menekülő csendőrök, puskatűzet zúdítottak ránk. Egy orosz katona a fején megsérült. A szovjet katonák, a menekülő csendőröket, nem vették üldözőbe. A sebesült bajtársukat bekötözték, majd fel tették a gépkocsira. Minket is felparancsoltak. A gépkocsi lassan közelítette meg a községet. Amikor a községen áthaladtunk, kézjegyekkel magyaráztuk, hogy idevalók vagyunk. Kértük őket, hogy engedjenek minket szabadon. Kérésünket nem teljesítették, sebesült bajtársukra mutogattak, amiből megértettük, azt hiszik, hogy mi is a támadókhoz tartozunk. Még aznap Földeákra értünk. Két nap múlva Makón, Nagylakon, Aradon át, kivíttek bennünket a " Szovjetunióba ". Útközben megtudtuk, hogy a 228. lövészhadosztály 799. lövészrezred katonái ejtettek fogságba ".

Lakatos Péter szemtanu,csanádpalotai lakos, erre a napra így emlékszik vissza:

"A szovjet hadsereg három tagú gyalogos előőrs, szeptember 24-én úgy 10-11 óra között jött be a községünkbe, a pécskai úton. Zoltán fiam találkozott velük először. Az egyik orosz katona átvette a fiamtól a kerékpárt, és visszakerékpározott vele a nem messze lévő csatornához (Kanális). Itt a hídnál, mintegy félszakasznyi orosz katona várakozott. A kerékpárt az orosz katona visszahozta a fiamnak, és a Fészek utcában megindultak a község központja felé. A fiam is velük jött. A házam előtt álltam, vártam a fiamat. Nyugtalan voltam, mert a Zellmann malom felől lövöldö -

zés hallatszott. Pár perc múlva feltűnt a fiam, az orosz katonák társaságában. Odajöttek hozzám, térképet vettek elő, és útbaigazítást kértek tőlem. Odajött a bátyám, aki valamit tudott oroszul, mert az első világháborúban, orosz fogságba esett. Ő útbaigazította őket. Hódmezővásárhely felé tudakolták az utat. Barátságosan elbúcsúztak tőlünk s folytatták az útjukat tovább. Amikor a II. sz. óvoda sarkához értek, megálltak és visszaintegettek. Ebben a pillanatban lövés dördült, és az egyik orosz katona elvágódott. Mire odafutottunk már nem élt. A gyilkos golyó, a fején találta. Az

történt, hogy a kivonuló csendőrök közül egy visszamaradt. Meghúzódott a Tolbuchin és Lant utca sarkán, innen adta le a lövést. Utána kerékpáron, Csanádalberti felé elmenekült. Negyedóra sem telt bele, és a félszakasznyi egység is megérkezett. Aknavetőt állítottak le az utcasarkon, és riasztólövéseket adtak le. A meghalt bajtársukat magukkal vitték, a piactéren eltemették, majd Földeák irányába eltávoztak a községből. Még ezen a napon nagyobb egységek haladtak át a községen. Hajnalig dübörögtek a harckocsik, ágyúk. A gyalogság utolsó szakasza reggel

haladt át a községen. Az átvonulást délben páncélosok zárták be. Ez a csapat a pécskai úton jött be. Ezt az utat, utcát, ezért nevezték Hadak útjának. A szovjet katonákat Kriván László, - aki az első világháborúban orosz fogságban volt, és megtanulta az orosz nyelvet-, üdvözölte, és a felesége, aki született orosz volt. A tolmács

szerpét is ketten töltötték be. Másnap szeptember 25-én de. úgy 8 óra körül, Pitvaros felől, berobogott a községbe 8 db. harckocsi, egy századnyi gyalogos kíséretében. Letáboroztak a községben. Du. úgy 2 óra körül, Romániából, Nagylak felől érkező szovjet csapatokkal harc keletkezett. A szovjet csapatok, a község

Palkófalva nevet viselő részébe vonultak vissza. Szeptember 26-án reggel, ismét heves lövöldözés kezdődött. A harcizaj mindinkább távolodott, és du. hallatszott Földeák irányából."

- folytatjuk-

Szórakozás régen:

Csanádpalotán az 1920-as évektől az 1955-56-os évekig a "korzózás" volt a szórakozás egyik formája. A "korzó" a Parókia sarkától az állomásig tartott, illetve az öreg temető sarkáig. A korzózás másképpen sétálás volt. Ez abból állt, hogy a lányok, barátnők ketten-hárman karonfogva sétáltak lassan, beszélgetve. A korzóról betértek a délutáni litániára, ami 4 órakor /nyáron/, tavasszal, ősszel 3 órakor kezdődött. A korzózást már délután 2 órakor elkezdték. A lányok a mindenkori divatnak megfelelően öltözködtek. Azonban nemcsak a lányok, hanem a legények is résztvettek a korzózásban, főleg ha egy lány tetszett nekik. Ha tetszett egy legénynek egy lány az utána sétált a korzón. Ha a lánynak viszont nem tetszett a legény, ezt azzal tudatta, hogy átment egy másik lánycsoporthoz. Előfordult, hogy még a korzóról is hazament a

lány, ha a legény nem vette észre azt, hogy nem kell. Amennyiben minden rendben volt, a legény kísérgette le és fel a korzón a lányt. Estefelé hazamentek vacsorázni és utána mentek a bálba. Azonban a korzón megbeszélték, hogy hány órára várja a fiú a lányt / a gardi mármával / a bál előtt az utcán, és fizette be a bálba vagy moziba a lányt.

A legények délutáni elfoglaltsága a kocsmákban a biliárdozás, kártyázás, és csak azután korzóztak. A legények tavasszal - nyáron egy szál rózsát, vagy bármilyen más virágot vittek magukkal, és adták át a kiválasztott lánynak. Ha a lány nem adta át másnak a virágot, akkor finoman tudatta, hogy kedveli a legényt.

Voltak a korzónak íratlan szabályai is. A már menyasszony után nem volt szabad másnak sétálni csak a vőlegényének. Hangosan

kiabálni, énekelni nem volt szabad. A lányokkal szemtelenkedni, illetlenül viselkedni, beszélni nem illett. Amikor már a saját korosztályuk férjhez ment, vagy megnősült, a párnélküliek csatlakoztak a fiatalabb korosztályhoz. Az "öreg lányok" késő délután jöttek csak fel a korzóra. Kerültek kettőt-hármat, megmutatták magukat és utána mentek moziba, vagy a cukrászdába.

A korzóhoz hozzátartozott Anica néni, az öreg cukrász asszony, aki hosszúcukrot, kámforcukrot és diós cukrot árult, minden szombat és vasárnap délután.

A legények, ha kedveskedni akartak a lánynak, vettek cukrot és kínálták a lányokat. Ha nem volt szimpatikus a fiú elutasította a kínálást, mondván, hogy van lyukas foga és fáj. Ha már komolyabb volt a kapcsolat a lány és a legény között, csak akkor vehetett pl. mozijegyet, színházjegyet, melyet bál követett.

Balogh András

A Földművelésügyi Minisztérium 1996-ban mezőgazdasági beruházások támogatására pályázatot írt ki. Az Agrárkamara és a Megyei FM Hivatal tájékoztató és propaganda munkájának köszönhetően körzetemben is több mint 20 pályázat került beadásra, amely nem nagy

BERUHÁZÁSTRÁZÁS

szám ugyan a megyében készült 820 pályázathoz képest, mégis nagy érdeklődés kíséri az egész lakosság részéről az ezzel kapcsolatos fejleményeket.

Az eredetileg meghirdetett július 30-i beadási határidőt a minisztérium április 5-re módosította, mondván, elfogyott a beruházási keret, melynek összege egyébként

a mai napig sem tisztázott. Kaptam tájékoztatást 15; 12; majd legutóbb 6 millárd forintról, amely e beruházási forma támogatására rendelkezésre áll, vagy állt az egész ország termelői részére. A pályázati kiírásnak minden pályázat megfelelt, körzetemben főleg állat-tartó épületek,

zöltség és termény tárolók építésére adták be a termelők a pályázatokat, mely egyébként a térség mezőgazdasági fejlődése érdekében minden esetben indokolt. A normatív / négyzetméterre vetített / fix összegű támogatási forma optimális tervezés esetén 80 %-os maximálisan elérhető állami támogatás lehetőségét rejtette magában, és tulajdonképpen ez volt a "mézesmadzag"!

E feltétel-rendszeren felbuzdulva a megyében több mint 820 pályázó készítette illetve készítette el darabonként átlag 50.000 Ft-ért pályázatát, és szinte egymást taposva igyekezett azt leadni a megyei FM Hivatalban. Ez szerényen

számolva is 41 millió forintjába került a pályázóknak, csak Csongrád megyében. Részemről teljességgel

megmagyarázhatatlan történések április 5-e után kezdődtek, amikor már több mint 180 db pályázat elbírálásra került. A lezárás után derült ki ugyanis, hogy országos szinten a kiírás fedezeti összegének többszörösére fogadták el az igényt. A méz ekkor nagyon gyorsan lekopott a madzagról, mert a legutóbbi (április 22-i) médián keresztül kapott tájékoztatás szerint a támogatás mértéke 20% körüli lesz, vagyis a beruházók zöme még az ÁFÁT sem kapja vissza. A közfelháborodás a fent leírtakkal kapcsolatban

óriási, és felmérhetetlen az az erkölcsi veszteség amit az FM a termelői körben okozott. Szakmai hibának minősítem a magam részéről az egész pályázati kiírást, felelőtlen magatartásnak azt, hogy egy pályázatot, annak feltételeit utólag módosítsák, mert ezzel a bizalmat is módosítják. Szigorúbb, vagy kisebb mértékű támogatási lehetőség kiírása esetén a pályázók zöme visszalépett volna a pályázatok elkészítésétől, vagy Mivel minden gazdajegyző tájékoztatta az érdekelteket abban, hogy ha a pályázati összeg elfogy, a befogadás le lesz állítva, miért-ne, mondjuk január 1-én állították le a befogadásokat!? ... Mert ezt azért

a " Felső Házban " legalább valakiknek követni kellett volna.

Mivel az Agrár-kamara a mezőgazdasági termelők érdekvédelmi szervezete, maximálisan kiáll a pályázók mellett. Lehetőségeihez mérten keresi azokat a pénzügyi forrásokat, amelyekkel legalább a befogadott pályázatok eredeti kiírásnak megfelelő mértékű támogatását finanszírozni lehet, és igyekszik visszanyerni a beruházátrázás után a termelők megrendült bizalmát.

Balda János
Gazdjegyző;
Csanádpalota, Kövegy,
Királyhegyes, Makó-
Rákos
23.sz. körzet

SZERETETTEL KÖSZÖNTJÜK
AZ
ÉDESANYÁKAT

Folytatjuk Egészség rovatunkat**Pásztortáska**

Ezt a közönséges gaznak tekintett növényt a népi gyógyászatban régóta alkalmazzák. Hatása vesekőre, homokra és vízkőre egyenesen nagyszerű. Igen jó hatással van passzív vérzésekre, méhhurut, nyoma és polip ellen, aranyeres- tüdő- és vesevérzésekre, továbbá ütőér-elmeszesedés idején jelentkező vesefájdalmakra. Lázcsillapító ereje felülmúlhatatlan.

Cickafark

A cickafark legalább olyan figyelmet és népszerűséget érdemelne, mint a kamilla, mert ugyanazt a gyulladáscsökkentő hatóanyagot, a proazulént tartalmazza. Willfort szerint a kamillán kívül egy más gyógynövény sem foglal magában annyi hatásos gyógyítóerőt, mint a cickafark.

A magyar népi orvoslás ősi hagyományokon alapuló megbecsült gyógynövénye. Úgy emlegetik, hogy "a cickafark a tövőtől a hegyéig mind orvosság".

Főként háromféle betegség ellen alkalmazzák: Fehérfolyás ellen irrigálásra fél liter vízbe egy marék cickafarkot tegyünk, 2-3 percig főzzük. Sebgyógyítás, gennyes bőrbajok (kelés, tályog), gyomorfekély, gyomorhurut népi gyógyszere is. Külsőleg az összevágott vagy porított, zsírba gyúrt cickafarkot alkalmazzák. Már az ókorban is használták sebgyógyításra. Az újabb kutatások igazolták régi népi alkalmazásmódjait. Tartalmaz görcsoldó apigenint, étvágy- és emésztésjavító keserűanyagot, gyulladásgátló anyagot. Legfontosabb hatóanyaga az illóolaj. Azt a népi hagyományt, hogy főleg női betegségeknel, különösen a változás korában használják, tartja igazoltnak Maria Treben is: "Bár ez a gyógyfű - úgy mond - különféle súlyos betegségben segítünk, elsősorban az asszonyok gyógyfüve. A cickafarkot nem győzöm eléggé ajánlani az asszonyoknak."

Teáját inni és főzetével irrigálni párhuzamosan. Görcsös fájdalommal járó elhúzódó menstruációnál és méhvérzésnél vérzéscsillapító hatásának köszönhetően hat gyógyítóan.

Teájához az egész növényt kell használni. Alkalmazható véres hasmenés, vérhányás és orrvérzés eseteiben is, utóbbinál a teát szívjuk fel az orrba. Továbbá fájdalomcsillapító, vérszabályozó, a vérhez szénsavas és kénsavas vasat szállít.

Külsőleg: frissen kinyomott nedve a gennyes fülfolyást gyógyítja. Fürdőként alkalmazható aranyér, viszérbetegség és izomerősítő fürdőkeverékben.

Willfort szerint is: nem lehet eléggé ajánlani nőknek a cickafarkot csekély vagy fokozott havivérzés, méhvérzés esetén. Mennyi bánatot, rossz hangulatot, rossz közérzetet váltana fel jó közérzet, ha a nők ezt az annyira nagy gyógyerejű és teljesen ártalmatlan természetes gyógyszert gyakrabban alkalmaznák!

Női teaként javasolja:

100 g cickafarkű, 25 g kálmosgyökér

75 g kamillavirág, 50 g pityanggyökér

Két tetézt evőkanálnyit forrázzunk le 2 csésze vízzel, a nap folyamán kortyonként igyuk meg édesítés nélkül. Női hormonmyszerű hatóanyagot is tartalmaz, ezért enyhíti a prosztatamegnagyobbodás miatti panaszokat. Ugyanis a szövetszaporodás, burjánzás, megnagyobbodás, daganatképződés az ellenkező nem szexuális hormonjaival gyógyítható.

Nagy Géza javallata szerint a cickafarktea gyorsítja a sebek hegedését, ezért beletehetjük olyan betegek fürdővizébe, akiknek gennyes bőrkütiésük, kelésük, vagy vérző aranyerük van. Bőrkütiéses, bőrgyulladásos csecsemők, gyermekek fürdőzésére egy-két tetézt evőkanálnyit cickafarkot egy liternyi vízzel forrázzunk le, 15-20 perc múlva szűrjük, hozzáöntjük a fürdővízhez.

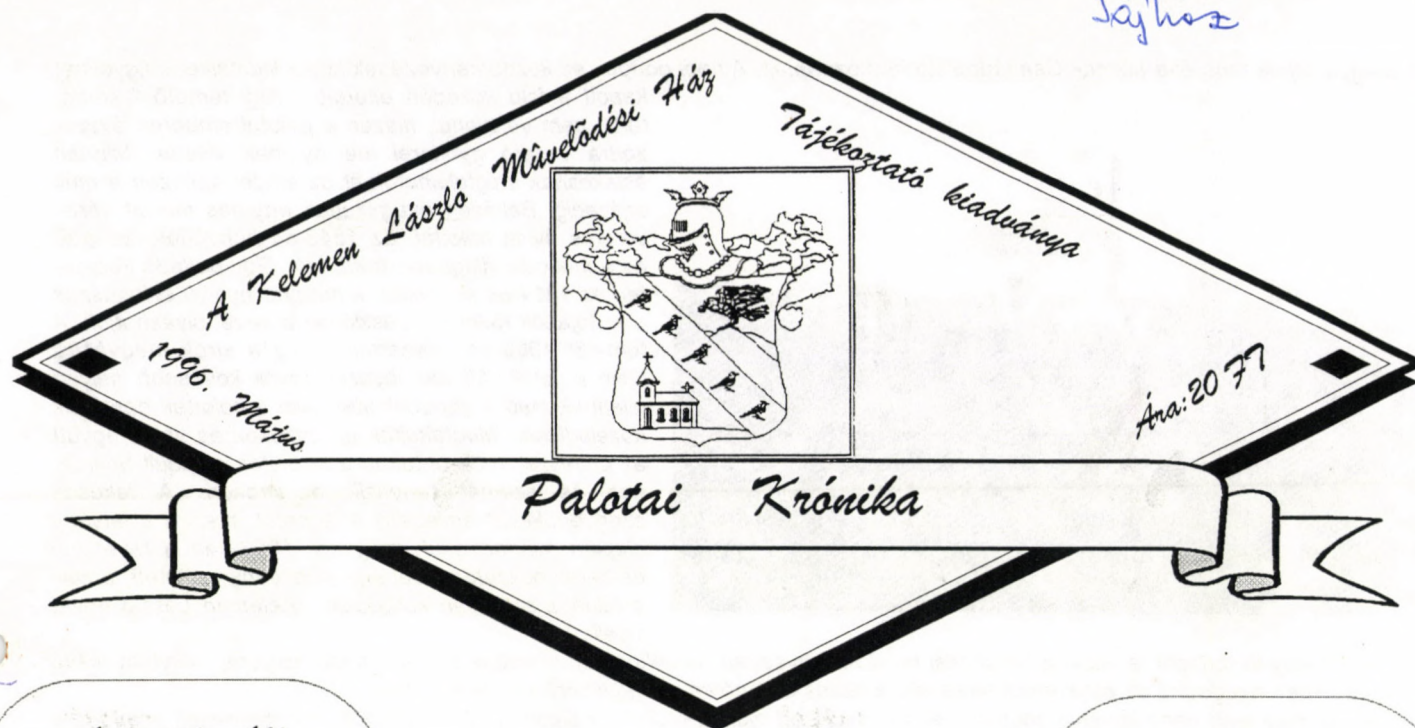
Felnőtt kiterjedt ekcémája, bőrbaja esetén 5 evőkanálnyit cickafarkból előbbi módon készítünk fürdővizet.

Gyógynövény - házipatikánkban a cickafark feltétlenül kapjon helyet. Csapó József régi veretű szép mondatai vezessenek vissza bennünket az ember ősi, természetes gyógyszereihez

"Istennek mely nagy bölcsessége ez: mindenféle országokban és tartományokban az földnek, a levegő égnek és napfénynek különbözősége s mivolta szerint különös nyavalyák is uralkodnak, vagy bővségesebben s gyakrabban az embereket sanyargatják, de mindenütt oly fű is terem, mely éppen azt a betegségnek nemét az olytén helyben meggyógyítja."

Dr. Oláh Andor nyomán
írta Pusztáné Szügyi Judit

Lajkó

A tartalomról:

♦♦♦♦♦

*Május 18**FALUNAP*

- írásos és fényképes
beszámoló a nap eseményeiről

♦♦♦♦♦

Multidéző

- Folytatjuk sorozatunkat a
Csanádpalota múltjáról és
jelenéről, Bazsó Dénes
összeállításában

- A Csanádpalotai
kenderáztatósok története
1920-tól
Balogh András írása

♦♦♦♦♦

*Pedagógusnap
megemlékezés*

PALOTAI KRÓNICA

**A Kelemen László Művelődési Ház
tájékoztató kiadványa**

Megjelenik minden hónapban

A lap alapítva: 1969. május hó

Felelős kiadó és szerkesztő:

Erdélyi Lajos

Szerkesztőbizottság:

Szügyi Andrásné

Balogh András

Németi Bálintné

Z Kovács Istvánné

Vettrő Józsefné

Dr. Dóczi Margit

Szekeres Sándorné

Antai Istvánné

Hári Lajos

Makán Andrásné

Batta Ildikó

A cikkeket számítógépbe írta és
a nyomdai előkészítő munkát végezte
Molnárné Haluska Margit
Erdélyi Lajos

A szerkesztőség címe:

Kelemen László Művelődési Ház
6913 Csanádpalota, Szent I. u. 40.

Telefon: 48

A tartalomról:

♦♦♦♦♦

az 1995/96-os tanév
bücsűző diákjai

♦♦♦♦♦

Egészség

rovatunk folytatódik

Pusztáné Szügyi Judit
összeállításában

♦♦♦♦♦

Kirándulás a Parlamentbe

♦♦♦♦♦

*Mozi műsor**Labdarárgás*

♦♦♦♦♦

*Képek a táncanfolyam
bemutatójáról*

A megyei lapok több éve követik Csanádpalota hétköznapijait. A napi gondok és kezdeményezések közül kiemelkedő figyelmet

kapott a falu közepén elterülő " régi temető " sorsa, talán nem véletlenül, hiszen a palotai emberek évszázadra vezető gyökerei ide nyúlnak vissza. Minden őslakosnak megtalálhatók itt az elődei egészen a múlt századig. Békésen nyugszanak egymás mellett vészviharos évként halottai, az 1848-as honvédek, az első és a második világháború katonái. Egy porladó kereszt az 1814-es év mellett a magyar nyelvű színjátszás alapítójának Kelemen Lászlónak a nevét olvashatjuk. A temetőt 1966-ban bezárták, máig a sírok megváltási ideje is letelt. Minden ősszel egyre kevesebb helyen jelennek meg a gondoskodás jelei a halottak napjának közeledtével. Megfakultak az emlékek és velük együtt az enyészet vette birtokba a területet, elvadult bokrok, gaz és szemét tanyázik a sírokon. A lakosok szegényükként emlegetik a temetőt, melyre a látvány alapján minden okuk megvan. 1993-ban a tevékeny emberek összefogásával egy alapítvány született, amely a faluhoz szorosan kötődik, Kelemen László nevét viseli.

Az alapítvány létrehozói, a község rendezési tervével egyezően, emlékparkot álmodtak a mai temető helyére, melyben méltó környezetben nyugodna az egykori színigazgató a neves és " névtelen " egyszerű emberek között.

Az elmúlt évek alatt néha látványosabban, néha csendesen munkálkodtak az alapítványhoz kötődők, szorgalmasan szaporítva az alapításkor lerakott összeget. Időnként értetlenség, rosszindulat hátráltatta munkájukat, néha minden alapot nélkülöző terveket, " román stílusú temetőrombolást " emlegettek, néha csak mosolyogták a köz érdekében tevékenykedőket. Napjainkra, úgy tűnik, fordulóponthoz érkezett a történet, a terület tulajdonosa az egyház képviselőjében, Gyulai Endre szeged-csanádi püspök Úr, jelképesen áldását adta a munkák megindítására és lehetőségükhöz mérten anyagi segítséget küldött a temető kápolnájának felújításához is. Adománya kiegészíti az eddigi támogatók, a szegedi és a budapesti Nemzeti Színház művészeinek nagysikerű előadásából befolyt bevételeket, a Nemzeti Panteon Alapítványtól pályázaton nyert pénzt és a rendezvényekből származó összegeket.

Hajas László
kuratóriumi tag

1996. május 18-án szombaton a Kelemen László Emlékeért Kulturális-alapítvány Kuratóriuma és Csanádpalota Nagyközség Önkormányzata FALUNAPOT rendezett. E rendezvény kiemelkedő eseménye volt, az első magyar színigazgató, Kelemen László felújított síremlékének felszentelése. Az ünnepséget megtisztelte többek között Spák Imre polgármester, Dr. Szendrei László professzor, Ablonczy László a budapesti Nemzeti Színház igazgatója (az alapítvány fővédnöke), Dr. Tóth Ferenc a makói József Attila Múzeum nyugalmazott igazgatója.

Az ünnepség a község főterén kezdődött, ahol az apátfalvi fúvós együttes Mátó Mátyás vezetésével térzenével szórakoztatta az érdeklődőket. Ezután az Ótemetőben rendezett megemlékezésen vehettek részt a meghívottak és az érdeklődők. A Himnusz hangjainak elhangzása után Hajas László kuratóriumi tag tartott rövid ünnepi megemlékezést, kihangsúlyozva, hogy az alapítvány szándékai szerint ez évtől kezdődően, minden évben, a palotai búcsú előtti napon falunapot tartanak, melynek keretében az egykori színigazgatóról is megemlékeznek.

Ezután az Általános Iskola tanulói - Ádók Csaba, Kovács Éva, Szabó Brigitta - szavalatokkal színesítették az ünnepséget. A szavalatok után Hári Lajos plébános felszentelte a felújított síremléket. A felszentelés után, a gyászzene hangjaira, a megemlékezés koszorúit helyezték el.

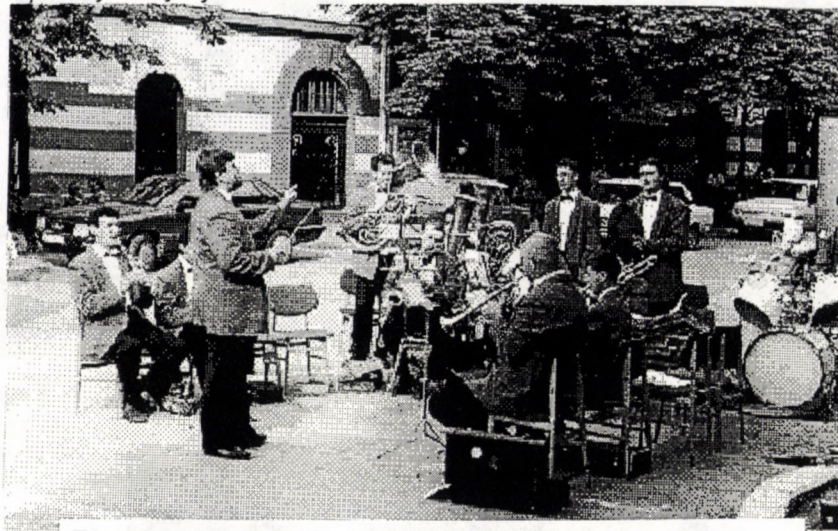
A Szózat hangjaival ért véget az ünnepség az Ótemetőben. A jelenlevők ezután átsétáltak a templomba, ahol Hári Lajos plébános mondott misét Kelemen László emlékére. A misén Dr. Tóth Ferenc nyugalmazott múzeum igazgató emlékeztette a jelenlevőket, hogy az Ünnepeket Csanádpalota fogadta be, miután Makón nem lelt otthonra. Kelemen László a korszak egyik kiemelkedő egyénisége volt, hiszen ekkor jelent meg a magyar nyelvet művelők és újítók

mozgalma. Beszélt arról az időről is - 1790. október 25. - amikor első előadását tartotta a Kelemen által vezetett első magyar színtársulat. Mise után a meghívott vendégek fogadásán vettek részt, majd ünnepi testületi ülés következett. A Himnusz elhangzása után Szekeres Erika - Radnóti Miklós: Nem tudhatom című versét szavalta el.

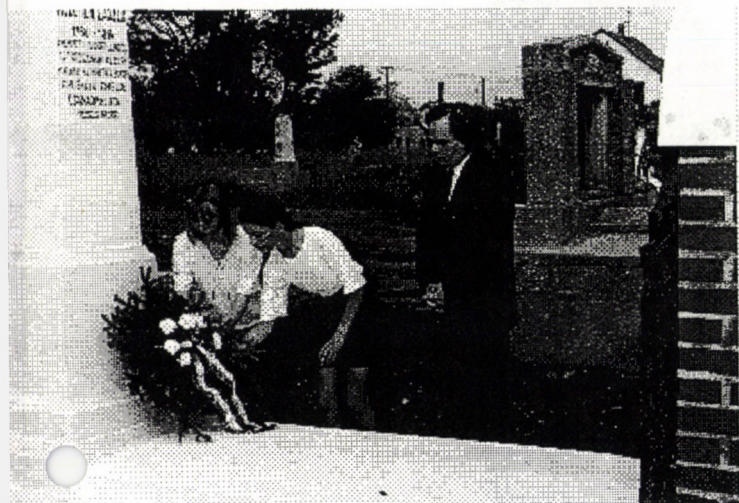
Ezután Ablonczy László emlékezett meg Kelemen Lászlóról. Elmondta, hogy: „Ő nemcsak a színészet, de a közélet számára is fontos. Ebben a társadalmi-gazdasági összeomlásban szükségünk van az ilyen emberekre a nagy holtakra, akik éltetői lelkünknek. Kelemen László számunkra a múlthoz való kötődést jelenti, és ezért is tartottuk fontosnak két évvel ezelőtt, hogy a Nemzeti Színház társulata eljöjjön Csanádpalotára, és az Advent a Hargitán című Sütő - darab előadásának bevételét az alapítványnak ajánlja.”

A megemlékezés után Spák Imre polgármester előterjesztésében, a képviselő-testület határozatot fogadott el arról, hogy őszig rendeletet kell alkotni "Csanádpalota díszpolgára" cím adományozásáról.

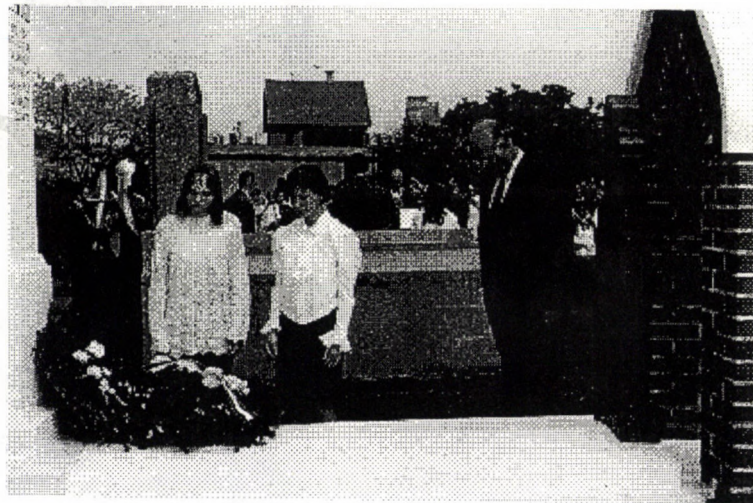
A falunap délután már kötetlenebb programokkal folytatódott. A sportpályán versenyekkel, majd az Általános Iskola tanulóinak sportbemutatójával. Este pedig a főtéren rendezett utcabállal fejeződött be a falunap.

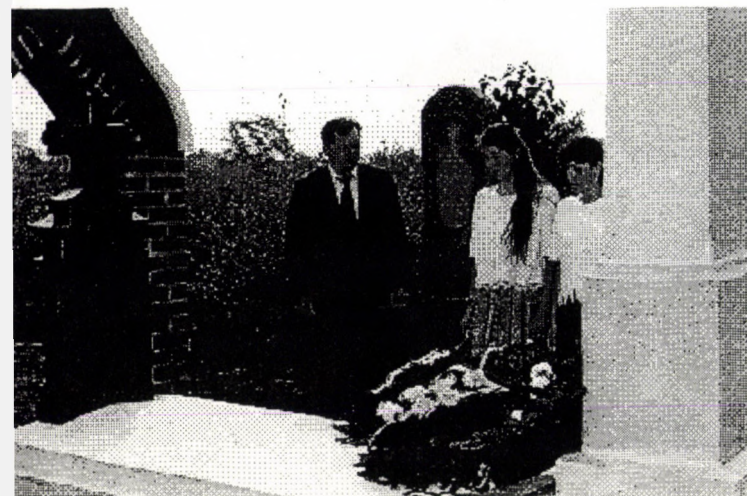
Térzene : az apátfalvi fúvós együttes Mátó Mátyás vezetésével

Ablonczy László
a budapesti Nemzeti Színház igazgatója

Spák Imre
Csanádpalota Nagyközség Polgármestere

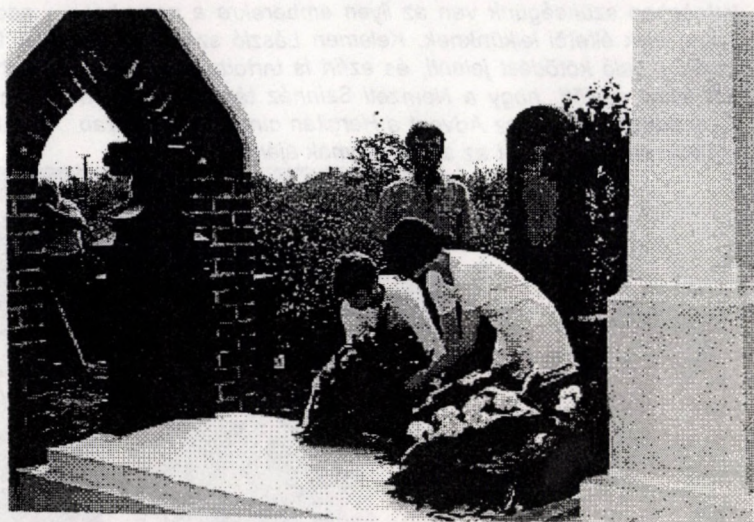
Ádók István
az Alapítvány elnöke

Erdélyi Lajos
Művelődési Ház igazgatója

Szügyi Andrásné
Általános Iskola igazgatója

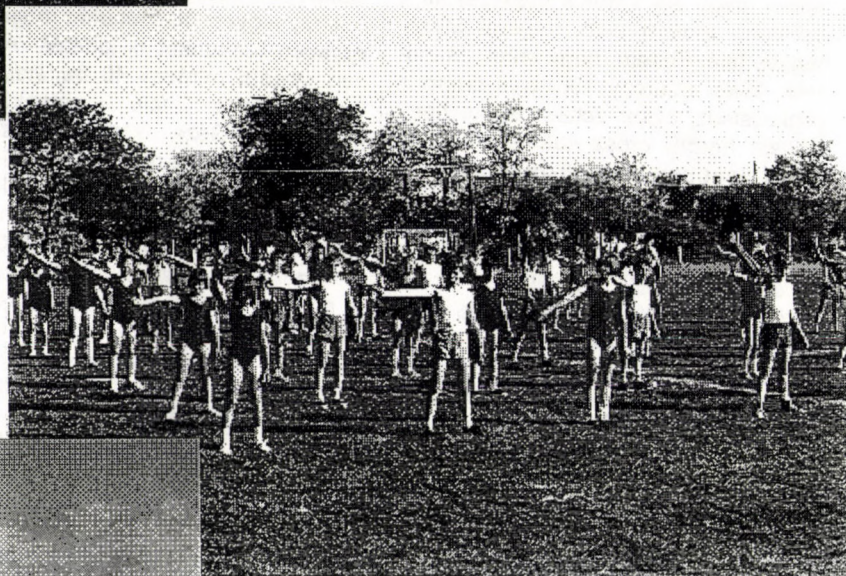

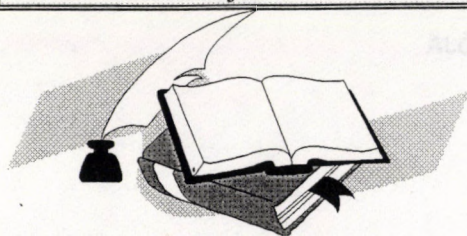
ifj. Mikulán László
az Egyházközség
világi képviselője, elnöke

Kelemen László felújított nyughelyének felszentelése

AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁSOK SPORTBEMUTATÓJA

Feljegyzések Csanádpalota Nagyközség multjáról és jelenéről:

Bazsó Dénes összeállításában

A Magyar - Szovjet Baráti Társaság 1960-ban kiadott
"Hazánk felszabadulásának krónikája" így kezdődik:
"1 nap - 1944 szeptember 24"

Kovács Marcel csanádpalotai lakos, az alábbiakat mondta el: "Az I. páncélos hadosztály parancsnokságán teljesítem szolgálatot. Hirvivő voltam. 1944. szeptember 25-én Békéscsabáról motorkerékpárral jöttem haza, szüleim meglátogatására. Reggel, úgy 7 óra körül érkeztem a község közelébe. Láttam, hogy egy katonai gépkocsi áll a Zellmann malom előtt, elejével Mezőhegyes felé. Félttem, hogy tábori csendőrök. Mikor mintegy 100 m-re értem a gépkocsihoz, akkor vettem észre, hogy előttem három orosz katona áll, és a nyitott kocsiban pedig 8-10-en ültek. A gépkocsi motorjának zúgása miatt, engem csak akkor vettek észre, amikor elrobogtam mellettük. Ijedtemben a sarki kocsmá előtt megálltam. Az ott ácsorgó emberek figyelmeztettek, hogy meneküljek, mert orosz katonák vannak a községben. Motorral az utca másik oldala felé iparkodtam, a házunkhoz, de a kapuk zárva voltak. Az orosz katonák kiabáltak utánam, majd tüzet nyitottak rám. Bemenedültem Asztalos Pál házába. Onnan a Perneki Sándor portájára jutottam, a kerteken át. Itt levetettem a katona ruhámat, a szalmakazalba dugtam, és a háziaktól kapott civilruhába átöltöztem. Az utcán megkértem Fekete Mátyást, szóljon az anyámnak, hogy Kovács nagyapáménál várom. Édesanyám jött is azonnal, majd haza ment ismét, hogy elhozza az én ruhámat. Amikor visszajött, újságolta, hogy Pitvaros felől magyar katonák jönnek, tankokkal. Úgy 10 óra körül, valóban heves lövöldözés kezdődött, mintegy félórán át. A harc megszűnése után elmentem a tanács-házáig. A magyarok valóban benn voltak a községben. A tanács-háza előtt, a park sarkánál magyar tank állt, tetején az én motorommal. A tanács-háza templom felőli oldalán, lövedékek nyomai látszottak. Attól való félelmemben, hogy a katonák közül valaki felismer, és feljelent az alakulat parancsnokánál, visszamentem a szalmakazalhoz, és újra felvettem a katona ruhámat. / ha civilben találunk, mint katonaszökevényt, fejbe is löhettek. / A tanács-háza előtt, egy főhadnagynál jelentkeztem, majd az egyik harckocsihoz beosztottak. Az éjszaka nyugodtan telt el. Másnap korán reggel, a község Palkófalva része felé vonultunk. Itt táboroztak az oroszok. Nekünk nyolc harckocsink volt, a legénység egy századnyi lehetett. Az összecsapás során, 18 hadifoglyot

ejtettünk, zsákmányoltunk egy lovas löszeres kocsit, 1 páncéltörőt, és 2 aknavetőt. A csata után visszavonultunk a községbe, és a tanács-háza előtt bekanyarodva, rátértünk a Régi Makói útra, majd innen Királyhegyes felé vonultunk. Királyhegyes községből kiszorítottuk az oroszokat, de délután Makó-Rákosnál bekerítettek bennünket. A királyhegyesi útközet után megmaradt egyetlen tankunkat is kilőtték. Az életben maradt mintegy 40 bajtársammal, Csanádalberti felé menekültünk." Markovics Géza községi tisztviselő mondta, hogy szeptember 26-án, a királyhegyesi úrközet után, felkereste Kovács Dénes a királyhegyesi Blaskovics féle uradalom intézője, és elmondta, hogy az ott lezajlott csatában 7 magyar tankot kilőtték, és tizennégy magyar katona elesett a csatában. Ezeknek a katonáknak a névsorát, személyes holmijaikat be is hozta az előljáróshoz, leadta. Asztalos P. Kálmánné / K. Kovács Juliannát /, szeptember 25-én, a tanyáról beküldte az apósa, - aki a község gazdája volt - , hogy nézze meg, feltörték-e a község magtárát, elvitték-e a község lovait."A magtár ajtaja sértetlen volt, -mondja-, a lovakat sem vitték el. Indultam volna vissza, azonban a megindult lövöldözés elől, bemenedültem a község-háza udvarán Ikaó Kurunczi Mihályékhoz. Itt húzódott meg Telek András, és Méreg György is a község akkori két kocsisa. Később kiderült, az történt, hogy a Zellmann malom felől bejövő harckocsiban ülők kérdésére, a lakosság megmondta, hogy a községben, a Hangya kocsmában, orosz katonák vannak. Amikor beértek a község központjába, a tanács-háza sarkán, a mai műszaki boltnál látták kiirva Hangya. Nyomban löni kezdtek. Ez vegyes bolt volt, a kocsmá a mai cukrászda helyén volt, ott tartózkodtak az oroszok. A lövöldözések megszűnte után előmerészkedtünk, Kurunczi Mihály bácsiék legszükségesebb holmijait kocsira raktuk, hogy elvigyük a mi házunkhoz. Ez távol esett a központtól. Amikor a község-háza udvaráról, a nagykapun kiértünk, a kocsiról láttam, hogy Vlaszicsek János /Jano/ újságárus a község-háza előtt, a járdán feküdt holtan. Hogy mi okozta a halálát azt nem tudom. Vér nem látszott körülötte. Ekkor is mint mindig, bögatyában volt. A község lakossága, a szovjet katoná-

kat vegyes érzelmekkel fogadta. Sokan féltek, elbujtak tanyákon, mert a visszavonuló katonák képtelenebbnél képtelenebb híreket terjesztettek róluk, pl. összeszedik a fiú gyerekeket és kiviszik a Szovjetunióba. A félelem csak pár napig tartott. Amikor meggyőződtek arról, hogy senkit sem bántanak, sőt ott segítenek, ahol csak tudnak, kimerészkedtek a búvóhelyről. A szalmakazalba rejtett állataikat is előhozták. Nyugodtan mentek ki a szántóföldekre, törték a kukoricát, végezték az őszi szántást, vetést, ki lóval, ki tehenekkel. Ló kevés volt a községbe, mert a katonaság részére elvitték. Vetőmag volt bőven, mert ebben az esztendőben bő termés volt.

Magyar Kommunista Párt megalakulása, a felszabadulás után, pár héten belül megtörtént. A párt megszervezésében nagy szerepe volt Barna Mihály, Czene Gyula, Erdélyi Lajos, Fekete György, Kamanistyák József, Kriván László, Lakatos Péter, Ludányi Bonaventura, Ludányi István, Ludányi János, Krobák Mihály és Zsiga János lakosoknak. A szervezésben jelentős munkát fejtett még ki, Kriván Lászlóné, Ő a nőket szervezte be. A párt működésére az engedélyt az orosz parancsnokság, 1944. november 14-én adta meg. Ugyanebben az időben az ötös bizottság is megalakult. Ez a bizottság nyomban a kezébe vette a község közigazgatásának az irányítását, mert a község tisztviselői, - Markovics Gézát kivéve - elmenekültek.

A párt megalakulása után, az orosz községparancsnok utasította a párt vezetőit, intézkedjenek, hogy az iskolákban a tanítás meginduljon, nyissák ki a boltokat, a közbiztonság érdekében szervezzenek helyi rendőrséget, és biztosítsák a szabad vallásgyakorlást. A legnagyobb nehézséget a tanítás beindítása okozta. U. i. a tanítók többsége elmenekült. Érettségizett egyének kezdtek meg a tanítást, az itthon maradt pár pedagógus irányítása mellett. Igen súlyos baj volt az is, hogy sem orvos, sem gyógyszerész nem volt a községben. A gyógyszerész vezetőjét Lasztóczy János ny. községi főjegyző vállalta, aki szabad idejében kedvtelésből vegyészettel foglalkozott. Így valamennyire kiismerte magát a gyógyszerek között.

- folytatjuk -

A Csanádpalotai kenderáztatások története 1920-tól

A kenderáztatás embertnyűvő, kegyetlen, kora tavasztól késő őszig tartó munka volt. Az áztatások mindenható feje a bandagazda volt. Tavaszkor ha bevett a bandába egy embert, egy évre biztosítva volt a megélhetése. A bandagazda szuverén joga volt, hogy kit szerződtetett, döntése ellen nem volt apelláta. A gyár képviselője csak a bandagazdával volt hajlandó tárgyalni, senki mással. Az emberek munkájáért is egyedüli felelős a bandagazda volt. Az áztatásnál volt emberszám és marokverő. A marokverőt a gazda fogadta fel, és Ő felelt érte, de a fizetését is ő biztosította egészen az 1950-es évek végéig. Ekkor került bevezetésre a Kollektív Szerződés, és ekkor már a marokverő is szerződött. Külön fizetésük volt, melyet a gyár biztosított részükre.

A munka tavasztól - őszig, látástól vakulásig tartott. Hajnal 3 órakor verték a vasat / koledáltak /. Ha az időjárás engedte "vetéssel" kezdték a napot. Ébresztő után létszámot ellenőriztek. A marokverők mentek a szamarat befogni a lóré elé / kenderszállító kocsi, sínen futó, lapos tetejű, kettengejű kocsi. / Az emberek a présfát szedték le a gödörből / fiókokról, fakkokról /. Amikor megjöttek a "fogatok", felsorakoztak a gödör szélén, a bandagazda vezényszavára - rajta - kezdték a vizes kenderet a partra rakni. A marokverők és a többi ember pedig a kocsit rakták. Az első pár mindig a bandagazda volt. Amikor a kocsit megrakták a bandagazda álljt kiáltott, s ekkor befejezték a rakodást és elindultak a "fogatok", függetlenül attól mennyire voltak megrakva. Vitték a teregető helyre, ott lerakták. Vissza már csak az emberek jöttek, a marokverők pedig teregették a kenderet. / Minden áztatásnak megvolt a maga párja, úgy emberszám, mint marokverő "kollega". Ilyenkor a bandagazda is egy ember-szám volt. Most egyik az egyik rakta a partra az ázott kenderet, a másik a kocsit. Embertelen nehéz munka volt.

Egy áztatós pár 4 személyből állt, 2 emberszám, 2 marokverő. Általában 8 óráig "vetettek". Ha valaki hamarabb kész volt - kivetett -, több kenderet rakott a kocsira egy fordulóval hamarabb végzett az bemehetett, ugyanúgy a marokverő is. Ha hamarabb felteregettek bemehettek, ha csak valamelyik társuknak nem segítettek. Ebben a munkában lányok is résztvettek - marokverők -, a lányoknak segítettek a legények "teregetni", kötni, és bizony sokszor ebből lett egy idő után az áztatós házaspár. A legényekből "emberszám", az asszonyból marokverő, ekkor már a férj segített a munkában feleségének.

Így már a Családba maradt a pénz.

Reggeli után a "berakás" következett. Amelyik gödörből -medencéből- kiszedték a kenderet, abba még aznap áztatlan kenderet raktak. A megtelt gödörbe, kenderre a vizet a kendermester engedte. Amelyik medencéről a kendermester előző este leengedte a vizet, azt másnap ki kellett vetni, mert "berohadt" volna.

A kendermester a gyár alkalmazottja volt, ő döntötte el, hogy a kender alkalmas-e kivetésre. Ha igen, akkor a bandagazdával megbeszélték, hogy másnap melyik medencét ürítik. A berakás után, berakták a présfákat, melyek nem engedték kidagadni a kenderet a gödörből.

A berakott kender súlya 5 kg / kéve
Az ázott kender súlya 30 kg / kéve
A megszáradt kender súlya 3kg /kéve
Vetéskor két kévéként rakták / dobálták / a partra a kenderet, majd onnan a szamaras lóréra, onnan a szárító területre került e kender. A kenderszállakból áztatás közben az enyv és többi anyagok kiáztak, ezért volt már könnyebb a szárított kender. Az enyvből és a többi idegen anyagtól volt bűdös az áztató víz, ezért számolták fel pl.(az Újszegedi áztatótelepet, mert Szeged városában elviselhetetlen bűzt árasztott. Ez a telep Újszegeden 1971-ben szűnt meg.)

Ebédig raktak, ha kész voltak előbb akkor volt egy kis pihenésre lehetőség, délig. Délután a kendermester és a bandagazda megállapítása szerint döntöttek, hogy melyik táblát lehet már kötni és kazalba rakni. Ekkor a bandagazda elosztotta a marokverők között, hogy hány sort kell kötniük. A bekötött kender az emberek kocsira rakták és vitték a kazlakba. A bandagazda és a társa mindig kazlas volt. Általában 5 fő volt kazlas, a többi ember hordta a kenderet. Egy kazal 30 méter hosszú volt, hat szakaszban. Szakaszonként rakták a kenderet kazlakba, ha nem tudták befejezni, akkor letakarták, hogy ne ázzon be, mert akkor a kender könnyen tönkre megy. A kazal rakása külön tudomány volt, főleg a "hajazás". Ezért a kazalrakók külön megbecsülésben részesültek és előnyben is szerződéskötéskor, a banda toborzásakor. Az áztatás hideg vízzel 8 nap, míg melegvízzel csak 4-5 nap volt.

Az áztatótelepek általában folyók mellett helyezkedtek el, hogy a víz biztosítva legyen. Ha véletlenül emberszám hiány volt, akkor a bandagazda a legerősebb és ügyesebb marokverőt hozta emberszámba. Így többet is keresett és lassan beletanult ebbe a munkába is. Ha hűvösebb volt az idő, vagy eső után nem száradt a kender, akkor óráztak az áztatósok.

A kendermester döntött, melyik nyerskender kazlat kell megkezdeni áztatás-

ra, az ázott kender hol kazlazzák. A *komenció*: "Élelemben való munkabér fizetés." A szerződés kötésekor döntöttek el, hogy legyen-e komenció vagy ne. 1948-ban megszűnt a komenció, jött a Kollektív szerződés. A komenciót a gyár szerezte be. Minden héten, szombaton a gyári raktáros a bandagazda és az általa választott ember segítségével egybe mérték ki a komenciót. A kimért élelmet kocsira rakták és vitték a szálláshelyre. Ott a bandagazda az ő általa választott emberével mérte szét az áztatósok között. Volt olyan gyár melynek volt saját hizlaldája és innen látta el az embereket. Szalonna, zsír, liszt, krumpli volt a komenció. Az áztatás komenció nélkül 64 fillér volt, míg komencióval 42 fillér. Ahogy romlott a pénz értéke, úgy nőtt a munkabér "pengőre illetve forint". Szerződés: A szerződést március végén kötötték a községheán.

Történt az 1930-as években Nagylakon, Molnár Lajos bácsi volt a bandagazda. Valami oknál fogva nem tudtak meg egyezni a gyári képviselővel. Mondták a gyár vezetői van más helyen is ember aki tud kenderet áztatni, és még olcsóbban is. A palotai áztatósok itthon jártak napszámba kapálni.

Történt az aratás idején, Lajos bácsit keresték, hogy azonnal szedje össze a bandát és hétfőtől kezdve menjenek áztatni. Hát nem addig van az, embereim mind arató munkások, van vállalat aratásuk, másképpen nem lesz télire ennivalójuk. A gyár kártérítés gyanánt kifizette az aratási bért, csak menjenek áztatni, mert a tótkomlósiakkal nem mentek semmire. Ekkor már elhitték, hogy áztatni a palotai ember tud rendesen. A komlósiak raktak olyan kazlat, hogy a szél eldöntötte, a kendermeg-áztott és tönkrement.

Az áztatósok életéhez ugyan nem szorosán kötődtek azok az emberek akik az ázott kenderet hordták a kazlakba, a törőházba. Ezt a munkát lóréval végezték, amit számár vagy ló húzott. Általában azonban szamarat alkalmaztak vontatásra, mert erősebbek voltak mint a ló, és jobban bírták a meleget a kendersorok, kazlak között. Minden párnak volt egy állandó számara amit tavasszal sorsoltak ki, a másét nem foghatták be. Ugyanigy sorsolták a lórékat is. Ha rosszindulatú szamarat fogtak ki, ritkán volt rá alkalom, hogy cserélhessenek, kínlódhatott egész időnybe. A lórékat karban is kellett tartani minden nap, ez a marokverő dolga volt.

Az elszállásolás régen a barakkokba történt. Négy családnak volt egy közös konyhája, egy négyrészes tűzhellyel, amibe pozdorjával tüzeltek. Két családnak, illetve egy pár áztatósnak volt egy közös hálószobája,

családi alapon ment. Először a feleség volt a marokverő, később a felnőtt családtag. Így jött létre, apáról-fiúra öröklődött ez a "szakma". A gépiáztatás - a gépi áztatást 1967-ben kezdték, és így van mai napig is, ahol van kenderáztatás. A kényeket drótkötél közé rakták, a további folyamat a régi. Amikor megázott a kender a présfákat kiszedték a kötélakasz -

tók /vetők/ a gödör szélén haladó daru gémje beért a gödör feléig és így szedte ki az ázott kenderet. Volt egy darulezelő, két kötélakasztó és 4-5 billenős pótkocsis zeter. A daru kiemelte a vizes kenderet, feltette a billenős kocsira, az elvitte a teregető helyre, a tergetők pedig felterítették azt. Már megoszlott a munka, volt 16 ember aki csak rakott a

többi teregetett és kötött. amikor már a mezőgazdaság is gépesítve lett a kenderet már a földeken bálákba rakták és így rakták kazalba. Ekkor már a rakásia géppel történt. A teregetést még nem tudták gépesíteni, de a kötést sem, így ezt továbbra is kézi munkával végezték.

Balog András
gyűjtése

PEDAGÓGUSNAPRA

Minden év június első napja a pedagógusoké. Őket köszöntik a felnőttek és gyerekek egyaránt. Egy-egy szál virággal, egy kedves műsorral meglemelekeznek az oktató-nevelő munka eredményeiről. Kárpótlás ez mindenki számára a sok idegeskedésért, aggodásért, áldozatos odaadó munkáért, amely legtöbbjük munkáját jellemzi. Hiszen hivatás ez, nemcsak egyszerűen foglalkozás. Az, aki csak kényszerből tanít, nem sokáig marad meg a pályán, csak azok képesek elviselni a mindennapos felelősséget sokszor kiszolgáltatottságot, ami nagyon könnyen felőrli az ember energiáját, akik elhivatottságot éreznek munkájuk iránt. Talán abban mindenki egyetért, hogy a tanárok, tanítók szerepe sokkal nagyobb annál, hogy megtanítsák a gyerekeket írni, olvasni, számolni...

Felkészítik őket az életre, segítenek nekik megtalálni önmagukat, megismertetnek, megszerettetik a világ különböző dolgaival, s közben nevelnek is. A felelősség óriási, a jövő generációja ül a padokban, 15-20 év múlva esetleg ők fogják otthon, iskolákban, óvodákban átadni mindazokat az ismereteket, amit tanultak. Mélységes, minden tulajdonságon, minden embereken tett rossz tapasztalaton túlradó és ellenállhatatlan emberszeretet, és az a reménykedés, az a törhetetlen bizalom, reménykedés, hogy minden meddő fáradozás, minden hiábavaló munka ellenére mégis, még mindig hatni akarjon az emberi lélekre, hogy nemesíteni akarjon. Ehhez a gyönyörű, áldott felejtethetetlen munkához temperamentum kell mindenekelőtt, azután még egyszer mindenekelőtt: tehetség. A tanári pálya minden más pályánál tágasabb, távlatosabb, határtalanabb. A jó tanár nemcsak pedagógus, hanem, filozófus, esztétikus, lélekűvár, művész és mesterember egy személyben, s nemcsak tudását közvetíti, hanem példát ad, jellemet formál, ültet, gyomlál, olt és szemez, mint a kertész, életet visz a könyvekbe, a könyveken keresztül a tanításba. Úgy érzem, megérdemlik, hogy évente egy nap az övék legyen, őket köszöntsük.

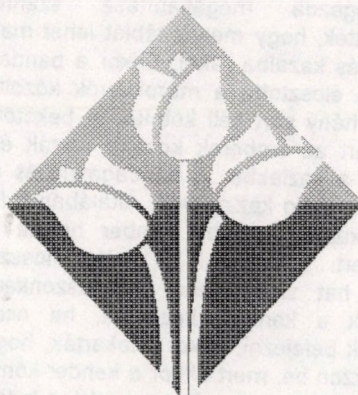
Oláh Gábor : Dolgozatjavítás

Egy kisdíák dolgozatát javítom,
"Önéletrajzot" írtam vele.
Előszavában őszintén bevallja:
bizony sokat főtt rajta a feje.

Alá-aláhúzó csekély hibákat,
az i fölébe pontokat rakok;
kipettyegetve a fehér barázdán
ragyognak így pirosuló csillagok.

Amint tovább-tovább visz röpke szárnyán
a kisdíák beszédes bánata:
ritkulnak a pirosuló tintapettyek,
és hangosabb lesz a betűk szava.

"Apám sikkasztott és elszökött... Anyámra
hét apró gyermek gondja rászakadt,
Az emberek nem állnak szóba velünk, el is
temettek, mint halottakat.

Anyám, szegény, átkozta azt az órát,
melyben apámmal ekűt esküdt, és
kezdtek újra koldus életünket
leírhatatlan szenvedés között.

Tanulni vágytam, mert tanulni oly szép!
De nem segített rajtam irgalom!
Az esztendő utolsó drága évem,
jövőre már - hej, másutt folytatom...

Kérem, tanár úr, hogyha össze-vissza
dülöngélnék füzetemben a sorok:
ne tessék érte nagyon haragudni,
mert fáj a szívem, ha rá gondolok..."

Hosszan merengtem a sötét betűkön,
szememre fátyolt bánat könnye fest.
Aztán lehajtva homlokom kezemre,
sójajtvá írom be a nagy Jelest.

ÁB - AEGON ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ RT.

A Makói ÁB - AEGON Általános Biztosító Rt. képviselője értesíti a tisztelt lakosságot,
hogy minden héten kedden délelőtt ügyfélfogadást tart Csanádpalotán a Kelemen László téren :

- nyugdíjbiztosítás
- Életbiztosítások - Szemünk Fénye - Aranyfonal életbiztosítás
- CSÉB - X
- Lakásbiztosítás
- Gépjárműbiztosítás
- Kárigényfelvétel - elmaradt díjak rendezése.

Sztupár Vazulné
üzletkötő, pénzügyi-tanácsadó

az 1995/96 - os
TANÉV
BÚCSÚZÓ
TANULÓI

8. A

KRUZSLICZ LÁSZLÓNÉ
of.

BARTA FERENC
BENKE JÓZSEF
DEÁK NIKOLETTA
FARKAS BEÁTA
FARKAS GÁBOR
HALÁSZ VIOLETTE
KEREKES TÍMEA
KOVÁCS ANDRÁS
PRÁGAI CSABA
SOJNÓCZKI MÁRTA
SOLCZ ANDRÁS
SZARVAS PÉTER
SZEKERES ERIKA
SZIMÁN ZSOLT
TÓTH ERIKA
TÖRÖK RITA
VERNYIK JÓZSEF
VETRÓ TAMÁS

8. B

BÁRDOSNÉ KURUNCZI
EDIT
of.

BÁRDOS TÍMEA
ERDÉLYI TÜNDE
GAJDA RÓBERT
GALISZ ANNA
KERSZTÚRI ÉVA
KOLOMPÁR JÁNOS
MAKÁN RÓBERT
NAGY RÓBERT
PAKSI KATALIN
SOMOGYI ISTVÁN
SZABÓ ISTVÁN
SZEKERCS ZSOLT
RÁCZ FERENC
ZOMBORI JÓZSEF

TANÁRAINK

SZÜGYI ANDRÁSNÉ ig.
MITYKÓNÉ ZELMAN MÁRIA ig.h.

ÁDÓKNÉ DEBRECZENI ILONA
BAKAI ILDIKÓ
BOZÓKI MÁRIA ÉVA
CSÓKÁSI NÁNDORNÉ
DEBRECZENI ISTVÁNNÉ
FÜLÖPNÉ BORSOS ÁGNES
GYESZAT ZOLTÁN
GYESZAT ZOLTÁNNÉ

KÁLLAI ISTVÁN
KÁLLAI ISTVÁNNÉ
KOVÁCS ZOLTÁN
PERNEKI LÁSZLÓNÉ
SCHÜSZLER ISTVÁNNÉ
SPÁKNÉ TÓTH ÉVA

B. Radó Lili : Ne mondd ...

Ne mondd, hogy "Úgy is jó!" Ne mondd...
Ne mondd, hogy "mindegy!" Nem igaz!
Napod ezer parancsot ont,
S ha nem igyekszel, lemaradsz!

"Úgy is" semmi sem sikerül!
Ha minden "mindegy", célt nem érsz -
csak úgy, ha küzdesz emberül!
Győzni az fog, ki tetterre kész...

De azt, hogy "úgy sem", azt se mondd!
Csatát vesz, aki csügged, és
a tett helyett csak könnyet ont ...
Az "úgy sem" az a csüggedés!

Hát sose légy reménytelen...
Kövessünk el bár száz hibát,
a győztes az lesz - higgy nekem! -
kit jó szándék hajt s értelem,
és helyrehozni nekilát.

Parlamentben jártunk.

A könyvtár szervezésében 40 fős csoport indult Budapestre a napokban. Fővárosunk szépségeivel ismerkedtek meg.

A Millecentenáriumi jegyében szerveződött a kirándulás, ezért elmentünk a Nemzeti Múzeum honfoglalással kapcsolatos kiállítását megnézni. A koronázási ékszerek pompája lenyűgözte a látogatókat.

"Isten hazánkért térdelünk elődbe" zengett az ének a palotaiak ajkáról a "Szent Jobbnál".

A Parlamentbe képviselőnk (Gazdag János) vendégeként voltunk jelen. A palotai asszonyok törvényt is hoztak a padsorokban. Kirándulásunkat a Tisza Volán kedvezményes utazása tette lehetővé.

"Palotai parlamenterek"

Nagyfalusi könyvtáros

A "Szent Jobbnál"

"Parlamenten pihenő"

Csongrád megyei
Plakát kiállítás van a könyvtárban.

KIRÁNDULÁSOK

Budapest	június 19-én nyugdíjasoknak 600 Ft Megtekinthetjük: - Parlamentet - Néprajzi Múzeumot - Szent István Bazilikát és a - Szent Jobbot
Ópusztaszer	FESZTI - körkép augusztus 18. Utazási költség 300 Ft
Szabadtéri Játékok	július 27-én "CSODASZARVAS" Részvételi díj: 400 Ft jegy 250 Ft utazási költség
JELENTKEZNI A KÖNYVTÁRBAN LEHET	

Iskolánk pályázói:

- Schüsler Annamária I. helyezett lett
- Perneki Adél
- Csapó Tamás
- Csókási János
- Kovács András

Felkészítő tanárunk: Kovács Zoltán volt.

A TÖVISSZÚRÓ GÉBICS

Ismertető: 17 cm hosszú. A hím háta gesztenyészírvörös, fejtetője és farkcsíkja kékes szürke, széles szemsávja fekete. Testalja rózsaszínnel árnyalt fehér. Farka fekete és a szélső fark tollak részben fehérek. A tojó fejéről rendes körülmények között hiányzik a fekete szemsáv, hátoldala fakó rozsdabarna. Sárgás alsó oldalán hullámos barna kereszt sávozás látható. A fiatalok a tojóra hasonlítanak, de tollazatuk vörhenyesebb. Énekes madaraink közül az egyik legkülönösebb tulajdonsággal rendelkezik a töviszúró gébics, ez a veréb nagyságú madár az általa zsákmányolt rovarokat bőség idején a galagonya vagy más bozót tuskéire felszúrja, és inséges időben visszatér ehhez az éléskamrához. A töviszúró hazánkban a zárt erdők kivételével szinte mindenütt előfordul. Elsősorban a bokros területeket kedveli. Fészket különös előszeretettel piti tuskés bokrokra, galagonya, kókény, csipkebokrokra. A fészkek vékony növényi részekből épül és belül tollal finoman bélelt. Fészkealja általában 5-7 tojásból áll. Tojásainak színe igen változó, sárgás, zöldes, rózsaszínes alapszínű. A fiókák 14-16 nap alatt kelnek ki és 14 nap alatt hagyják el a fészket. Ilyenkor ekkor még kevésbé tudnak repülni. A fészkek környékén tartózkodnak, ahol a szülők tovább etetik őket. Táplálékuk rovarokból áll. A fióka-nevelés idején puhább rovarokat zsákmányolnak, később a kemény kitenyáncsokkal rendelkezőket is elfogják. A gébicseknek igen erős csőrük van és a sólymokhoz hasonlóan foggal is rendelkeznek. Természetes ellensége a karvaly, illetve a héja. A felső csőrükön egy fogszerű képződmény van. Ezzel a csőrrel a legkeményebb bogarakat is képes összeroppantani. A töviszúró gébics vonuló madár. Hazánkba elég későn május első felében érkezik és szeptemberben vonul el. Igen messzire Afrika, Szaharán túli részére vonul. A gébics Magyarországon védett madár. Állománya a 60-as években földrészünkön és Afrikában mértéktelenül használt rovarlőszerek hatása miatt jelentősen megfogyott. Napjainkban a bokros élőhelyek fogyatkozása veszélyezteti állományát.

Szilágyi Imre

09. ÓVAKODJ AZ IDEGENTŐL

Színes amerikai erotikus bűnügyi film

10. BABE

Színes magyarul beszélő amerikai film

16. DESPERADO

Színes amerikai film

17. HALÁLOS ERŐ

Színes amerikai akciófilm

23. RÉS A PAJZSON - BROKEN ARROW

Színes amerikai film

24. BUNYÓ KARÁCSONYIG

Színes magyarul beszélő olasz vígjáték

30. JOHNNY MNEMONIC - A JÖVŐ SZÓKEVÉNYE

Színes magyarul beszélő amerikai sci-fi akciófilm

01. A SZÍV HIDJAI

Színes amerikai film

LABDARÚGÁS

A MEGYEI I. OSZTÁLY HÁTRALEVŐ FORDULÓI

május 25.	17,00	Csanádpalota - Sándorfalva
június 01.	17,00	Mártély - Csanádpalota
június 09.	17,00	Csanádpalota - Gyálárét
június 16.	17,00	Csanytelek - Csanádpalota
június 22.	17,00	Móraváros - Csanádpalota

A mozi előadások kezdete 1996. május 5-től 20.00 óra.

"A gyógyfüvek mind szellemi,
mind testi állapotunkat befolyásolják"
(SUN BEAR)

PALÁSTFŰ

Ez a növény az anyaságot jelképezi. A tudomány - megfelelő vizsgálatok hiányában - szkeptikusan viszonyul hozzá, a népi gyógyászat széles körben használja, és mindig nagyon hatásosnak bizonyul. A palástfű sok cseranyagot tartalmaz, ezért a tudomány úgy véli, hogy hamenés és vérzések esetében

összehúzó hatást fejt ki. A népi gyógyászat tapasztalatai szerint azonban olyan gyógynövény, amely a női nemi szerveket - mindenekeelőtt a méhet - erősíti, így az anyaságra való felkészülés, valamint a szülés előtti és utáni kezelés folyamán alkalmazható haszonnal. Egyes adatok szerint a fenyegető vetélés megelőzésénél értek el jó

eredményt. Szerénysége ellenére erős sugároz, ezért ideális szer az anyaságra odaadónak készülő fiatalasszonyok számára. Vérzéscsillapító hatása miatt méhvérvérzések esetében, menstruációs zavarokban, görcsöknél alkalmazhatjuk sikerrel. A kezelést ilyenkor 3 - 5 nappal a havi vérzés előtt kell elkezdni.

FEHÉR ÁRVACSALÁN

Az árvacsalánt többek között köptetőnek és köhögéscsillapítónak használják. A női bajok közül elsősorban a szabálytalan és fájdalmakkal járó menstruáció, az altesti gyulladások és a fehérfolyás ellenszere. E problémák esetében külső alkalmazása is ajánlott (fürdők). Ezen kívül bőrbetegségek, bőrkiütések és a fiatalkori pattanások ellenszere is.

Bázistea női bajokra:

cickafark	30 g
palástfű	30 g
kamilla	20 g
pásztortáska	20 g

Ez az alaprecept további gyógynövényekkel, idegerősítő nyugtató növényekkel variálható. Például, ha a páciens félénk, aggályoskodó, 30 g citromfűvet adunk a bázisteához, ha depresszióra hajlamos, 30 g orbáncfűvet, ha állapotos, ha közvetlenül szülés előtt vagy után van, a pásztortáska részará-

nyát 50 g-ra emeljük és még 10 g árvacsalánt adunk hozzá. Hiba lenne, ha a megfelelő keveréket csak a panaszok esetén fogyasztanák. Több héten keresztül napi 2 - 3 csészényt kell meginni belőle. A következő igen jóízű keverék jótékony kiegyensúlyozó hatást gyakorol a nőkre, akár van panaszuk, akár nincs: orbáncfű 25 g
citromfű 15 g
palástfű 15 g
cickafark 15 g
galagonya (levél és virág) 5 g
bodzavirág 5 g
búzavirág 3 g
körömvirág 2 g

Ideges nők teája:

orbáncfű	30 g
citromfű	30 g
kömörő	20 g
palástfű	20 g

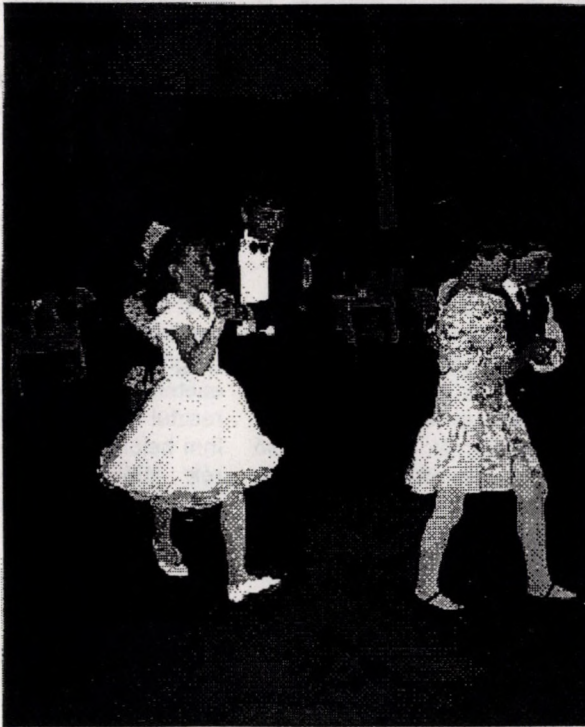
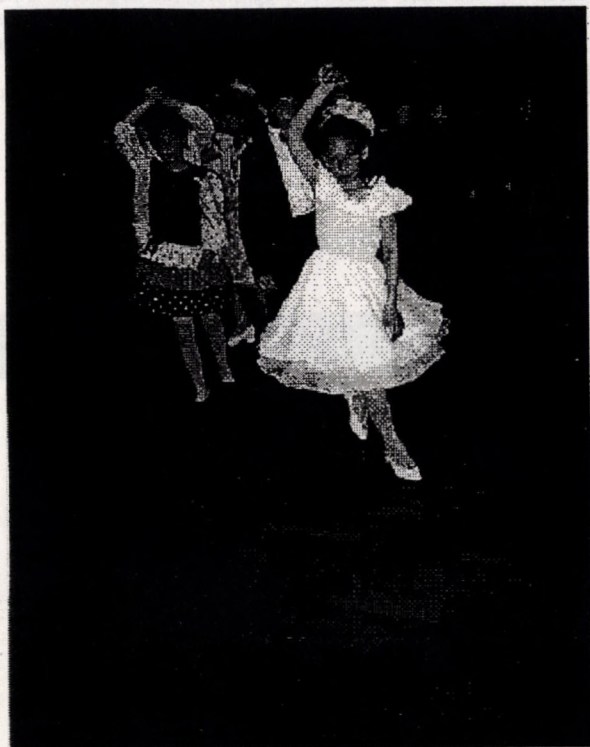
A szülést követő gyermekágyban és a szoptatás alatt nincs ideálisabb ital a gyógyteánál, amely úgy ad életerőt a szervezetnek, hogy nem terheli felesleges kalóriákkal. Vitaminok és ásványi sók is vannak benne. Ha a szoptatás anyának nincs elég teje, ezen egy speciális tejszaporító teával könnyen segíthetünk. **Tejszaporító tea:**

édeskömény	20 g
ánizs	20 g
csalánlevél	20 g
kakukkfű	20 g
majoránna	20 g
csipkehús	20 g

A magokat forrázás előtt apróra kell törni mozsárral vagy diódarállóval, mivel a legjobb hatóanyagokat a magból lehet kivonni. Am csak annyit készítsenek belőle, amennyit az adott pillanatban felhasználnak a teához, mivel az illóolajok hamar elpárolognak.

Pusztáné Szügyi Judit

Néhány megörökített pillanat a Táncanfolyam közép-haladó csoportjának,
az 1996. április 27-én megtartott VIZSGABÁLJÁRÓL.

Lejhoz

A tartalomból :

- Önkormányzati hírek
- Költségvetési rendelet
- 1996. kiadási előirányzatai
- Beszámoló az 1995. évi gazdálkodás bevételéről és kiadásáról a nem önállóan és az önállóan gazdálkodó intézményeknél.
- A képviselő-testület rendelete a vállalkozók kommunális adójáról
- Rendelet a helyi iparüzési adóról

PALOTAI KRÓNIKA

A Kelemen László Művelődési Ház tájékoztató kiadványa

Megjelenik minden hónapban

A lap alapítva: 1969. május hó

Felelős kiadó és szerkesztő:

Erdélyi Lajos

Szerkesztőbizottság:

Szűgyi Andrásné

Balogh András

Németi Bálintné

Z Kovács Istvánné

Vetrő Józsefné

Dr. Dóczi Margit

Szekeres Sándorné

Antai Istvánné

Hári Lajos

Makán Andrásné

Batta Ildikó

A cikkeket számítógépbe írta és
a nyomdai előkészítő munkát végezte

Molnárné Haluska Margit

Erdélyi Lajos

A szerkesztőség címe:

Kelemen László Művelődési Ház

6913 Csanádpalota, Szent I. u. 40.

Telefon: 48

A tartalomból :

Múltidéző

- Folytatjuk sorozatunkat
Csanádpalota múltjáról
Bazsó Dénes
összeállításában

Aratás, cséplés
Balogh András írása

Védett madaraink
sorozatban, a fehér gólyáról
olvashatunk
Szilágyi Imre írásában

A mozi július havi műsora

Könyvtári hírek

Hírdetések

CSANÁDPALOTA NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATI KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK
rendelete
az önkormányzat 1996. évi költségvetéséről

PREAMBULUM

Csanádpalota Nagyközség Önkormányzatának képviselő-testülete figyelemmel a többszörösen módosított 1990. évi LXV. törvény 91.§ /1/ bekezdésében biztosított jogkörére, továbbá a többszörösen módosított 1992. évi XXXVIII. törvény 65. § /1/ bekezdésében ; a 69.§ /1/ bekezdésében, valamint a 156/1995./XII.26./ Kormány számú rendelet 12.§-ában foglaltakra, valamint a Magyar Köztársaság 1996. évi költségvetéséről szóló 1995. évi CXXI. törvényben foglalt rendelkezésekre az önkormányzat 1996. évi költségvetését az alábbiak szerint állapítja meg.

Cím	Neve
I. cím	Polgármesteri Hivatal

II. cím	Rendszeres pénzbeni ellátás
III. cím	Eseti pénzbeni ellátás
IV. cím	Pénzeszköz átadás
V. cím	TB alaptól átvett pénzeszköz egészségügy működtetésére
VI. cím	Általános Iskola
VII. cím	Kelemen László Művelődési Ház

3. §

/ 1 /	A képviselő-testület az 1996. évi költségvetés
	bevételei főösszegét 125.913 e/Ft
	kiadási főösszegét 125.913 e/Ft

az 1. számú melléklet szerinti részletezésben állapítja meg és hagyja jóvá.

/ 2 / A kiadások főösszegéből az I-VII. címek alatti személyi jellegű kiadásokat, munkaadókat terhelő járulékokat, dologi jellegű kiadásokat, ellátottak pénzbeni juttatásait és a speciális célú támogatásokat a 2. számú melléklet szerinti részletezésben állapítja meg és hagyja jóvá.

/ 3 / Az /1/ bekezdésben foglalt bevételi főösszegben szereplő forráshiány nagyságát 9.080 E/Ft-ban állapítja meg. A képviselő-testület a forráshiány összegére pályázat benyújtását rendeli el az önhibáján kívül forráshiányos helyzetben lévő önkormányzatok kiegészítő támogatása címen - az 1995. évi CXXI. törvény 21.§ 6. számú melléklete alapján. A pályázat benyújtására a polgármestert hatalmazza fel.

4. §

A képviselő-testület az önkormányzatot 1996. évben alanyi jogon megillető normatívákat, a feladatmutatókhoz kötött normatívákat, továbbá az átengedett és megosztott bevételeket a 3. számú melléklet alapján és ezen melléklet szerinti részletezésben és összegben fogadja el és igényli.

5. §

A képviselő-testület a köztisztviselői illetményalap mértékét 19.000 Ft-ban állapítja meg azzal, hogy a mindenkor hatályos törvénynek megfelelő illetményalapváltozást figyelembe veszi, s

I. fejezet

Költségvetési bevételek és kiadások

1.§

Csanádpalota Nagyközség önkormányzatának képviselő-testülete rendeletének hatálya kiterjed az Önkormányzat Polgármesteri Hivatalára mint jogi személyiséggel rendelkező önálló költségvetési szervre és a felügyelete alá tartozó önállóan gazdálkodó költségvetési intézményekre.

2.§

Csanádpalota Nagyközség Önkormányzatának képviselő-testülete a felsőbb szintű jogszabályoknak megfelelően a költségvetési címmrendet az alábbiak szerint határozza meg az 1996. évi költségvetési évben :

Alcím	neve
	Hivataligazgatási tevékenység
	Önkormányzati intézményt ellátó kiegészítő szolgáltatás
	Óvodai nevelés
	Napköziotthoni ellátás
	Állategészségügyi tevékenység
	Átmeneti elhelyezést nyújtó int.
	Bölcsődei ellátás
	Házi segítségnyújtás
	Nappali szociális ellátás
	Könyvtári tevékenység
	Temető fenntartás

annak megfelelően jelen rendeletét saját hatáskörében módosítja.

II. fejezet

6.§

Gazdálkodási, finanszírozási célú pénzügyi műveletek

/ 1 / A képviselő-testület az 1996. évi költségvetését a szükségnek megfelelően - figyelemmel a jogszabályokban előírtak betartására - módosíthatja, a jóváhagyott előirányzatokat átcsoportosíthatja.

/ 2 / A bevételi többlet felhasználásáról, tartóssá váló hiányfedezet módjáról, hitelfelvételekről való döntési jogot a testület saját hatáskörében fenntartja.

/ 3 / A költségvetés módosítására, az előirányzatok közötti átcsoportosításra, a hiányfedezet módjára, a hitelfelvételre a javaslatot a polgármester terjeszti elő a képviselő-testületnek.

7.§

Az önkormányzat nevében kötelezettséget a polgármester vállalhat. A kötelezettség ellenjegyzésére a jegyző jogosult.

III. fejezet

8. §

/ 1 / Az önkormányzat képviselő-testülete felügyelete alá tartozó költségvetési szervek bevételei beszédéséről önállóan gondoskodnak.

/ 2 / A költségvetési szervek részére megállapított kiadási előirányzat nem léphet túl.

/ 3 / A költségvetési szervek előirányzatának átcsoportosítására, többletbevételeik és a pénzmaradvány felhasználására jelen rendelet és a mindenkor hatályos jogszabályok az irányadók.

9. §

/ 1 A 3.§ /3/ bekezdésben meghatározott benyújtandó pályázat elbírálásáig a jelen rendelet szerint jóváhagyott legszükségesebb működési kiadásokon túl - bér,TB, munkaadói járulék, ételmszer, közüzemi költségek - más nem finanszírozható.

/ 2 Az önhibáján kívül hátrányos helyzetű települések támogatásának megérkezéséig zárolt pénzeszközök :

a/ munkaruha

b/ étkezési költségtérítés

10.§

A nagyközségi önkormányzat és a felügyelete alá tartozó önálló költségvetési szervek számláját 1996-ban az OTP Rt Csanádpalotai Fiókjánál vezetik.

IV. fejezet

11.§

Záró rendelkezések

A rendelet kihirdetésekor lép hatályba, de rendelkezéseit 1996. január 01. napjától kell alkalmazni.

Spák Imre
polgármester

Dr. Dóczy Margit
jegyző

1. számú melléklet

Csanádpalota önkormányzat és önálló gazdálkodó intézmények 1996. évi bevételei és kiadásai

Bevételek:	
Normatív állami hozzájárulás	55.227 eFt
Átengedett bevételek	25.791
Ebből SZJA	24.591
Saját bevételek	18.667
TB alaptól e.ű. működésre átvett p.e.	10.345
Pénzmaradvány	2.532
Önkormányzat és nem önálló intézmények	112.562
Általános Iskola:	
Pénzmaradvány	1.222
Általános Iskola összesen:	1.222
Művelődési Ház:	
Saját bevétel	2.151
Pénzmaradvány	898
Művelődési Ház összesen:	3.049
Bevétel mindösszesen:	116.833
Forráshiány:	9.080
Összesen:	125.913
Kiadások:	
Önkormányzat és nem önálló intézmények	70.978
Pénzbeni ellátások	9.370
Pénzeszköz átadás	965
TB alaptól e.ű. működtetése	10.345
Önkormányzat és nem önálló intézmények:	91.658
Általános Iskola	26.529
Művelődési Ház	7.726
Kiadás mindösszesen:	125.913

Önállóan gazdálkodó költségvetési szervek kiadási 1996. évre

ezer Ft

2. számú melléklet

Szem.jell.	TB jár.	M.adói jár.	Dologi kiadás	Működési kiadás	Ellátottak pénzbeni juttatása	Pénzeszk. átadás	Kiadás összesen
Polgármesteri Hivatal és nem önálló intézményei	31.449	12.854	1.240	25.435	70.978		70.978
TB alaptól átvett e.ű. működtetése	5.900	2.424	241	1.780	10.345		10.345
Rendszeres pénzbeni ellátás						6.950	6.950
Eseti pénzbeni ellátás						2.420	2.420
Pénzeszköz átadás						965	965
Polgármesteri Hiv. és nem önálló intézm.:	37.349	15.278	1.481	27.215	81.323	9.370	91.658
Általános Iskola	16.936	7.175	667	1.751	26.529		26.529
Művelődési Ház	2.363	839	85	4.439	7.726		7.726
Önkormányzat összesen:	56.648	23.292	2.233	33.405	115.578	9.370	125.913

**I. cím: Csanádpalota Nagyközség önkormányzata és az önkormányzathoz tartozó
nem önállóan gazdálkodó intézmények
1996. évi kiemelt kiadási előirányzatai**

Alcím	Működési költség	Szem. jell.	ezer Ft TB járulék	M. adói járulék	Dologi kiadás
751153 Hivataligazg.	17.832	9.065	3.794	362	4.611
751757 Műhely	8.580	5.047	2.089	194	1.250
Bogács, vegysz.	485				485
Település vízell.	1.299	12			1.287
Szolg. lakások	25				25
Közüvilágítás	2.438				2.438
Piac	153	93	40		20
Tűzoltóság	135	85			50
801115 Óvodai nevelés	10.795	6.821	2.802	277	895
805113 Napköziotth. ell.	16.522	3.218	1.327	131	11.846
852018 Állate.ü. tev.	510	117	45	4	344
853181 Átm. elh.bizt.ell.	3.321	1.857	759	75	630
853213 Bölcsődei ell.	4.380	2.406	982	97	895
853224 Körz. házigond.	1.409	1.036	328	32	13
853257 Nappali szoc.ell.	1.604	905	369	36	294
923127 Könyvtári tev.	1.163	634	259	26	244
930316 Temető fenntart.	327	153	60	6	108
Intézmények, feladatok	70.978	31.449	12.854	1.240	25.435

II. cím: Rendszeres pénzübeni ellátás

	ezer Ft
Munkanélküliek jöv.pótló tám. / 50 % /	3.900
Rendszeres nevelési segély	1.300
Rendszeres szociális segély	450
Ápolási díj	1.300
Rendszeres pénzübeni ellátás összesen	6.950

III. cím: Eseti pénzübeni ellátás

Rendkívüli nevelési segély	400
Rendkívüli szociális segély	350
Temetési segély	50
Közügygyellátás	315
Lakásfenntartási támogatás	400
Lakásfenntartási tám. HTO	905
Eseti pénzübeni ellátás összesen	2.420

IV. cím : Pénzüszköz átadás

1. Államháztartáson belül	
1.1 Működési célú	
Önkormányzat költségvetési szervének	
1.1.1. Általános Iskola tám.	25.507
1.1.2. Művelődési Ház tám.	4.677
1.1.3. Rendőrség működéséhez hozz.jár.	522
Pénzüszköz átadás áll. házt. belülre	522
2. Államháztartáson kívülre	
2.1. Működési célú	
2.1.1. Belvüzérdekeltségi hozzájár.	62
2.1.2. Vízüzüz Kft	129
2.1.3. Sportkör támogatása	252
Pénzüszköz átadás áll. házt. kívülre	443
IV. Pénzüszköz átadás összesen :	965

V. cím : TB alaptól egészségügy működésére átvett pénzüszköz felhasználása

851219 Háziorvosi szolgálat	
851231 Kiegészítő alapellátás / fizikótherápia /	
851242 Ügyeleti szolgálat	
851286 Fogorvosi szolgálat	
851297 Védőnői szolgálat	
851912 Anya -, gyermek - és csecsemővédelem	

**VI. cím: Általános Iskola
Önállóan gazdálkodó költségvetési szerv**

**VII. cím: Kelemen László Művelődési Ház
Önállóan gazdálkodó költségvetési szerv**

3. számú melléklet

Csanádpalota önkormányzatát 1996. évben az állami költségvetésből megillető bevételek:

	mutatószám	normatíva	Tám. összege ezer Ft
Alanyi jogú normatívák		Ft	
Községek általános támogat.	1	2.000.000	2.000
Település igazg., kommunális, közműv., sportfeladatok	3.529	1.637	5.778
Szociális és gyermekjóléti feladatok	3.529	4.164	14.965
<u>Alanyi jogú támogatás összesen:</u>			22.473
<u>Feladatmutatóhoz kötött normatívák:</u>			
Átmeneti elhelyezést nyújtó int.	12	202.000	2.424
Nappali szociális ellátás	56	36.200	2.027
Óvodai ellátás			
- napközis	89	54.000	4.806
- nem napközis	54	27.000	1.458
- fogyatékos óvodás	1	88.000 x 110 %	97
Óvodai ellátás összesen :			6.361
Iskolai oktatás			
- 1 - 6 évf. helyben	239 fő x 54.000 x 105 %		13.551
- 1 - 6 évf. nem helyben	29 x 54.000 x 110 %		1.809
- 7 - 8 évf. helyben	74 x 54.000 x 115 %		4.595
- 7 - 8 évf. nem helyben	5 x 54.000 x 115 % x 110 %		341
Fogyatékos gyermekek oktatása	17 x 88.000 x 110 %		1.646
Iskolai oktatás összesen			21.942
Feladatmutatóhoz kötött támogatás összesen			32.754
Állami hozzájárulás mindösszesen :			55.227
<u>Átengedett, megosztott bevételek</u>			
Személyi jövedelemadó 25 %		10.357	
SZJA településüzemeltetés	3.548	1.761	6.248
SZJA kiegészítés	3.548	2.250	7.986
Gépjárműadó 50%-a			1.200
Átengedett, megosztott bevételek összesen			25.791

Saját bevételek:

	ezer Ft
Közétképzésben részesülők térítési díja	10.000
Földhaszonbér	500
Szervezett üdülés Bogács	476
Átmeneti elhelyezést nyújtó int. rezsi tér.	234
Bölcsődei gondozási díj	188
Házi szociális ellátás gondozási díj	60
Szociális gondozás szállítási díj	313
Közterület, hirdetési díj	172
Temetkezés , szolgáltatás	100
Üzletbérlet	2.582
Lakbér, garázs bér	220
Piaci helypénz	350
Szennyvízszippantás, szolgáltatás	495
ÁFA bevétel	2.214
Vadászati jog bevétele	282
Helyi adó bevétele	481
Saját bevétel összesen :	18.667

CSANÁDPALOTA NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATI KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK rendelete az 1995. évi gazdálkodás végrehajtásáról.

1.§

Csanádpalota Nagyközség Önkormányzati képviselő-testülete a Polgármesteri Hivatal, mint önállóan gazdálkodó költségvetési szerv az 1995.évi gazdálkodásának bevételi előirányzatának összegét az 1. sz. mellékletben foglalt részletezés szerint 128.619.000 Ft-ban állapítja meg és hagyja jóvá.

2.§.

A képviselő-testület a Polgármestrei Hivatal, mint önállóan gazdálkodó költségvetési szerv az 1995. évi kiadási előirányzatának teljesítését 126.027.000Ft-ban állapítja meg és hagyja jóvá a 2. sz. melléklet szerinti részletezéssel.

3. §.

Általános Iskola 1995. évi gazdálkodását a 3. sz. mellékletben foglalt részletezéssel - bevételi és kiadási előirányzatainak teljesítését - a mellékletben foglalt összegben hagyja jóvá.

4. §.

A képviselő-testület az önállóan gazdálkodó Művelődési Ház 4.sz. mellékletben foglalt részletezéssel - bevételi és kiadási előirányzatainak teljesítését - a mellékletben foglalt összegben hagyja jóvá.

5. §.

/ 1 / A pénzmaradvány kimutatását az 5. sz. melléklet szerint állapítja meg és hagyja jóvá, mindhárom önállóan gazdálkodó költségvetési szerv vonatkozásában.

/ 2 / Az önállóan gazdálkodó intézmények 1995. évi pénzmaradványának összegét az 1996. évi forráshiány csökkentésére rendeli felhasználni.

/ 3 / A polgármesteri Hivatal mint önállóan gazdálkodó költségvetési szerv 1995. évi vállalkozási tevékenységéből származó eredményét 703.000 Ft-ban állapítja meg és hagyja jóvá, mely összeget az 1996. évi forráshiány csökkentésére rendeli felhasználni. felhasználni.

A képviselő-testület az 1995. évi gazdálkodás - a hatályos szöveges indoklását - a TB-től átvett pénzeszközök felhasználását a 6. sz. melléklet szerint tudomásul veszi. Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

6. §.

Spák Imre
polgármester

Dr. Dóczi margit
jegyző

1. sz. melléklet.

1995. évi bevételi előirányzat és teljesítése

	Eredeti	Módosított	Teljesítés	%
Bevételek	előirányzat			
Támogatások, átvett pénzeszközök	76.311	85.727	86.147	100,49
Ebből: költségvetési támogatás	67.311	75.999	75.999	100,00
TB-től átvett pénzeszköz	9.000	9.000	9.221	102,46
Saját folyó bevétel	13.355	14.035	15.404	109,75
Ebből: alaptev. bev.	9.650	9.650	9.970	103,32
egyéb sajátos /bérlet,piac/ számlázott ÁFA	1.803	1.803	2.493	138,27
szolgáltatás	1.393	1.393	1.496	107,39
kamat bev.	509	509	620	121,81
Átengedett bevétel		680	825	121,32
Felhalm. és tőke jell. bevétel	20.982	20.982	21.603	102,96
Ebből: Vadászati jog	282	312	349	123,76
Tárgyi eszköz értékesítés	282	282	282	100,00
Pénzforgalom nélküli bevételek		30	67	223,33
Költségvetési bevételek összesen:		4.215	5.116	-
	110.930	125.271	128.619	102,67

2. sz. melléklet

1995. évi kiadási előirányzat és teljesítés

	Eredeti	Módosított	Teljesítés	%
Kiadások	előirányzat			
Személyi juttatások	31.118	36.070	35.489	98,39
TB járulék	13.342	15.485	15.378	99,31
Dologi kiadások	29.585	25.941	28.563	110,11
Pénzeszköztátadás,tám.	36.742	46.973	43.978	93,62
Ebből: Felügy.alá tartozó kv. szervek	27.300	28.411	28.900	101,72
Társadalmi szervek tám.	827	1.677	1.425	84,98
szociálpolitikai jutt.	8.565	16.835	13.598	80,77
Felhalm. célú kiadás	143	803	2.185	272,10
Lakásép. hitel törl.			40	
Pénzforgalom nélküli /Alap-Váll.tev.átvez./			394	
Költségvetési kiadások összesen :	110.930	125.272	126.027	100,60

3. sz. melléklet

Önkormányzathoz tartozó önállóan gazdálkodó intézmény 1995. évi bevételei és kiadásai

Általános Iskola

	Eredeti	Módosított	Teljesítés	%
	előirányzat			
<u>Bevétel összesen</u>	23.000	25.946	27.554	106,20
Ebből: felügy. szervtől kapott tám.	23.000	24.048	24.720	102,79
működési bevétel			438	
előző évek kv-i kieg. / alulfin./			498	
pénzforgalom nélküli bevétel		1.898	1.898	100,00
<u>Kiadás összesen</u>	23.000	25.946	26.476	102,04
Ebből: személyi jutt.	14.576	16.893	16.432	97,27
TB járulék	6.370	7.240	7.175	99,10
dologi kiadás	2.054	1.813	1.751	96,58

4. sz. melléklet

Önkormányzathoz tartozó önállóan gazdálkodó intézmény 1995. évi bevételei és kiadásai

Művelődési Ház

	Eredeti	Módosított	Teljesítés	%
	előirányzat			
Bevétel összesen	6.300	7.281	8.246	113,25
Ebből: felügy. szervtől kapott tám.	4.300	4.363	4.180	95,81
intézményi bevétel	2.000	2.000	3.148	157,40
pénzforgalom nélküli bevétel		918	918	100,00
Kiadás összesen:	6.300	7.281	7.510	103,15
Ebből: személyi jutt.	2.556	2.645	2.435	92,06
TB járulék	933	1.022	1.018	99,61
dologi kiadás	2.811	3.614	4.078	112,84

5.sz. melléklet

Az önállóan gazdálkodó költségvetési szervek 1995. évi pénzmaradvány kimutatása

Polgármesteri Hivatal és nem önállóan gazdálkodó intézményei	
Alaptevékenység	ezer Ft
Tárgyévi helyesbített pénzmaradvány	956
Általános Iskola túlfinanszírozás	671
Művelődési Ház alulfinanszírozás	- 183
Pénzmaradványt terhelő elvonás / munkanélküliek energiakompenzáció előlegének elszámolása miatt /	- 10
Költségvetési pénzmaradvány	1.435
Vállalkozási tev. 1994. évi eredményének alaptevékenység ellátására felhasznált összeg	394
Módosított pénzmaradvány	1.829
<u>Vállalkozási tevékenység</u>	
Vállalkozási tevékenység tárgyévi bevétele	703
Vállalkozási tevékenység 1994. évi eredményének 1995. évi felhasználása	394
Vállalkozási tevékenység pénzforgalmi eredménye	1.097
 <u>Általános Iskola, mint önállóan gazdálkodó intézmény</u>	
Tárgyévi helyesbített pénzmaradvány	1.894
Többlettámogatás	- 672
Módosított pénzmaradvány	1.222
 <u>Művelődési Ház, mint önállóan gazdálkodó intézmény</u>	
Tárgyévi helyesbített pénzmaradvány	715
Kiutaltatlan támogatás / alulfinanszírozás /	183
Módosított pénzmaradvány	898

6.sz. melléklet

Az 1995. évi gazdálkodás jellemzőinek szöveges indoklása

Az 1995. évi bevételek a tervezettnél megfelelően alakultak éves szinten. Többletbevételt eredményezett a Vízmu által fizetett bérleti díj, mely összegből a gáztalánító berendezés lett megvalósítva.

Tárgyi eszköz értékesítés részletezése:

telek értékesítése	37 E/Ft
gép értékesítés /CB/	18 E/Ft
lakás értékesítés / 1990. évi	12 E/Ft
értékesítés törlesztése /	

Az 1995. évi kiadások összességében szintén a tervezettnél megfelelően alakultak, részleteiben azonban eltérést mutatnak. A dologi kiadásoknál az eredeti előirányzatban az egyéb kifizetési kötelezettségek között szerepel a TB alaptól átvett pénzeszköz egészségügy finanszírozására fordítandó teljes összeg, mely összeg felosztását csak a társadalombiztosítás költségvetése után tudtunk elvégezni a TB által megadott szempontok alapján. Ekkor lett felosztva ez az összeg szakfeladatokra és költségcsoportokra.

Ebből adódik, hogy a dologi kiadások módosított előirányzata alacsonyabb az eredetinel. A dologi kiadások közül jelentős többletkiadást mutat a nyomtatványokra felhasznált összeg:

módosított előirányzat	69 E/Ft
teljesítés	173 E/Ft 250,72 %,
valamint a működéshez szükséges információhordozó:	
módosított előirányzat	837 E/Ft
teljesítés	948 E/Ft 113,26 %.

A nyomtatványok felhasználása a jelentési kötelezettségekkel függ össze, az információhordozó költség csökkentésére 1996. évre csak a legszükségesebb közlönyöket rendeltük meg.

Kommunális rendszer működtetése:

módosított előirányzat	560 E/Ft
teljesítés	633 E/Ft 113,14 %.

Ez a költségcsoport tartalmazza a postai szolgáltatások díjait / telefondíj, levél, csomag, egyéb postai szolgáltatás /

Járművek működtetése, karbantartása:

módosított előirányzat	1.182 E/Ft
teljesítés	1.335 E/Ft 113,14 %.

Ezen költségcsoporton belül az üzemanyagárak folyamatos emelkedése okozta főképp a magasabb teljesítést.

Élelmezési kiadások:

módosított előirányzat	9.340 E/Ft
teljesítés	10.792 E/Ft 115,55 %,
melyet szintén a folyamatos áremelkedések okoztak.	

Ezen költségnövekedés vonzata az előzetesen felszámított ÁFA emelkedése a tervezetthez képest, mely

módosított előirányzat	2.660 E/Ft
teljesítés	3.176 E/Ft 119,40 %.

Tovább emeli a dologi kiadásokat az általános forgalmi adó befizetés, melynek oka, hogy a visszaigényelhető ÁFA-t arányosítással lehet megállapítani az adómentes és adóköteles tevékenységek arányában és így éves szinten a visszaigényelhető adó

11,3709 %-át tudtuk érvényesíteni, a fizetendő adót viszont teljes összegben kell figyelembe venni és befizetni. Ez az összeg 1995. évben 654 E/Ft volt.

Pénzeszköztáradások, támogatások, ellátottak pénzbeni juttatásai:

Felügyelet alá tartozó költségvetési szervek támogatása:

Általános Iskola		
módosított előirányzat	24.048 E/Ft	
teljesítés	24.720	102,79 %
Művelődési Ház		
módosított előirányzat	4.363 E/Ft	
teljesítés	4.180 E/Ft	95,81 %
Szociálpolitika területe		
- Rendszeres szociális segély	416 E/Ft	
- Átmeneti segély	255 E/Ft	
- Rendszeres nevelési segély	2.048 E/Ft	
- Rendkívüli nevelési segély	351 E/Ft	
- Ápolási díj	1.909 E/Ft	
- Munkanélküliek jövedelempótló támogatása	5.345 E/Ft	
- Lakásfenntartási támogatás	428 E/Ft	
- Lakásfenntartási tám.HTO kiváltásra	683 E/Ft	
- Közgyógyellátás / méltányossági alapon /	315 E/Ft	
- Temetési segély	168 E/Ft	
Állam által finanszírozott támogatások :		
- Gyermeknevelési támogatás	1.643 E/Ft	
- Hamvasztásos temetés	19 E/Ft	
- Közműfejlesztési támogatás	19 E/Ft	
- Mozgáskorlátozottak támogatása	727 E/Ft	

A szociálpolitikai juttatásnál az 1996. január 5-én kifizetett december havi járandóságok, valamint az előirányzatban szereplő lakásfenntartási támogatás HTO kiváltásra 1996. évi elbírálások és teljesítések okozta a 80,77 %-os teljesítést.

Felhalmozási célú kiadások:	
- parkoló bővítés	143 E/Ft
- út építésre	640 E/Ft
- nagyterem felújítása	33 E/Ft
- számítógép memóriabővítés	26 E/Ft
- vízmű gázmentesítő berendezés	1.200 E/Ft
Háziorvos: klímaberendezés	88 E/Ft
hűtőszekrény	22 E/Ft
- Videólejátszó / Kálmány L. u. /	33 E/Ft

Egészségügy a TB által finanszírozott feladatok.

Az önkormányzat az egészségügyi gazdálkodás adminisztratív részét végzi, e pénzeszköz fölött nem rendelkezik tulajdonosi jogokkal.

Átvett pénzeszköz 1995. évben:	
2 háziorvosi körzet	6.030 E/Ft
Védőnői szolg., Anya és gyermekvédelem	1.096 E/Ft
Ügyeleti szolgálat	250 E/Ft
Fizikoterápia	494 E/Ft
Fogorvosi szolgálat	1.283 E/Ft
Iskolaegészségügy 1995. 53	
1996. 16	68
Átvett pénzeszköz összesen:	9.221 E/Ft

Az előző évi gazdálkodásra súlyos terhet rótt az infláció nem várt nagysága. A szöveges indoklási részben a 1995. évi költségvetés módosított előirányzatai lettek figyelembe véve. A mellékletek jelen beszámoló alapján képező mérlegtáblák - TÁKISZ-hoz benyújtott és egyeztetett adatok - alapján készültek el.

**CSANÁDPALOTA NAGYKÖZSÉG
ÖNKORMÁNYZATI KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK
rendelete a vállalkozók kommunális adójáról.**

Az adó bevezetésének célja a helyi közszolgáltatási feladatok ellátásához a közszolgáltatásokat igénybevevő lakosság, közösségek bevonása.

Csanádpalota Nagyközség Önkormányzatának képviselő-testülete a többszörösen módosított 1990. évi C. törvény 1. §-ában foglalt felhatalmazás alapján figyelemmel az 1990. évi

C. törvény 27. §-ában foglaltakra a képviselő-testület a vállalkozók kommunális adójáról az alábbi rendeletet alkotja.

1. §.

/1/ Az adókötelezettség az önkormányzat illetékességi területére terjed ki.

/2/ Az adókötelezettség tényét nem befolyásolja az, hogy az adóalany székhelye vagy csupán telephelye - részlege - található az önkormányzat illetékességi területén.

2. §.

Az adó alanya

Vállalkozó, jogi személy, jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, magánszemélyek jogi személyiséggel nem rendelkező személyi egyesülése.

3. §.

Az adó alapja

/1/ Az adó alapja az adóalany által az önkormányzat illetékességi területén foglalkoztatottak korrigált átlagos statisztikai állományi létszáma.

/2/ Korrigált átlagos statisztikai állományi létszám, a KSH Munkaügyi Statisztikai Fogalmak c. módszertani segédlet 1992. évi július hó 15. napján érvényes szabályai szerint éves szinten számított statisztikai havi állományi létszám.

4. §.

Az adó mértéke

/1/ Az adó mértéke a 3. §. /1/ - /2/ bekezdése szerint számított létszámmra vetítve 2.000 Ft/fő.

/2/ Ha az adókötelezettség nem áll fenn a teljes évben az adó évi mértékének időarányos részét kell számításba venni.

5. §.

Eljárási rendelkezések

/1/ Az - e rendelet szerinti - adóalanyok adókötelezett tevékenységéből bevallást kell benyújtania az adóhatósághoz.

Az 1996. évi adó vonatkozásában a bevallást 1996. május 31-ig kell az adóalanyok az adóhatósághoz benyújtani.

/2/ Az e rendeletben nem szabályozott kérdésekben a többszörösen módosított a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény és az adózás rendjéről szóló többszörösen módosított 1990. évi XCI. tv. rendelkezései az irányadók.

6. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

CSANÁDPALOTA NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATI KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK rendelete a helyi iparüzési adóról

Az adó bevezetésének célja a helyi közszolgáltatási feladatok ellátásához a közszolgáltatásokat igénybevevő lakosság, közösségek bevonása.

Csanádpalota Nagyközség Önkormányzatának képviselő-testülete a többszörösen módosított 1990. évi C. törvény 1. §-ában foglalt felhatalmazás alapján figyelemmel az 1990. évi C. törvény 35. §-ában foglaltakra az alábbi rendeletet alkotja.

1. §.

Adókötelezettségek

/1/ Adóköteles az önkormányzat illetékességi területén végzett vállalkozási tevékenység / továbbiakban iparüzési tevékenység /.

/2/ Adóköteles iparüzési tevékenység:

A vállalkozó e minőségben végzett nyereség illetve jövedelemszerzésre irányuló tevékenysége.

/3/ Az adókötelezettséget nem befolyásolja az, hogy az adóalany az adóköteles tevékenységet a székhelye vagy telephelyén / részlegében / vagy azon kívül végzi.

2. §.

/1/ Az adó alanya: az önkormányzat illetékességi területén az 1. §. /1/ bekezdésében foglalt tevékenységet végző

a./ magánszemély

b./ jogi személy

c./ jogi személyiség nélküli gazdasági társaság

d./ magánszemélyek jogi személyiséggel nem rendelkező személyi egyesülése, függetlenül attól, hogy a jövedelemszerző tevékenységet engedéllyel, hozzájárulással, vagy ezek nélkül végzi.

/2/ Az /1/ bekezdés szerinti adóalany a külföldi magánszemély és szervezet is, feltéve hogy adómentességét nemzetközi szerződés, vagy viszonyosság nem biztosítja. A viszonyosság kérdésében a Pénzügyminiszter állásfoglalása az irányadó.

/3/ E jogszabály - rendelet - alkalmazása során vállalkozónak kell tekinteni a gazdasági tevékenység saját nevében és kockázatát haszonszerzés céljából üzletszerűen végző

a./ vállalkozási igazolvánnyal rendelkező magánszemély

b./ egyéni vállalkozásról szóló törvény hatálybalépését megelőző jogszabályok alapján kisiparosnak, magánkereskedőnek tekintendő magánszemélyt

c./ jogi személyt

d./ jogi személy részlegét

e./ jogi személy részlegét szerződéses rendszerben üzemeltető magánszemélyt

f./ mezőgazdasági termelést és az ahhoz kapcsolódó szolgáltatást / pl. bérszántás, stb. / végző személyt

g./ egyéb szervezetek, amelyek üzletszerűen gazdasági tevékenységet folytatnak.

3. §.

Adómentesség

/1/ Adómentes a 2. §. /1/ b./ pontja - d./ pontjában felsorolt adóalanyok közül a társadalmi szervezet, az egyház, az alapítvány, a közszolgáltató szervezet, a köztestület, a közhasznú társaság, az önkéntes kölcsönös biztosító pénztár.

/2/ Mentés az adó megfizetése alól a 2. §. /1-2/ bekezdésében foglalt adóalany, akinek az adóköteles nettó árbevétele nem éri el az évi 500.000 Ft-ot.

/3/ A kezdő vállalkozót a kezdés évében 100 %-os kedvezmény illeti meg, ha az SZJA alapja, vagy társasági nyereségadó alapja nem éri el a fizetendő helyi iparüzési adó összegét.

/4/ A mezőgazdasági termelést folytató magánszemély akkor mentes, ha az évi bruttó árbevétele az 1.000.000 Ft-ot nem éri el / ide nem értve a mezőgazdasági termeléshez kapcsolódó szolgáltatást végző adóalanyt /

/5/ Mentés az adó megfizetése alól az egyéni vállalkozó 700.000 Ft bruttó bevételéig.

/6/ Mentés az adó megfizetése alól az, aki a településen beruházást végez, a beruházás bekerülési összegéig.

/7/ A /2-4/ bekezdésben foglalt adómentességet élvező adóalanyok az adómentes sávot meghaladó árbevételük után a főszabályok szerint kötelesek az adófizetésre.

4. §.

Adókötelezettség és megszűnése

/1/ Az adókötelezettség az iparüzési tevékenység megkezdésének napjával keletkezik és a tevékenység megszűnésének napjával szűnik meg.

/2/ Az önkormányzat illetékességi területén ideiglenes /alkalmi/ jelleggel végzett tevékenység esetén a tevékenység végzésének időtartama az irányadó az adókötelezettség időbeni terjedelmére.

5. §.

Az adó alapja

/1/ Az adó alapja az értékesített termék, illetőleg a végzett szolgáltatás nettó árbevétele, csökkentve az eladott áruk beszerzési értékével és az alvállalkozási teljesítések értékével.

/2/ Ha a vállalkozó az iparüzési tevékenységét több önkormányzat illetékességi területén végzi és az adóalapja az egyes illetékességi területeken nem áll rendelkezésre, akkor azt - a tevékenység sajátosságaira jellemzően - a vállalkozónak kell megosztania úgy, hogy a tevékenység végzéseinek helyeire osztott nettó árbevétel összegének kell egyeznie a vállalkozó teljes nettó árbevételének összegével.

A megosztás elvéről, menetéről az adózónak írásban kell nyilatkoznia legkésőbb az első adóelőleg megfizetésének határnapjáig.

/3/ A 4.§. /2/ bekezdésében meghatározott esetben az adó alapja a tevékenység végzésének tényleges időtartama alatt elért /1/ bekezdés szerinti nettó árbevétel.

/4/ A nettó árbevétel jogszabályi alkalmazása:

a./ A számviteli törvényben meghatározott értékesítés nettó árbevétele, továbbá a kapott kamatok és a kamatjellegű bevételek együttes összege a b./, c./, d./ pontokban foglalt eltérésekkel.

b./ a pénzügyi tevékenység - a kapott kamatok és kamatjellegű bevételek, valamint a kifizetett kamatok és kamatjellegű kifizetések különbözetének, továbbá az egyéb pénzügyi tevékenység bevételeinek és a nem pénzügyi tevékenység nettó árbevételeinek együttes összege.

c./ a biztosítónál: a biztosítástechnikai bevételek összege csökkentve a kár kifizetés / károk és szolgáltatások / összegével, a viszontbiztosítónak átadott díjjal és a biztosítástechnikai tartalékok növelésére történt ráfordítással, valamint a biztosítástechnikai bevételekhez átvett kamatbevételekkel és növelve a nem biztosítási tevékenység bevételeivel továbbá a kapott kamatokkal és kamatjellegű bevételekkel.

d./ Az értékpapír forgalmazó társaságnál: az értékpapír forgalmazás bevétele, növelve a kapott kamatok és kamatjellegű bevételek összegével.

e./ a magánszemélyek jövedelemadójáról szóló törvény hatálya alá tartozó vállalkozók esetében a tevékenységükkel / termék, eladás, szolgáltatás / összefüggésben kapott általános forgalmi adó nélküli készpénz jóváírás, természetben kapott juttatás, vagy bármilyen vagyoni érték, növelve az árkiegészítéssel és csökkentve a fogyasztási adóval.

f./ A mezőgazdasági tevékenységet végző magánszemély évi 1.000.000 Ft-ot meghaladó bruttó árbevétele. élő állatok tenyésztése esetén a bruttó árbevétel 10 %-a, növénytermesztés esetén a bruttó árbevétel 30 %-a az adóköteles árbevétel.

6. §.

Az adó mértéke

/1/ Az adó mértéke az adóalap 6 ezreléke.

7. §.

Az adóelőleg megállapítása és megfizetése

/1/ A vállalkozó az adófizetési kötelezettségének teljesítése érdekében adóelőleget köteles fizetni, kivéve azt az adóalanyt, aki a tevékenységét az év második felében kezdi meg.

/2/ Az adóelőleg összege: az adóévet megelőző teljes évben változatlan szervezeti formában működő vállalkozóknál a megelőző év adójának megfelelő összeg.

/3/ Ha a vállalkozónak az adóévet közvetlenül megelőző évben nem volt adóalapja, a tevékenység kezdetétől / újra-kezdestől / számított 60 nap alatt képződött adóalap / nettó

árbevétel / felét annyiszor kell számításba venni ahány hónap a kezdés napját követő hónap első napjától év végéig eltelik.

/4/ A vállalkozó az adót az önadózás szabályai szerint köteles teljesíteni.

/5/ Az adóhatóság a fizetendő adóelőleg mértékét az éves adóbevallás illetve a várható adó bejelentése alapján fizetési meghagyásban közli. Az adóelőleg az adózó I. félévben március 15-ig, II. félévben szeptember 15-ig köteles megfizetni.

/6/ E rendelet szerint megállapított adóelőleget és az éves adókötelezettség különbözetét a tárgyévet követő május 31-ig benyújtandó bevallásban kell elszámolni és a különbözetet megfizetni vagy visszaigényelni.

/7/ Az adókötelezettség évközben történő megszűnése esetén a megszűnést követő 15. napon belül benyújtandó bevallásban kell a /6/ bekezdés szerinti elszámolást elvégezni.

8. §.

Eljárási rendelkezések

/1/ a vállalkozónak adóköteles tevékenysége megkezdésétől számított 15 napon belül az adóévre várható adójáról bejelentést kell tenni.

/2/ Újabb bejelentési kötelezettség terheli a vállalkozót akkor is ha évközben az adóalapja elérte az adómentes összeghatárt.

/3/ A 4.§. /2/ bekezdésben foglalt vállalkozó az alkalmi iparüzést a tevékenység megkezdésekor jelenti be.

/4/ Az /1-3/ bekezdésben foglalt bejelentés egyben az adózó bejelentkezését is szolgálja, az adóhatóság a bejelentkezés alapján nyilvántartásba veszi az adózót.

/5/ a vállalkozó kérelme alapján az adót, a bírságot és pótlékot méltányosság gyakorlása keretében az önkormányzat képviselő-testülete mérsékelheti vagy elengedheti.

/6/ Az 1996. adóév vonatkozásában az adóbevallást május 31-ig kell benyújtani az adóhatósághoz a II. félévben fizetendő adókötelezettség tekintetében.

9. §.

Az e rendelettel nem szabályozott kérdésekben a módosított helyi adókról szóló 1990. évi C törvény és az adózás rendjéről szóló módosított 1990. évi XCI törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

10. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

Spák Imre
polgármester

Dr. Dóczi Margit
jegyző

MOZI MŰSOR

07.	PÉNZVONAT	színes amerikai film
08.	FELEJTSD EL PÁRIZST - FORGET PARIS	színes amerikai vígjáték
14.	SZAMBA	színes magyar film
15.	OTHELLO	színes amerikai erotikus thriller
21.	12 MAJOM - 12 MONKEYS	színes amerikai akciófilm
22.	D ARTAGNAN LÁNYA	színes francia film
28.	A HETEDIK TESTVÉR	színes magyar rajzfilm
29.	BŰNBEEESÉS IDEJE	színes amerikai akciófilm

Feljegyzések Csanádpalota Nagyközség multjáról és jelenéről:

Bazsó Dénes összeállításában

A Magyar - Szovjet Baráti Társaság 1960-ban kiadott
"Hazánk felszabadulásának krónikája"

PÁRTOK, NÉPI SZERVEK MEGALAKULÁSA

Pár hónappal a normális élet megindulása után, megalakult a Kisgazda Párt. Mivel a község lakosságának a zöme kiskgazda volt, ez lett a legnépesebb párt. A paraszt Pártnak a tagjai főleg földműves napszámosokból, és 1-2 holdas kisparasztokból állt. A szociáldemokrata Pártba az iparosok, kereskedők, és értelmiségiek iratkoztak be.

NÉPI SZERVEK is létrejöttek, a pártok megalakulása után. Dolgozó Földművesek Országos Szövetsége / DÉFOSZ /, a Magyar Nők Demokratikus Szövetsége / MNDSZ /, és a Magyar Demokrata Ifjúsági Szervezet / MADISZ /.

Az ASSZONYCSOPORT az MKP-n belül jött létre. Szegei Pálné alapítótág mondta el nekem, hogy milyen területen működtek. "Fő tevékenységünk kezdetben oda irányult, hogy sót, petróleumot, cukrot, gyufát stb. szerezzünk be. Erre akkor csak egy mód, mégpedig az, hogy zsírt, füstölt húst, szalonnát gyűjtöttünk össze, szánkóra raktuk és egy orosz katonai kíséretében átvittük Romániába / az országhatár ekkor átmenetileg megszűnt /, Nagylakra. Itt találkoztunk azokkal az emberekkel, akik élelmiszerért olyan árucikkeket adtak, amikre nekünk szükségünk volt. Cserekereskedelem alakult ki. A hazahozott árut szétszortottuk azok között, akik az élelmiszert adták, de juttattunk azoknak is akik betegek voltak, vagy sokgyermekes anyáknak. Létszámunk 1945. január havában elérte a 60 főt. Később az asszonycsoportból lett az MNDSZ. Értelmiségi nők is voltak közöttünk.

A VÖRÖSKERESZTES CSOPORT majdnem egyidőben alakult meg az Asszonycsoporttal. Vezetőjük Csókás Sándorné, Virág Mária volt. Első ténykedésük, hogy a makói kórház részére ágyakat, párnákat, takarókat gyűjtsenek. Betegeket látogattak, betegeknél takarítottak, főztek is a részükre. Mindent megtettek, hogy a legszükségesebb gyógyszereket vidékről is beszerezzék. A csoport irányítását később Dr. Révész István községi orvos vette át, és 1974-ig irányította, amíg nyugdíjba nem ment.

FÖLDOSZTÓ BIZOTTSÁG 1945 március 17-én alakult meg. Működéséről Asztalos P. Kálmán és Mari Károly beszélt. A bizottság létrejöttét, a községben élő mintegy

500 agrárproletár követelte. A vezetőségbe még beválasztották Erdélyi Lajost, Prágai Mihályt, T. Kovács Mihályt, Csontos Mihályt és Csikesz Lajost. Csikesz Lajos iskolaigazgató volt, ő végezte az adminisztrációs munkát. A Földosztó Bizottság, az Országos Földbirtokrendező Tanács rendeletei, utasításai szerint járt el. Csanádpalota határában 56 család kapott földet, összesen 311 kat. hold földet. Mégpedig kiosztásra került, a jegyzőföld / 40 kat. h. /, a Spóré Mihály féle föld / 36 k.h. /, mivel értelmiségi ember volt, a Madár János féle föld / 69 k.h. /, mivel takarékszövetkezeti igazgató volt, a község tanyaföldje 120 k.h. /, és az egyházi föld / 46 k.h. /.

A mezőhegyesi 63. és 64. sz. majorhoz tartozó földből 68 csanádpalotai család kapott összesen 539 kat. h. földet. A királyhegyesi Blaskovics uradalomból pedig 60 csanádpalotai családnak mértek ki 572 kat. h. földet.

Összesen kiosztásra került 1422 kat. h., 184 család között. Igénylő pedig kb. 500 család volt. Akiknek nem jutott föld azok elégedetlenkedtek. Megindult a vita, vádaskodás, veszekedés, nem is teljesen alap nélkül. U.i. a Földosztó Bizottság tagjai, előnyben részesítették a rokonokat, jó barátokat, de előkerült a személyi bosszú is. Az újbirtokosok helyzete igen nehéz volt. Igavonó állatokkal nem rendelkeztek, gazdasági felszerelésük nem volt. Tetézte a bajt a pénz értékének teljes leromlása.

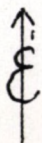
Asztalos P. Kálmán így ír, az akkori állapotokról a Falukrónikában: "Az új gazdák között elég sokan voltak olyanok, akik visszavonták volna igénylésüket, ha a földet közben meg nem kapták volna. Voltak akik bátran nekivágtak, küzdöttek állat- és géphiánnyal. Erőlködésüknek igen kis eredménye lett, ezért többen hangoztatták, a szövetkezeti gazdálkodás szükségességét. A Földigénylő Bizottság előtt én mint tag, javasoltam, hogy a kiosztásra kerülő földeket ne mezsgyézzék ki, maradjon egy tagban, és szövetkezeti alapon gazdálkodjanak rajta. A jelenlévők többsége arra hivatkozva, hogy a szövetkezeti gazdálkodást nem ismerik, javaslatomat elvetették."

HÁZHELYEK KIOSZTÁSA is megkezdődött, a földosztással egyidőben. Kiosztottak a belterületen 43 kat. h. és 680 négyszögöl földet. A házhelyek nagysága átlag, 400 négyszögöl volt. Ez lett az Újosztás.

- folytatjuk -

Csanádpalota

1970-ten

$$M = 1:12\,000$$

Felmagyartás:

- = Vasút
 = Csatorna (Kanalis)
 = Fürdő
 = Hidroglóbusz

ARATÁS

Az 1960-as évek közepéig a kalászos gabonának a legtöbb részét kézzel aratták. Az 1950-es évek végén volt a lóval vontatott aratógép, majd a kombajn. Az aratógépet általában négy ló vontatta s utána csak "keresztelni" kellett: Aratógépe csak a nagyon módos parasztembernek volt, illetve tanult parasztlak voltak aranykalászos gazdák. A kézi aratás a kötél készíttéssel kezdődött. Hajnalban 3 órakor a harmaton nem tört a szalma, így könnyű volt kötelet sodorni, kötni. Gyökeresen húzták fel a kalászos növényt, a földet leverték róla ezt megsodorták és a kalász alatt megkötötték masnira. Az aratást a harmat felszáradása után kezdhették. A kaszás a búzát rendre vágta és onnan a marokszedő kévébe rakta. Az ügyes marokszedő, ha ketten arattak maga előtt terelgette a kötelet. Ha volt a családban 10-12 éves fiú vagy lány akkor ők teregették a kötelet. Így kezdődött az aratás tanulás, később a lány marokszedő a fiú kaszás lett. A kötést a marokszedővel közösen csinálták ha ketten arattak. Ha többen voltak akkor, aki kötötte az keresztelt is vagy összehordta a kereszteléshez a kévéket. A kaszálás reggeli után kezdődött (kenyér, szalonna, zöldhagyma). Ha a család a sajátját aratta délből hozták az ebédet (leves, csirkepörkölt, kovászos uborka vagy saláta tejföllel. Volt amikor birka vagy sertés pörkölt volt). Az ételhordóknak vigyázni kellett, hogy az ebéd ki ne hűljön, nem lehetett megállni beszélgetni útközben. Délből volt egy kis pihenő, a kaszás kalapált vagy kaszát cserélt. Az aratás nehéz munka volt csak a jó erős emberek bírták. Délután 5 óra körül volt az uzsonna, a déli maradék vagy szalonna és kolbász. Volt egy íratlan törvénye a kaszásoknak, ha nem verek meg ebéd után a kaszákat akkor az délután megver, hogy bele gebedek. Ugyanis élelten kaszával büntetés volt kaszálni, ez szót a lucerna vágásra is. Estig össze kereszteltek. Egy kereszt 18 kéve volt. A tetején volt a pap, ezt lekötötték az alatta levő négy kévére, hogy a vihar szétne hordja. A pap elnevezés azért volt, mert a dézsma világban (az 1886 évek előtt az a rész a papoké volt). Volt "kaláka" aratás, sógor, koma, jóbarát, 3-4 kaszás, fiatalok, idősek, gyerekek. Ilyenkor az ebédet a mindenkori gazdasszony hozta vagy hozták. Húsleves, kakaspörkölt, uborka saláta, ekkor volt reggel féldeci aratási pálinka, ebéd után egy pohár bor. Esteféle ha végeztek énekeltek, volt amikor zengett a határ az aratók vidám dalolásától. Nótaszóval, gyalogosan jöttek haza, a falu alatt összetalálkoztak az aratók, üdvözölték egymást és kórusban daloltak hazáig. Voltak részes aratók. Egy aratópár egy hold búzát 1 mázsa búzáért aratott le. Akkor egy mázsa búza árán egy pár jó csizmát lehetett kapni. Ha jó volt a termés egy holdon 30 kereszt is volt (~ 16 mázsa búza). Egy keresztben 50 kg búza volt. Az árpát és zabot ha lehetett borús időben vagy éjjel vágták, hogy ne peregjen ki a szem. Keresztelés után bögöztek, a bögő 14 fogas könnyű fagereblye volt. Az elhullott kalászokat összehúzták, bekötötték, ez volt a kaparé, legtöbbszór hazavitték tyúknak, libának. A búza 3 hétig állt, ért a keresztben és ezután hordták a szérűre, asztagba. A boglya kerek volt, egy-két hold termését hordták bele, az asztag hosszú szögletes formájú volt és 4-5 holdnyi gabonát raktak bele. (búza, árpa, zab). Ezen a vidéken kevés rozst kis mennyiségben termeltek, ez a fajta kalászos inkább a homokos vidéken volt jellemző. A rozst levágták, keresztelték és a kalászt legtöbbszór levágták az erre kialakított kaszakéssel. A szalmából lett a zsúpp. A rozst magas szálú volt ezért használták régen tetőfedésre, vagy kukoricaszárat kötni.

Régebben divat volt az arató bál. A lányok fejdíszre búzakalással díszített pártá volt, a legények szintén búzakalással díszítettek a kalapjukat. Az aratásban segítettek egymásnak azok a fiatalok akik jegyben jártak vagy az eljegyzéshez közel voltak már, megmutatták, hogy érettek a házasságra,

tudnak aratni. Segíteni természetesen a rokonokhoz vagy a leendő rokonokhoz mentek. A kalászosok aratása "Péter-Pálkor" kezdődött az őszi árpával, rá két hétre a búzát vágták és a munka a későn érő zabbal fejeződött be. Uradalomban "Blaskovicsnál (Purgli)" a béresgazda válogatta a munkásokat, kaszásokat és marokszedőket. Uradalmakban és állami birtoknál (Mezőhegyes) 20-30 arató pár volt egy bandában - saját éves munkásaik és családjaik voltak. Voltak a gazdaságnál nyári munkások is aki tavasztól-őszig dolgoztak, őket a majori intéző irányította és szerződtette a Nyírségből vagy még távolabbi vidékről. Nyári munkások Csanádpalotán elvélve voltak, inkább a mezőhegyesi birtoknál voltak szerződve. Ezek a munkások a nyári barakkokban laktak, volt nekik egy képviselőjük aki tárgyalt az intézővel. (Nem volt bandagazda.)

CSÉPLÉS

A cséplés az 1860-as évekig kézzel történt, vagy lábbal körbe - körbe jártak illetve cséphadaróval kiverték. A ponyvára került szemeket kiszélelték, így kerültek a zsákba utána a hombárba. Az 1860-as után jelent meg a cséplőgép, melyet "tüzes" gépek hajtottak. A gépeket szalmával, fával fűtötték. A századfordulóra a cséplőt és a kazánt ökrökkel, lovakkal vontatták. Később voltak magánjáró gőzgépek, majd a petróleum hajtású traktorok. (Német és amerikai gyártmányú gépek voltak).

A cséplőgép személyzete (banda).

A gépész legtöbbszór a tulajdonos volt, ha nem akkor a géptulajdonos fizette gépész aki nem tartozott a bandához őt a tulajdonos fizette.

Etető	kettő	(egyik a bandagazda)
Rudascsináló	kettő	
Rudashordó	négy	
Asztagos	négy vagy hat volt.	(kettő 13-14 éves fiú félrészes)

Tőrek	négy	kévevágó
Szalmakazlas	egy	
Tőrek kazlas	egy	
Zsákos (mázsa)	egy	

A rudas csinálók, rudas hordók, asztagosok körforgással naponta váltották egymást. A cséplés a falusi szérűkön, házaknál és tanyákon történt. A falusi szérűknek a faluhoz közeli learatott búzaföldeket nevezték ki. Fő szempont az volt, hogy legalább 5 hold terület legyen egymás mellett, hogy minél több terményt lehessen behordani és legyen bőven hely, a szalmának és a tőreknek. Aki megengedte, hogy a földjén szérű legyen, annak ingyen csépeltek és a gépes gazda szántotta fel a földet bérmentesen, mert a földet nagyon megtaposták a kocsik. Ezeket a szérűkön traktorral őszi mélyszántást csináltak, amikor az utolsó szalmát és tőreket is lehordták róla a cséplőtől. A rakodás két oldalra történt, középen haladt a cséplőgép és két oldalról adták fel rá a kévéket. Az asztagok, boglyák között voltak üres helyek, hogy tűz esetén tudjanak oltani. A rések-re még azért is volt szükség, hogy a rudasnak a szalmával és a tőrekkel legyen hol kijárni. A szérűkre a kiscaszkák, iparos emberek rakodtak. Az utóbbiaknak ugyan volt 4-5 hold földjük, de nem ebből éltek, de a föld vagyonnak számított. A nagygazdák a tanyájukon csépléttettek. Voltak közép-kiscaszkák akik a házuk kertjébe rakodtak és itt háztól-házig húzták a gépet. A cséplés jó idő esetén, júliusban kezdődött és szeptember közepéig kb. 4 hétig tartott. A munka reggel 5 órától este 7 óráig, látástól vakulásig tartott. Reggel félnyolc körül ettek ki mit hozott kenyér, szalonna, vagy ha a megállapodás olyan volt, akkor a cséplőtől adta az ennivalót. Ebédre csirke vagy tyúk leves, pörkölt, kalács, uborkasaláta vagy kovászos uborka volt. Délután 5 óra körül uzsonna, jó esetben a déli maradék vagy szalonna és kolbász. A cséplés is nehéz fizikai munka volt, ezért jól

kellett táplálkozni, mert a gyenge fizikumu embert elküldték, senki nem dolgozott más helyett. Ha cséplő munkások saját magukat látták el akkor a családtagok valamelyike vitte az ebédet. Reggeli, ebéd és uzsonna előtt járt egy féldeci aratási bűdös pálinka. (lenyomatták a port). A munka szombaton, délig tartott. Délután hazamentek az emberek megmosakodtak tiszta ruhát vettek és délután 3 órára mentek részelni. Mindenki vitte magának a zsákot, belemérték a részét a búzából, árpából, zabból. A részelést a bandagazda irányította. A szérűkőn a csépltetési díj 11-12 % volt , a tanyákon és házaknál 10 % , azért mert minél nagyobb volt a rakodós asztag, annál kevesebbet kellett a gépet mozgatni (állítani) az idővesztés kevesebb volt. A szérűkről a munkások éjszakára hazamentek, csak az éjjeliőrök 2-3 ember vigyázott mindenre, őket a csépltetők fizették vagy beosztással ők is őrködtek. Minden második boglya asztag mellé egy vizes dézsát vagy vízzel teli kádat, tűzverő rudat és vedret kellett állítani tűz esetére.

Tanyákon jobb volt csépelni, nagy rakodások voltak így a gépet szinte csak egyszer kellett egy nap állítani. Volt olyan tanya ahol két-három napig is csépeltek. A tanyákon az ellátás is jobb volt. Reggelire szalonna, kenyér, tej, kolbász. Előfordult, hogy néhol birkát vágtak és ebédre húsleves valamint jó birka pörkölt Volt uzsonnára a déli maradék. itt már vacsorát is kaptak, mert haza járni messze volt . Késő este végeztek , korán reggel kelni, az emberek nem pihentek volna semmit. (uborka szinte minden étkezéskor volt.) Itt is volt minden étkezés előtt pálinka. Az étkezés a tanyákon és a házaknál úgy történt, hogy mindenki a saját bádogtányéjába vagy lábasába szedett, evőeszközt sehol nem adtak. A gépész és a két etető általában a tulajdonossal ettek, míg a munkások a szín, vagy fa alatt az udvaron sámlin, fatuskón ki mit talált. Amikor a terményt fel kellett hordani a padlásra, hombárba, vagyis zsákolni kellett, ezt a gazda pálinkával honorálta. A zsákolás ugyanis nem volt benne az alkuba. Tanyákon külön jutalmazta a gazda a jó

szalma és törek kazlasokat, ha szép takaros kazlat raktak , a gazda ízlése szerint. Amikor a szérűkőn végeztek csak utána húztak a tanyákra, házakhoz. Általában minden gépnek megvolt a saját körzete, ritkán változtattak, ugyanúgy mint a géptulajdonos a bandagazdát és az etetőket. Az etetőkön sok múlt, hogy ne legyen sok szemvesztés, szépen ki legyen csépelve a mag, megbecsült emberek voltak. A banda összeállítása szuverén joga volt a bandagazdának. Amikor végeztek a csépléssel hazahúzták a gépet és a traktort szalagokkal zöld ágakkal díszítették, így vonultak a faluba kísérték a gépet. Ekkor már előkerültek a boroskulacsok és nótaszóval mentek az emberek.

Cséplőgép tulajdonosok.

Az 1860-as években volt az első német gyártmányú ökörvontatású gőzhajtású cséplőgép Éhes Antal tulajdona volt. A cséplőgépet és a gőzgépet 4-6 ökör húzta tanyáról-tanyára, szérűről-szérűre. Kolomp volt az ökrök nyakában és így tudták a cséplőgép útját. Az 1890-es években már megjelentek a modernebb kivitelű kéthengeres gőzgépek. Az 1913-as évben Topolyák Ödönnek volt a legmodernebb gőzgépe és két etetős cséplőgépe. Éhes Antalnak és feleségének Tutor Kovács Ágnesnek a tulajdona volt az első lóhajtású száraz malom is. 1920-ban jött véglegesen haza Topolyák Ödön okleveles gépész az Aradi gépgyárból és ő alakította át az ökörvontatású gőzgépeket magánjáró gépekre. Két nagy műhelye volt, és sorozatosan alakította át a gépeket. A Kalmárok 1923-ban vettek cséplőt és gőzgépet és övék volt az első hengermalom az 1920-as évek végén. Még az 1930-as években is magánjáró gőzgépekkel csépeltek. Az 1930-as évek végén jelentek meg a német és amerikai gyártmányú körmös traktorok, ezek petróleummal működtek. Egészen az 1960-ig voltak ilyenek a magángépesek tulajdonában. Ekkor kezdődött a termelőszövetkezetek erőszakos alakítása és a magántulajdonú traktorokat , cséplőgépeket minden térítés nélkül elvették.

1938-tól a következő géptulajdonosok voltak Csanádpalotán.

Tóth János	Zakhar Mihály	Sziksza Péter	Venyercsán János
Gazsó János	Asztalos Mihály	Kálmár Béla	Gazdag Péter
Gazsó András	Toplyák István	Z. Kovács Sándor	Jancsik György
Szántó Mátyás	Szekeres Lajos	Suflyok Sándor	Veres János

Balogh András

VÉDETT MADARAINK : FEHÉR GÓLYA

Nagysága: kb. 100 cm. Nagytermetű, erőteljes. Feje, nyaka teste piszkos fehér. Evezőtollai nagy szárnyfedői és válltollai fénytelen feketék. Hosszú csőre és lába élénk piros. Szívesen álldogál fákon, épületeken, sokszor csak féllábon. Kimért határozott léptekkel sétál. Szárnycsapása lassú. Gyakran nagy magasságban repül, vagy kifeszített szárnyal nagy köröket írva szárnycsapás nélkül vitorlázik. Röptében hosszú kinyújtott nyak különbözteti meg a gémeitől, továbbá a gödényektől és a dögkeselyűtől. Rendszeren elszórt csapatokban vonul.

Hangja: Párvalásztás idején nyakát, fejét hátra hajtva, majd előre nyújtja, csőrével ütemesen kelepel. Költés időben néha sziszeg.

Élőhelye: mocsarak, vizenyős rétek, legelők, szántóföldek. Költés időben rendszerint emberi településeken tartózkodik, épületekre, fákra, kéményekre, kazlakra, oszlopokra, stb.

fészkel. Ma az állomány jelentős része villanyoszlopokon elhelyezett fészekrakó állványokon költ.

Magyarország jellegzetes fészkelő madara.

Nyár végén nagy csapatokban gyülekezik és viszonylag korán elvonul. Száma nálunk az utóbbi időben emelkedett, de a vizes területek megfogyatkozásával Európa más területein csökkenőben van. Veszélyeztetett , értéke 10.000 Ft. A magyar nép kedves madara, nem hagyta sorsára, hogy teljesen kifogyjon ez a szép nagy madár.

Ezt a versikét mindenki ismeri: Jön a gólya megy a tél, Afrikából visszatér.

Nem kell különösen bemutatni, ma már sokfelé látjuk a falukban és városokban szép számmal élnek.

Szilágyi Imre

A SOMOGYI KÖNYVTÁRBAN JÁRTUNK

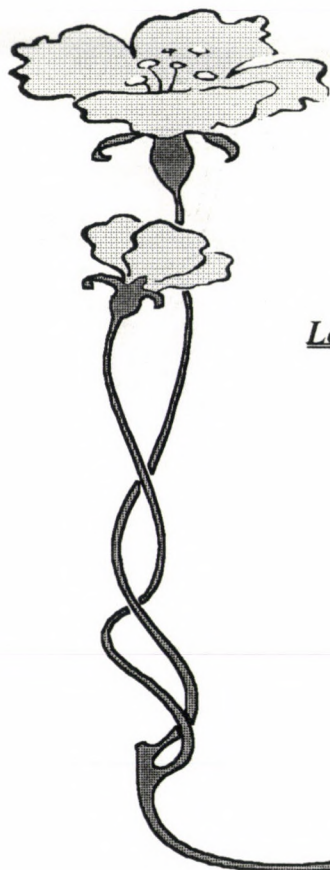
Az egyik nap Jutka néni elárulta, hogy mint Könyvbarát szakköri tagok meglátogathatjuk a Szegedi Somogyi Könyvtárat, ugyanis a Nemzeti Kulturális Alap Közművelődési Szakmai Kollégiuma támogatja kirándulásunkat.

Vonattal utaztunk Szegedre. Az állomástól gyalog mentünk a könyvtárig. Már kívülről is szépnek láttuk az épületet, belülről pedig nagyon érdekesnek találtuk. Először a könyvkötő műhelyt mutatták be nekünk. Egy bácsi beszélt a munkájáról, elmagyarázta hogyan kötik be a fűzött és a ragasztott könyveket. Megmutatta a betűket, amelyekkel a könyvek címét nyomtatják. Láttunk egy nagy papírvágó gépet is. Végül mindenki kapott ajándékba egy műbőrdarabkát melyre aranyozott betűkkel a nevünket nyomtatták rá.

Ezután végigjártuk a könyvtár emeleiteit. Egy emeleten körülbelül 30.000 könyv volt. A legfelső szinten található Somogyi Károly gyűjteménye. Ezeket az értékes könyveket sajnos csak kívülről, az ablakon keresztül láthattuk.

Megtekinthettük a rajzkiállítást és szavazni lehetett a nekünk legjobban tetsző rajzra. Ezután a büfében ettünk, ittunk. Délután ellátogattunk a Móra Ferenc múzeumba. Érdekesnek találtam a kirándulást, örülök, hogy én is elmehettem.

Hajas Mariann

Várja kedves vásárlóit
a

Levendula Gyógynövény és Csemege

Gyógynövények,
Gyógyhatású készítmények,
Fogyasztó teék,
Plussz vitaminok,
Krémek, stb.

Jöjjön el, nézze meg !

Naponta 8-18-ig nyitva
a Lant u. 3. sz. alatt .

A MŰVELŐDÉSI HÁZ
AZ ALÁBBI SZOLGÁLTATÁSOKKAL
ÁLL
A LAKOSSÁG RENDELKEZÉSÉRE

LAKODALMAK
CSALÁDI RENDEZVÉNYEK
MEGEMLÉKEZÉSEK
GYŰLÉSEK
ÉRTEKEZLETEK
SZÓRAKOZTATÓ RENDEZVÉNYEK
BEMUTATÓK
VÁSÁROK
ÜNNEPI MEGEMLÉKEZÉSEK, ÉVFORDULÓK,
TALÁLKOZÓK
MEGRENDEZÉSE, LEBONYOLÍTÁSA .
CSALÁDI RENDEZVÉNYEKHEZ , LAKODAL-
MAKHOZ
ESZKÖZÖK KÖLCSÖNZÉSE .

A tartalomból:

Önkormányzati hírek

- Csanádpalota Nagyközség képviselő-testületének 1996. évi munkaterve
- Bogácsi üdülési díjak

Múltidéző

- Folytatódik sorozatunk Csanádpalota Nagyközség múltjáról és jelenéről Bazyó Dénes összeállításában

- Régi történetek Balog András írása

PALOTAI KRÓNIKA

A Kelemen László Művelődési Ház tájékoztató kiadványa

Megjelenik minden hónapban

A lap alapítva: 1969. május hó

Felelős kiadó és szerkesztő:

Erdélyi Lajos

Szerkesztőbizottság:

Szűgyi Andrásné

Balogh András

Némethi Bálintné

Z Kovács Istvánné

Vetró Józsefné

Dr. Dóczi Margit

Szekeres Sándorné

Antai Istvánné

Hári Lajos

Makán Andrásné

Batta Ildikó

A cikkeket számítógépbe írta és a nyomdai előkészítő munkát végezte

Molnárné Haluska Margit

Erdélyi Lajos

A szerkesztőség címe:

Kelemen László Művelődési Ház

6913 Csanádpalota, Szent I. u. 40.

Telefon: 48

A tartalomból:

- Agrárkamrai hírek
- Törvény a vadgazdálkodásról

- Folytatjuk a védett madarainkról szóló összeállítást Szilágyi Imre írása

Mozi műsor

Hirdetések

**Csanádpalota Nagyközség képviselő-testületének 1996. évi
MUNKATERVE**

Március:	Ápolóotthon pályázat beadása, költségvetés
Április:	Tornaterem kivitelezés elkezdése, pü. feltételek vizsgálata.
Május:	Az új temető bővítésének feltételei. Tájékoztatás a telefon helyzetéről. Közüvilágítás gazdaságossági felülvizsgálata. Rendőrségi beszámoló. Közmeghallgatás
Június:	Kihasználatlan vagyontárgyak hasznosítása / pl. vágóhíd / Sportkör beszámolója A polgármesteri hivatal fizikai állományú dolgozóinak foglalkoztatottsága
Július:	ÁMK átszervezés Az Általános Iskola munkájáról beszámoló. A racionalizálás végrehajtása. Oktatási intézményekben szükséges felújítások meghatározása.
Augusztus:	Beszámoló a Kábel tv. működéséről. Önkéntes Tűzoltó egyesület munkájáról beszámoló. 1996. évi költségvetés teljesítése.
Szeptember:	Fásítási program beindítása. Művelődési Ház és könyvtár beszámolója. Közmeghallgatás.
Október:	Bölcsőde, óvoda beszámolója. Nevelőotthon tájékoztatója. A helyi adózás tapasztalatairól beszámoló. 1996. évi költségvetés teljesítése.
November:	A Polgármesteri Hivatal munkájának értékelése. A képviselő-testület és a lakosság kapcsolatának összegző értékelése. A község infrastruktúrájának alakulása az elmúlt 5 év alatt. Állandó bizottságok beszámolója.
December:	A SZBIK és az Idősek klubjának beszámolója. Falugyűlés

Csanádpalota Nagyközség Önkormányzati képviselő-testülete az 1996. évi üdülési szezontól kezdődően a bogácsi üdülési díjakat az alábbiakban állapítja meg:

Csanádpalotai és nagylaki gyermekek részére:	
Faház	102 Ft/nap
Üdülési díj	54 Ft/nap
Mosatás	94 Ft
Csanádpalota önkormányzati intézmények dolgozóinak részére:	
Faház	168 Ft/nap
Üdülési díj	94 Ft/nap
Mosatás	168 Ft
Csanádpalotai és nagylaki felnőttek részére:	
Faház	235 Ft/nap
Üdülési díj	121 Ft/nap
Mosatás	168 Ft
Kivülálló gyermekek és felnőttek részére	
Faház	600 Ft/nap
Üdülési díj	264 Ft/nap
Mosatás	276 Ft
Minden egyes tételre 25% ÁFA.	
Elektromos melegítő használata:	
1 órára	19 Ft ÁFA-val
1 éjszakára /minimum 12 óra /	228 Ft ÁFA-val

Csanádpalota Nagyközség Önkormányzatának képviselő-testülete - az 1991. évi XX. tv. 12.§-ban biztosított jogkörében eljárva - a Csanádpalotai Önkéntes Tűzoltó Egyesület közgyűlésének javaslatát figyelembe véve - Luczó László Csanádpalota, Diófa u. 8. sz. alatti lakost, a Csanádpalotai Önkéntes Tűzoltó Egyesület vezetőségének tagját az önkéntes tűzoltóság parancsnokának jogkörével felruhazza.

Csanádpalota Nagyközség Önkormányzatának képviselő-testülete - az Ötv. 1. §-ának / 6 / bekezdése a. / pontjában biztosított jogkörében eljárva - diszpolgári cím adományozását határozza el.

Felkéri a polgármestert, hogy a diszpolgári cím adományozásáról szóló, rendelet tervezetének elkészítéséről és a képviselő-testület elé terjesztéséről az SZMSZ előírásai szerint gondoskodjon.

Határidő: - a tervezet elkészítésére 1996. augusztus 31.
- a testület elé terjesztésére 1996. szeptember 30.

FEKETE GÓLYA

Ismertetői: 95 cm. Alig kisebb, de nyúlánkabb mint a fehér gólya. Egész felső teste fémfényű fekete, hasa fehér. Csőre és lába élénk piros. A fiatal melle barnás. Röpte járása hasonlít a fehér gólyához, de vad, bizalmatlan, magányt kedvelő madár. Táplálékát nemcsak a vízenyős réteken, mocsarak szélén, de gyakran a vízben állva némileg a kanalas gémre emlékeztető mozdulatokkal halászva is keresi élelmét. Hangja: változatos mély korrogás, majd fűrészes reszeléshez hasonló, magas hangon ritkábban kelep, mint a fehér gólya.

Élőhelye: fenyő vagy lombos erdők között elterülő mocsaras tisztások és rétek, ártéri erdők, folyók holtágai. Főleg a Dunántúl déli részén. Erdei fákon fészkel, a lombkorona alsó részén. Magyarország ritka költő madara. Óvatos vad természete miatt ritkán kerül szem elé. Nyár végén, vonu-

lás előtt néha kisebb csapatokban gyülekezik, ilyenkor a nyílabb helyeken is látható. Már 1901-ben védetté nyilvánították, 1954 óta pedig fokozott védeltséget élvez. Értéke 30.000 Ft. Ez a gólya faj fogyóban van. Mivel kivágják a nagy erdőket, csak a Dunántúl erdeiben élnek. 4 - 5 fiókát nevel nyaranta, de csak egyszer költ ez a szép nagy madár. Nem szeret olyan közel lenni az emberhez mint a fehér gólya az ártereket és a folyók holtágait keresi fel szívesen. Ott szerzi táplálékát a halakat, piócát, békát apróbb lárvákat eszik, fióka nevelés idején rengeteg rovarot pusztít el. Ez a nagy madarunk az erdők kitermelésével is pusztul, így az állomány is egyre fogy. Több figyelmet kell szentelnünk nekünk és az erdőgazdálkodásnak egyaránt az egyre jobban fogyó fekete gólyák fennmaradására.

Szilágyi Imre

Feljegyzések Csanádpalota Nagyközség multjáról és jelenéről: Rázsó Dénes összeállításában

A szövetkezeti gazdálkodás gondolatával, az emberek lassan barátkoztak meg. A boldogulást, a jobblétet, a kisparaszti magánbirtokban látták. Ennek ellenére mégis foglalkoztak a szövetkezeti gazdálkodás gondolatával, nemcsak a földhöz jutottak, hanem a régi kiscgazdák is. Nekik sem volt sokkal virágosabb a helyzetük, hiszen az 1012 db. lóból, csak 32 maradt. A többi elvitték a hadviselő felek. A földjüket csak úgy tudták munkálni, ha összefogtak, és a teheneket is jármozták. Volt ugyan a községben 12 db. traktor, de üzemanyagot nem kaptak hozzá. Öt évnek kellett eltelnie, hogy a községben termelőség-szövetkezet alakuljon. A Lenin Vörös Októbertermelőség-szövetkezet 1950 március 15-én alakult meg, 18 taggal, 480 kat.h. földön.

A kezdeti nehézségek garmadával jelentkeztek: a./ egy tagra 26 kat.h. föld jutott megművelésre, b./ igavonó állatjuk alig volt, c./ nagyüzemi gazdálkodás irányításához nem volt szakemberük, d./ a gépek öregek, elavultak voltak stb. Egy-két évi vergődés után be is szűntették volna működésüket, ha az Áll. Gépállomástól segítséget nem kapnak. A Lenin Vörös Októbertermelőség-szövetkezet 1952-ben megalakult a Törekvés tsz. csoport. Ennek 18 régi kiscgazda tagja volt, értettek a gazdálkodáshoz, tehát boldogultak is.

A szövetkezeti gazdálkodás előrehaladását, 1956-ban a forradalom megállította. A mezőgazdasági életben a fejlődés ország-szerre 1960-61-ben indult meg. A parasztság mindig nagyobb számban tette magáévá a szövetkezeti gazdálkodás gondolatát. Ebben az évben a Törekvés tsz., átalakult harmadik típusúvá, és még ugyanekkor 4 termelőség-szövetkezet létesült, mégpedig az Aranykalász, Kelemen László, Rákóczi és a Béke. Így a Lenin Vörös Októbertermelőség-szövetkezet tsz.-el együtt, számuk hat lett.

A kezdeti nehézségek ezekben a tsz.-ekben is mutatkozott, de a megyei, járási és a helyi párt - és tanácsi szervek hasznos tanácsokkal látták el őket. Az állam meg hosszúlejárátú hitelt biztosított a részükre. Felmerült, és 1963-ban meg is valósult az a gondolat, hogy a hat tsz.-ből, ésszerű lenne kettőt alakítani. Az összevonás pár hónap alatt meg is történt. A község északi területén megalakult a Haladás, a déli meg a Törekvés.

A társulás nem oldotta meg mindjárt a felmerült problémákat, de meggyorsította azok megoldását, noha az előrehaladásukat nagyban gátolta a fellépő szárazság, száj-és körömfájás, belvív. A természeti csapások ellenére is szépen fejlődtek. Gyarapodásukat mutatta a majorok létesítése, az állandóan növekvő gépparkjuk, természetlag növekedésük stb.

A fejlődésüket legjobban az alábbi táblázat tükrözi:

Egy dolgozó tag, évi átlagjövedelme:

	Haladás	Törekvés
1962. év	9.930 Ft	9.324 Ft
1963. év	15.135 Ft	13.516 Ft
1964. év	16.116 Ft	15.708 Ft
1969. év	25.380 Ft	25.904 Ft
1973. év	27.896 Ft	27.996 Ft

A Haladás 1969-ben 606 taggal, 5442 kat.h.-on, a Törekvés pedig 615 taggal, 3883 kat. hold földön gazdálkodott. A tagok száma csökken. 1973-ban a Haladásban 266 tag, a Törekvésben 275 tag dolgozott. Ennek az az oka, hogy az idős tagok nyugdíjba mentek, a fiatalok pedig inkább az iparban helyezkednek el, és végül hozzájárul a gépesítés is. A két tsz. közösen épített egy 500 sertés nevelésére, és hizlalására alkalmas sertéskombinátot. Az építkezést 1972-ben fejezték be. Azóta működik. Ezen kívül mind a két tsz. -nek jelentős juhállománya van. 1973. évtől pedig a szarvasmarhák számának a növelését, vették tervebe.

Községünkben az állattartásra igen jó adottság van. A Legeltetési Bizottság kezelésében 1625 kat.h., és a két tsz. birtokában 500 kat.h. legelő, és kaszáló van. Ebből 90 kat. holdat öntöznek is, a Maros partjánál. A tsz.-ek melléüzemágakat is létesítettek. Ezek közül a Törekvésnél, az asztalos részleg, a Haladásnál pedig a marosi homok kitermelése mutatkozott a legkifizetőbbnek.

A Vegyes Kisipari Termelő Szövetkezet. / KTSZ / 1951 szeptember 2-án alakult meg, 16 kisiparos taggal. Asztalos, bogárnár, cipész, fodrász, és nőiszabó részleg működött benne. 1952-ben a kőműves részleg is beindult. A kezdetnél a legnagyobb nehézséget az okozta, hogy a gépek, szerszámok saját tulajdonban voltak, és a tagok, a gépek, szerszámok közös tulajdonba vétele ellen, erélyesen tiltakoztak. A másik nehézséget az okozta, hogy nem volt pénzük csak annyi, amennyit a tagok összeadtak. Az is állandó vitára adott okot, hogy az egyes részleg tagjai, az általuk keresett pénzt nem akarták beadni a közös kasszába. Az volt az álláspontjuk, hogy mindegyik részleg tartsa el magát, az általuk keresett összegből. A gyakori viták veszekedéssé fajultak. A vezetők vagy lemondtak, vagy lebuktatták őket.

Ez az állapot 1954-ig tartott. Ekkor a vezető Fekete András lett. Neki sikerült az irányítást, normális keretek közé tenni. Vezetése alatt, a szövetkezet anyagilag megerősödött. Bizonyítékkul szolgál az alábbi két adat:

1957-ben a termelési érték 1.195.000 Ft volt,

1960-ban a termelési érték 2.658.000 Ft-ra emelkedett.

A KTSZ 1962-ben már anyagilag annyira megerősödött, hogy megvette a Mozol- féle házat, s helyére felépítette az üzemház egyik részét, majd 1966-ban a másik részét is. Most már lehetőség nyílt arra, hogy az eddig szétszórt műhelyeket egy épületbe tömörítsék. 1966 január 1-én a helybeli KTSZ, összeolvadt a pitvarosi KTSZ- el. Ez az egyesülés, a termelési érték állandó növekedéséhez vezetett:

1966-ban a termelési érték 6.819.000 Ft,

1969-ben a termelési érték 7.197.000 Ft,

1973-ban a termelési érték 7.786.000 Ft volt.

A tagság létszáma ekkor 108 fő volt. egy dolgozóra jutó átlagkereset: 1969-ben 23.487 Ft volt, 1973-ban pedig 23.986 Ft volt.

A község ipari szolgáltató ellátottságán javítani kell, nincs vízvezetékszerelő, villanszerelő és háztartási kisgépjavító részleg. Végül, nincs biztosítva az egyes szakmákban az utánpótlás.

A Takarékszövetkezet 1957-ben jött létre, 32 taggal. Ebben az évben a betét összege, 315.000 Ft volt. Egy dolgozó irányította. 1969-ben a tagok létszáma 1650-re, a dolgozók száma 4-re emelkedett, és a betét összege 12.222.000 Ft-ra nőtt. 1973. december 31-én a tagok száma 1803-ra szaporodott. A betét állománya ugyanebben az időben elérte a 22.555.000 ft-ot. A dolgozóinak a száma pedig 5 fő lett. Az igazgatóság létszáma 9, a felügyelő-bizottságé 5 fő.

A Takarékszövetkezet ma már képes egy összegben több millió forintot kölcsön adni az azt igénylő ügyfeleinek.

Általános Fogasztási Értékesítő Szövetkezet 1945-ben létesült Munkásszövetkezet néven. Egy kis bolti helyiség volt csupán, kevés taggal, kevés pénzzel. Ekkor még a Hangya Szövetkezet is működött. A két szövetkezet 1948-ban egyesült, és Földműves Szövetkezet néven működött tovább. Ma már korszerű, szakosított kiskereskedelmi, vendéglátói, felvásárlási tevékenység folyik. Az üzletek szépek, korszerűek, jófelszereltek. Az ÁFÉSZ keretén belül működik még fatelep; a jéggyár és hűsüzem 1965-ben épült, a benzinkút 1968 óta működött. A sütőüzem pedig 1971-ben indult be.

Az 1968 évi forgalom 63.899.000 Ft volt. 1973-ban pedig 81.873.000 Ft-ra emelkedett. A dolgozók száma 169 fő. Egy dolgozó átlagkeresete 1973-ban 24.911 Ft volt.

Oláh János 1956-ban a Földműves Szövetkezet ügyvezető elnöke lett. Az ő irányítása alatt bővült, fejlődött az üzemhálózat. Vezetése alatt kiemelt szövetkezet lett. Nemcsak belföldi, hanem külföldi látogatók is felkeresték és a látottakról elismeréssel nyilatkoztak. 1969-ben halt meg, utódai folytatják az építő, fejlesztő munkát.

Kulturális téren 1945 után az első jelentős lépés az volt, hogy a menekülésből visszatérő nevelők, az oktatást átvették, a képzés nélküli nevelőktől. Ezt követte 1947-ben a nyolc osztályos népiskola eltörlése, és helyébe a nyolc osztályos általános iskola bevezetése. A harmadik pedig, a fakultatív hitoktatás elrendelése volt. Ez a rendelkezés, a szülők nagy táborában felháborodást keltett. Nem csoda, hiszen a szülők még vallásos nevelésben részesültek. Gyermkeiket is ebben a szellemben nevelték. A szülők a gyermekek 76 %-át hitoktatásra be is íratta. A százalék azonban minden évben kevesebb lett, ma már állandóan 10 % alatt van. Ez a csökkenés nemcsak az iskolában folyó természettudományi alapon történő oktatás eredménye, hanem a szülők világnézetét is lassan átforgalmazza a sajtó, a rádió és a televízió műsora.

Az emeletes iskolát az állam, 1961-ben átépíttette, a munka 1.500.000 ft-ba került. Négy tantermes iskola helyett, hét tantermes lett. Ezzel átmenetileg megszűnt a teremhiány. Az 1963/64-es tanévben községünkben megindult a gimnázium első osztálya, az emeletes iskolában kapott helyet.

Ugyanekkor a gimnázium vidéki tanulói részére, a Megyei Művelődési Osztály diákothont létesített. Erre a célra a volt gazdasági iskolát jelölték ki, majd a célnak megfelelően át is alakította. A Megyei Művelődési Osztály tervbe vette, hogy 1966-ban, egy négytantermes gimnáziumot építtet. A telket is kijelölték. A kultúrház helyén lett volna. Az építkezés azonban elmaradt. Ugyanekkor Mórahalmon, Mindszenten felépült a gimnázium. A Megyei Tanács Művelődésügyi Osztályán érdeklődésemre, Lázár Jenő gazdaságvezető közölte velem, azért nem építettek gimnáziumot Csanádpalotán, mert a Községi Tanács a kért 400.000 Ft hozzájárulást nem adta meg. A gimnáziumot 1966-67. tanév végén meg is szüntették, tanulóit beírányították Makóra. A diákothont pedig átszervezték nevelőotthonná. Azóta is 60 állami gondozott gyermek van itt.

A felnőttoktatás 1948 szeptember havában indult be, és azóta is folyik.

Az 1962-63. tanévtől kezdve, a hódmezővásárhelyi Mezőgazdasági Technikum kihelyezett levelező tagozatán is beindult a felnőttoktatás és az 1966-67. tanévben fejeződött be.

A gimnázium nappali tagozatával egyidőben, a felnőttek részére esti tagozat is indult, de az 1964-65. tanévtől levelező tagozattá alakult át. Sokáig működött, mint a makói gimnázium kihelyezett tagozata.

Az iskolai napközi otthon 1954-ben nyílt meg, és a Sirály utca 10. sz. alatt működött. Egy csoporttal indult a létszáma 40 tanuló volt. Kecskealábú asztalok mellett, deszka padokon ültek a gyerekek. Azért, hogy a felszerelés primitív volt, a fő feladatot mégis megoldották; azaz felügyelet és irányítás mellett tanultak, játszottak a gyerekek, és izletes tápláló ebédet kaptak. A konyhát nyugdíjba menetelig /1971-ig / Bokros Józsefné vezette. A konyha felszerelését a községi tanács, a tányérokat az MNDSZ adta. Az iskola akkori igazgatója, Bulecza Jenő, a napközi otthont 1955-ben áthelyezte a volt gazdasági iskolához, vagyis a mai Nevelőotthonhoz. Ott is volt 1963 január hó végéig. a konyha és az ebédlő közös volt a nevelőotthonnal. Mivel főleg a kicsi gyerekeknek sárba, hóba, hidegbe naponta kellett megtenni oda-vissza a hosszú utat, 1963 január végén visszahelyezték a Sirály utcába. Az ebédet továbbra is a Nevelőotthon konyháján készítették a gyerekek részére, és naponta onnan hozták fel. Négy csoport volt ekkor. Egy csoportnak de. volt foglalkozása, mivel du. volt részükre tanítás. Három csoport de. tanult a termekben, ezek délután voltak a napközi otthonba.

A bölcsőde 1954-ben létesült, idény jelleggel. Kezdetben csak 7 - 10 gyermeket adtak be. Az itt folyó munka nem volt sem kielégítő, sem szakszerű. Nem csoda, hiszen minden esztendőben másik bölcsődevezetőnő irányította. Évente nagy leltárhiány is mutatkozott. Rend és szakszerű vezetés 1961-től lett a bölcsődében. Ekkor Piti Jánosné vette a kezébe a vezetést. Rátermettségének, szaktudásának meg is lett az eredménye, megszűnt a leltárhiány és az alkalmazottak közötti torzskodás is. Beindította a családlátogatást, meghívta a szülőket bölcsődelátogatásra, és bevezette az alkalmazottak rendszeres oktatását is. A szülők megismerték az ott folyó lelkiismeretes, szakszerű munkát, ezután nyugodtan adták be kicsinyeiket. A létszámnövekedés olyan nagy lett, hogy 1962-ben már állandó jellegű lett a bölcsőde. A jó munkát a községi tanács új bútorok, játékok, textíliák vételével jutalmazta.

Piti Jánosné vezetése alatt a bölcsőde, nemcsak járási szinten, hanem a megye területén is minta-bölcsőde lett. Tapasztalatcserére más megyéből is felkeresték.

A Művelődési Otthon 1953-ban kezdte meg a működését, a Marx u. 15 sz. (ma Szent István u.) alatti épületben. Vezetője Kiss Andorné tanárnő lett. Az avatáson az Operaház, és a Nemzeti Színház küldöttei is részt vettek. Az ünnepség, Kelemen László, első magyar színigazgató sírjának a megkoszorúzásával ért véget. A művelődési otthon Kelemen László nevét vette fel. Már ekkor felvetődött egy új, modern művelődési otthonnak felépítési gondolata. Mivel a tervezett épület felépítése 5,5 millió forintba került volna, több évnek kellett eltelnie, mire ezt az összeget a községi tanács összegyűjthette. Az építkezést csak 1972 tavaszán kezdhették meg, és az ünnepélyes átadás 1973. augusztus 20-án volt. Az ünnepély a Himnusz lejátszásával kezdődött, majd köszöntőt Balázs István a községi tanács elnöke mondott. Az avatóbeszédet Hantos Mihály a megyei tanács elnökhelyettese tartotta. Az avatóünnepség, az Internacionáléval ért véget. ezt követte Kelemen László szobrának az avatása. Az avatóbeszédet dr. Czenner Mihály színháztörténész tartotta. Az ünnepségen Ujlaky Károly színművész közreműködött. Az új Művelődési Ház modern, tetszetős kivitelű és igen praktikus beosztású. A községi könyvtár valamint klubok, szakkörök kaptak itt helyet.

- folytatjuk -

Régi történet

Valamikor az 1920-as években történt. Lakott Csanádpalotán egy Mikulán András és egy Szekula Gáspár nevű nagygazda. A vasárnapi nagymiséen az első sorokban egymás mellett üleltek. Abban az időben a misét latinul mondták a papok. A mise szövegében volt egy rész, szekula, szekula, szekulorum. Az öreg Mikulán oldalát fúrta a kíváncsiság, hogy Szekula gazda nevét miért emlegetik többször is a mise közben. Egy alkalommal megkérdezte a szomszédját mise után, hogy miért emlegeti

a pap az ő nevét többször is. Ezt ki kell érdemelni az egyháznál és a plébános úrnál. Hol kell kezdeni a beajánlást kérdezte Mikulán gazda. Nos először a harangozónál és a kántornál kell kezdeni egy pár liter borral. Köztudott, hogy abban az időben mindkét atyámfia igen szerette a jó bort. Sűrűn megfordultak a Hangai kocsmában, ahol Etel néni a csinos kocsmárosné mérte a bort. A kántor megbeszélte a segédlelkéssel ő is kapott egy kis itókát, s egy pár koronát. Abban az időben a segédlelkészek fizetése is igen kicsiny volt. Amikor a segédlelkész mondta a misét ő már azt mondta, mikula, mikula, mikulorum., hogy ünnepi nagymisén is mondják a nevét ennek 10 mázsa búza volt az ára. Ebben a kis csalásban a plébános is benne volt, és így a pap is énekelte a nagyon hiú nagygazda Mikulán nevét az ünnepi nagymisén. Ebből a legtöbb haszna a harangozónak, a kántornak no és Szekula Gáspárnak volt, mert a búza nagy részét a kocsmában borra váltották át.

Az 1879 - 80-as években történt Csanádpalotán. Volt egy Kálmány Lajos nevű segédlelkész. Nagyon népszerű ember volt, meghívták azt lakodalomba, disznótorra, keresztelőre, halotti torra. Ezt a népszerű embert az Isten nagy erővel áldotta meg, hatalmas termet volt, olyan 190 cm magas. Szabad idejében szívesen segédkezett a falusi parasztgazdáknál, látták aratni, négyökrös szekérrel a trágyát hordani., de eljárt a kocsmaiba és zenés mulatságokba (kalákába) is. Népdalgyűjtő is volt. Aratáskor egy alkalommal kinn rekesztette az idő a határban az aratókkal, a rettenetes villámlás és mennydörgés közepette ezt mondta ; Csapjad Isten nyíla a papokat, a ranglétrán a nagyokat. Megkérdezték tőle, hát, hogy mondhat ilyet és miért. Azért mondta, hogy én is haladjak a ranggal felfelé , mert sohasem lesz belőlem püspök. Később ő lett Csanádpalotán a plébános. Népszerűségét az is bizonyítja, hogy máig is utca van elnevezve róla.

- Balogh András -

A MOZI AUGUSZTUS HAVI MŰSORA

04.	JADE
színes amerikai film
05.	SABRINA
színes amerikai vígjáték
11.	TÖKÉLETES MÁSOLAT - COPYCAT
színes amerikai akciófilm
12.	WONG FOO , KÖSZ MINDENT ! JULIE NEWMAR
színes amerikai vígjáték
18.	MADÁRFÉSZEK
színes magyarul beszélő amerikai vígjáték
19.	SPINÉDZSEREK - CLULESS
színes magyarul beszélő amerikai vígjáték
25.	A HALÁL NAPJA - STRANGE DAYS
színes amerikai akciófilm
26.	TISZTA JÁTSZMA
színes amerikai film
01.	TÜZPARANCS
színes amerikai film
02.	JANE EYRE
színes angol film

Törvény a vadgazdálkodásról

A Magyar Közlöny július 3-án megjelent 53. számában kihirdetésre került a vad védelemről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló 1996.évi LV törvény, amelyet az Országgyűlés 1996. július 18-án fogadott el.

A törvény több, mint egy évtizedes vajúadás után született meg. A megváltozott politikai viszonyok, a kárpót-

lási törvény, a földtulajdonosok számának ugrásszerű megnövekedése

és egyéb más tényezők tették szükségessé a vadgazdálkodás korszerűbb szabályozását. A leglényegesebb változás a korábbiakhoz képest a vadászati joggal kapcsolatos. A törvény szerint a vadászati jog mint

vagyonértékű jog - a földtulajdonjog elválaszthatatlan részeként a vadászterületnek minősülő terület tulajdon

sát illeti meg. Amennyiben a vadászterület kizárólag egy személy - ideértve a Magyar Államot is - tulajdonában van, e személyt a vadászati jog önállóan illeti meg. amennyiben több személy tulajdonában van, akkor a

vadászati jog a vadászterület tulajdonosait közösen illeti meg, ezt nevezik társult vadászati jognak. Vadászterületnek minősül az a földterület, valamint vízfelület, amelynek kiterjedése a 3.000 ha-t eléri és szemközti határvonalainak távolsága legalább 3.000 méter, továbbá, ahol a vad táplálékát megtalálja, szaporodni tud, mozgásigénye, búvóhelye biztosított. Nem minősül vadászterületnek pl. a lakóingatlanul szolgáló bekerített külterületi ingatlan, tanya, major.

A vad továbbra is az állam tulajdonában marad. Társult vadászati jog esetén a föld tulajdonosai:

a, a tulajdonosi formájáról, a képviselő személyéről

b, a vadászterület határának megállapítására, megváltoztatására irányuló a törvényben foglaltaknak megfelelő tartalmú

kérelem előterjesztéséről,

c, a vadászati jog gyakorlásának, illetőleg hasznosításának módjáról, feltételeiről a vadászterület kiterjedésének

megállapításáról figyelembe vett összes földterület összes tulajdonosának a tulajdoni hányada arányában számított szótöbbséggel határozni és ebben az arányban viselik a vadászati jog gyakorlásával, vagy hasz-

nosításával kapcsolatos terheket, valamint részesednek annak hasznából. A vadászterület határát a kialakítandó vadászterület tulajdonosainak - társult vadászati jog esetén a kialakítandó vadászterület tulajdonosai képviselőjének - kérelmére a földterület fekvése szerint illetékes vadászati hatóság határozatban állapítja meg.

Átmeneti rendelkezéseiben a vadászterület határainak kialakítására tér ki. A vadászati hatóság a vadászterület határainak e törvény előírásai szerinti megállapításra vonatkozó, az erdészeti és a természetvédelmi hatósággal, az érintett önkormányzatok jegyzőivel, továbbá a földtulajdonosok, a földhasználók, az erdőgazdálkodók, valamint a vadászok érdekképviselői szerveivel előzetesen egyeztetett javaslatáról - annak térképi megjelölésével - 1996. augusztus 1. és szeptember 1. között az érintett települések hirdetőtábláján tesz közzé. Ezt követően 90 napon belül az érintett tulajdonosok - e törvénynek a társult vadászati jogra vonatkozó szabályai alkalmazásával meghozott döntésükkel - önálló vadászterület kialakítását, vagy a javaslatban szereplő vadászterület-határ módosítását kezdeményezhetik. amennyiben a határidőn belül kifogást nem terjesz-

tettek elő, a vadászati hatóság határozatban megállapítja a vadászterület határát.

A törvény 1997. március 1. napjával lép hatályba. Az FM Hivatal július 16-23-a között szervezte meg az egyeztetéseket az új vadászterület határainak javaslatára és azok térképi megjelenítésére. A tárgyalásokon a földtulajdonosok kis hányada képviseltette magát, hiszen érdekképviselőjük csak részben van megoldva. Fontos lenne ilyen szövetség létrehozása, hogy jogaikat képviselőjükön keresztül hatékonyan gyakorolhassák, szándékaikat érvényesíteni tudják. Minden bizonnyal az ésszerű kompromisszum alapján alakulhat ki a jövő vadgazdálkodási arculata, amely a vad hatékony védelmét is kell, hogy szolgálja. A kompromisszum alapján alakulhat ki a jövő vadgazdálkodási arculata, amely a vad hatékony védelmét is kel, hogy szolgálja. A kompromisszum a földtulajdonosok a területen és bérkilövő vadászok között fog kialakulni.

Az Agrárkamara és annak Vadgazdálkodási Osztálya készséggel áll rendelkezésre a további információk és tennivalók tekintetében.

Fackelmann István, Balda János
Gazdajegyzők

Várja kedves vásárlóit
a

Levendula Gyógynövény és Csemege

Gyógynövények,
Gyógyhatású készítmények,
Fogyasztó teék,
Plussz vitaminok,
Krémek, stb.

Jöjjön el, nézze meg !

Naponta 8-18-ig nyitva
a Lant u. 3. sz. alatt .

**A művelődési ház
az alábbi szolgáltatásokkal
áll a lakosság rendelkezésére**

LAKODALMAK
CSALÁDI RENDEZVÉNYEK
MEGEMLÉKEZÉSEK
GYÜLÉSEK
ÉRTEKEZLETEK
SZÓRAKOZTATÓ RENDEZVÉNYEK
BEMUTATÓK
VÁSÁROK
ÜNNEPI MEGEMLÉKEZÉSEK,
ÉVFORDULÓK, TALÁLKOZÓK
MEGRENDEZÉSE, LEBONYOLÍTÁSA .
CSALÁDI RENDEZVÉNYEKHEZ , LAKODALMAKHOZ
ESZKÖZÖK KÖLCSONZÉSE .

A tartalomból:

Múltidéző

- Folytatódik sorozatunk
Csanádpalota Nagyközség
múltjáról és jelenéről
Bazyó Dénes
összeállításában

- Régi történetek
Balog András írása

- Nevezetes Palotai
emberek

PALOTAI KRÓNIKA

A Kelemen László Művelődési Ház tájékoztató kiadványa

Megjelenik minden hónapban

A lap alapítva: 1969. május. hó

Felelős kiadó és szerkesztő:

Erdélyi Lajos

Szerkesztőbizottság:

Szügyi Andrásné

Balogh András

Németi Bálintné

Z Kovács Istvánné

Vetrő Józsefné

Dr Dóczi Margit

Szekeres Sándorné

Antal Istvánné

Hári Lajos

Makán Andrásné

Batta Ildikó

A cikkeket számítógépbe írta és
a nyomdai előkészítő munkát végezte
Molnárné Haluska Margit
Erdélyi Lajos

A szerkesztőség címe:

Kelemen László Művelődési Ház

6913 Csanádpalota, Szent I. u. 40.

Telefon: 48

A tartalomból:

A Szegedi
Dietetikai Központ t
ájékoztatója

Mozi műsor

- Iskolai oldal

Hirdetések

Pályás

Feljegyzések Csánádpalota Nagyközség multjáról és jelenéről:

Rázsó Nészes összeállításában

A községi könyvtár is nagyon hozzájárult ,
község kulturális életének az emeléséhez . A köte-
tek száma 1969-ben megközelítette a 12 000 db-
ot , 1973-ban pedig 13 072 lett.

1972-ben a község lakosságának 24,3 %-a ,
1973-ban pedig 24,91 %-a olvasta a könyvtár
könyveit .

A filmszínház 1949-ben államosították . Kez-
detben a látogatók száma emelkedett , majd visz-
szaesett . A csökkenésnek két oka volt . Egyik , az
akkori filmek tárgya kevés embert érdekelt , mivel
a földművelésből , a gyáriparból és a háborúkból
vették . Minimális szórakozást nyújtottak . Másik
ok pedig a televíziók terjedése .

Látogatók száma	1944-ben.....	15 233
	1952-ben.....	28 310
	1964-ben.....	43 226
	1969-ben.....	30 340
	1973-ban.....	19 077

A rádió előfiz. száma	1944-ben.....	151
	1954-ben.....	372
	1964-ben.....	1227
	1973-ban.....	1243

A tv. előfiz. száma	1962-ben....	34
	1966-ban....	342
	1969-ben....	637
	1973-ban....	931

Politikai napilapok eladása	1944-ben....	69 827 db
	1954-ben....	122 310 db
	1964-ben....	195 057 db

1973-ban.... 252 904 db

Folyóiratok
eladása

1944-ben....	34 016db
1954-ben....	73 820 db
1964-ben....	91 344 db
1973-ban....	112 111db

Községünk fejlődése 1956 után , - amikor a
forradalom által okozott sebek begyógyultak -
nagyot lendült előre. Először is , a község lakos-
ságának , jó ivóvízzel való ellátása vált szükséges-
sé . Kezdetben ezt úgy akarták megoldani , hogy a
meglévő nortonkutak számát növelik . A geológiai
vizsgálat azonban kimutatta , hogy az a talajréteg
, amelyből a vizet eddig kaptuk , kimerülőben van
. Ez a megállapítás adta a gondolatot , a kisvízmű
megépítéséhez . A kútját 1959-ben kezdték fúrni .
1960-ban a hidroglóbusz alapozása is elkészült .
A következő évben megkezdtek a kisvízmű építé-
sét . 1962-ben elkészítették a vízvezetékhalózati
fővonalait . Ekkor végzett a község lakossága ,
legtöbb társadalmi munkát , pontosan 300.000 Ft
értékben . 1963-ban már a kisvízmű szolgáltatta a
lakosságnak az ivóvizet.

A közvilágítás területén is nagyot léptünk előre
:

1944-ben az utcákban	56 db lámpa égett
1964-ben	289 db
1969-ben	330 db

1970-ben a község két főutcájába , higanygőz-
lámpákat szereltek fel . 1973-ban a közökben is
minden utcasarokra higanygőz-lámpák kerültek.

A járdák építése is szükségessé vált . A régi téglajárdákat , az időjárás megrongálta . Az aszfalt és
betonjárdák építése , 1955-ben indult meg , és 1969-ben fejeződött be. Megépült a község utcáiban
6118 négyzetméter betonjárda , és 794 négyzetméter aszfaltjárda .

~~~~~

Lapu Imre
főjegyző

1871-ben született Szegeden. Középiskoláit Szegeden végezte, azután a közigazgatási pályára lépett és előbb Mezőkovácsházán, majd Mezőhegyesen működött, mint községi írnok. A jegyzői okleve-

let megszerezve, Csanádpalotára került, ahol adónyilvántartó lett, azután Kövegyre ment helyettes jegyzőnek és ott 1899-ben községi jegyzővé választották meg. 1923-ban Csanádpalotán főjegyzővé választották és azóta ott működött.

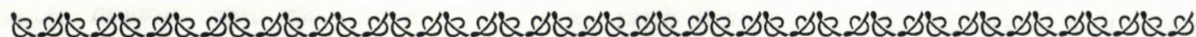
Kitüntetései: 3. oszt. polgári hadi érdemkereszt. Tagja a vármegye törvényhatósági bizottságának az iskolagondnokság és a tűzoltótestület alelnöke, az OKH. fiókjának igazgatósági tagja, a Hangya Szövetkezet felügyelő-bizottsági elnöke és az Úri Kaszinó pénztári ellenőre.

Mozol János
ipartestületi elnök

1882-ben született Nagylakon. Ott végezte iskoláit is, azután a szabómesterséget tanulva ki és 1909-ben önállósítván magát, Csanádpalotán telepedett le. A világháború egész tartama alatt az orosz fronton teljesített szolgálatot. Kitüntetései:

kis ezüst vitézségi érem és Károly csapatkereszt. Tagja a község képviselőtestületének, az iparos tanonciskola elnöke, a Csanádpalotai Takarékpénztár alelnöke, a levente egyesület egyik megalapítója, a Hangya Szövetkezet igazgatósági tagja. Nevéhez fűződik a csanádpalotai ipartestület létesítése, mely 1924-ben történt megalakulásakor elnökévé választotta és ma is betölti ezt a tisztséget.

Szerenádózás (Éjjeli zene)

Az éjjeli zene (szerenádózás) régebben nagy divat volt Csanádpalotán. Először a nagybirtokos legények szerenádoltak, akik hintóra (lőcsőkocsira) pakolták a zenekart és úgy húzták utca hosszat egészen a kedvese házáig. A zenekar az ablak alatt sorakozott fel és játszottak a megrendelt nótákat. A későbbi időkben az 1920-as évektől már a falu legényei is adtak éjjeli zenét a kedveseiknek. Általában vasárnap este voltak a bálók és utána mentek a zenészek szerenádolni a legényekkel. Már a bálban meggyeztek a legények a zenészekkel, hogy ki jön sorban ha netán volt 5-6 szerenádózó legény. A bál alatt szóba hozta a legény az éjjeli zenét a leánynak és tudakolta, hogy mit

szólna hozzá, illetve fogadná-e? Ez már azzal járt, hogy érdeklődte a kedvelt nótáját, mit szeretne hallani. Voltak a zenészek által megszokott divatos számok is. Legtöbbször biztosra ment a legény, hogy fogadják a szerenádát. Az éjjeli zene a következőképpen zajlott. A fiú hazakísérte a lányt rövid beszélgetés után elbúcsúzott és ment a zenészekhez, attól függött a beszélgetés, hogy hányadik volt a szerenádózás sorrendjében. A zenekar 3 - 4 személyből állt, szakszafonosból, hegedűsből és egy jóhangú énekesből. Sokszor az énekes maga is zenész volt. Ritkán (ha jó hangja volt) a szerenádát adó legény énekelt. megkopogtatták az ablakot, és szóltak, hogy alszol-e már édes angyalom majd rákezdték a zenészek. Három-négy hallgatót

játszottak. Közben a lány a második szám után gyertyát vagy egymás után három szál gyufát gyújtott jelezve, hogy fogadta az éjjeli zenét, utána még játszottak egy nótát és elvonultak csendben. Ha nem fogadták az éjjeli zenét, tudtára adták a legénynek, hogy nem szívesen látott vendég a ház körül. Amikor már komoly volt a dolog a nagylány felöltözött és itallal, süteménnyel kínálta a legényt és a zenészeket. Előfordult, hogy a szerenád utána családi mulatásba ment át reggelig.

Valahogy ez a rohanó élet eltörölte e szép szokást lassan, az 1960-as évek végén már alig lehetett hallani. Kiment a divatból. "Híres zenészek voltak": Méreg András, Hancsik János, Marosi György, Galgóczi Sándor, Fiers Fe-

renc, Göndör János, Kodrán Sándor, Kriván László.

Volt az éjjeli zenének egy másik cudar változata is, tudták a legények, hogy a rátarti lányt, hogy kell felzavarni éjjel. Régen a házaknál volt külső levélajtó amit belülről bekapcsoltak, hogy ne lehes-

sen bemenni. A legények legtöbbször a nagy itatóvájuval betámasztották az ajtót. Kijönni nem lehetett az ablakon se, mert a legények a gazdát fejbe verték volna. Ez idő alatt a kutat telehordták törekkel, vagy netán a löcsőkocsiban megcserélték az első kerekeket

a hátsóval, de az előfordult, hogy létrák segítségével felvették a szalmakazal tetejére és ott rakták össze. Ezután jött a zene: rossz lábasokat ütöttek vertek kolompoltak és nyávogtak. Nesze neked kényes nagylány.

~~~~~

Hörcsög ásás

Az 1930-as évektől egészen az 1960-as évekig volt a szegény legények pénzforrása a hörcsög vár kiásása. Mivel a szegény legényeknek, béreseknél, inasoknak, fiatal segédeknek a szombati, vasárnapi báli mulatságra és kocsmára nemigen volt pénzük, ezért számon tartották

a hörcsögvárat. Megvárták míg a hörcsög meghordja a télire való búzát, árpát és kukoricát akkor kiásták óvatosan, hogy minél tisztább legyen, hogy minél kevesebb legyen benne a föld. Volt olyan hörcsög raktár amelyben 4-5 kg búza is volt, vagy szemes kukorica, de vigyáztak arra, hogy ne mindet

ássák ki, mert akkor a hörcsög télen éhen pusztul és jövőre nem lesz semmi. A búzát, kukoricát a kocsmáros megvette és volt borra mulatságra pénzük. Szigorúan betartották, hogy senki ne menjen a másik területére, akit rajtakaptak jól elverték, rosszabb esetben még meg is bicskázták.

~~~~~

Ürge öntés

Az 1930- tól az 1950-es évek végéig volt divat az ürge öntés a tehénjáráson és a csigai legelőn. Az ürge nagyon szereti a búzát, árpát, kukoricát. Nagy pusztítást csinált a környékbeli földe-

ken ha elszaporodott. A Maros töltését megfúrták és ezért nagy bajt okozott árvíz idején. A gátőrök irtották is őket tűzzel - vassal. Nyári kirándulás alkalmával kivittek 3-4 lajtoskocsit vízzel és vödörrel vitték az

ürgelyukakhoz, három-négy vödör vízzel kijött ázottan és betegen az ürge, nyakon is csípték, fejbeverték. Némely pásztornépek igen kedvelték a húsát, a cigányoknak ünnepi eledel volt az ürgepörkölt.

~~~~~

Bevezetésként egy pár mondat L. Ron Hubbardról és a Scientology egyházról, hitvallásáról a "Lehetünk-e boldogok" cikk megértéséhez, illetve arról, hogy mi a Dianetika.

L. Ron Hubbard - filozófus, humanitárius, író művész, oktató és közigazgatásszervező volt. A világon sokan tekintik szó szerint az emberiség legnagyobb barátjának: azok akik művészileg megújultak, aki megszabadultak a kábítószerfüggőségtől, aki megtanultak írni-olvasni, és azok akiknek abban segítettek munkái, hogy visszanyerjék méltóságukat, erkölcsi erejüket valamint önbecsülésüket.

A Dianetika az emberi elmével foglalkozó iskolák közül a legfejlettebb. A Dianetika jelentése "az elmén, a lelken keresztül". A Dianetikát úgy is megfogalmazhatjuk: ahogy a lélek hat atestre. A Dianetika nem pszichiátria, nem pszichoanalízis, nem pszichológia. Nem az egyén kapcsolatteremtési problémáival foglalkozik, nem hipnozis. Az elme tudománya. A Dianetika módszerét Ron több évtized alatt fejlesztette ki. Az ezzel foglalkozó tudományág a Szciantológia lett. A Szciantológia alkalmazott vallási filozófia. Maga a Szciantológia szó annyit tesz, mint "ismerni a tudás módját". A

Szciantológia a tudás tanulmányozásával foglalkozik. Rendszerezett tudás, amely az élettel, az élet forrásaival és az elmével kapcsolatos tudományos kutatások eredménye. A Szciantológia az élet tudománya. Azokat az ismereteket tartalmazza, amelyek ahhoz szükségesek, hogy szabad lényként élhessünk. A Szciantológia céljai: "Egy civilizáció ahol nincsenek bűnözők és nincs háború, ahol a tehetőség virágozhat, a tisztességes emberek jogai megadatnak, és ahol az ember szabadon szárnyalhat egyre magasabbra."

(L. Ron Hubbard)

A Dianetikai Központ a Magyarországi Szcientológiai Egyház Szegedi Missziójának egy alosztálya. Szervezetünk minden szerdán és pénteken ingyenes előadásokat tart az alábbi témákban: pénz, egészség, Bevezetés a Dianetikába, Mi a Szcientológia?, házasság, emberi kapcsolatok. Lehetőség van egy in-

gyenes Személyiség- és IQ teszt kitöltésére is. Ezen kívül minden hétfőn szolgáltatunk tanfolyamokat, melyek segítenek az embereknek, hogy képesek legyenek megoldani az életben felbukkanó, néha nehéznek tűnő helyzeteket, problémákat.

- Szegedi Dianetikai Központ -

LEHETÜNK-E BOLDOGOK ?

L. RON HUBBARD

Lehetséges boldognak lenni?

Sokan azon csodálkoznak, hogyan tud egyáltalán a társadalom fele valóban létezni ebben a modern, rohanó világban. Nem ritka, hogy valakinek egymillió dollárja van, mindent megkaphat, amit csak kíván, mégis boldogtalan. Vegyünk például valakit, aki egész életében keményen dolgozott, s népes családot alapított. Életének abban a szakaszában már nagyon várta azt az időt, amikor majd végre megpihenhet és boldogan, vidáman élhet, sok időt szentelve azoknak a dolgoknak, amiket mindig is szeretett volna csinálni. Nézzük meg, mi történik, miután visszavonult! Boldog lesz? Nem. Csak ül és a régi szép időkre gondol, amikor még keményen dolgozott.

Számunkra az élet fő problémája a boldogság, de mindjárt elmagyarázom ezt bővebben is.

A világot lehet, hogy boldognak, de az is lehet, hogy boldogtalanak teremtették. Elképzelhető, hogy az Ön számára nem lehetséges elérni a boldogságot ebben a világban, mégis szinte mindannyian arra törekszünk, hogy létezésünk boldog és vidám legyen.

Sokszor van úgy, hogy körülnézünk a világban és azt mondjuk, hogy ezen a helyen senki sem lehet boldog. Ránézünk a mosatlan edényekre a mosogatóban, az autóra amit le kellene festeni,

és látjuk azt is, hogy szükségünk van új gáztűzhelyre, kabátra, cipőre vagy csak egyszerűen meg kellene javítani a régi cipőnket; hogyan lehetne tehát bárki is boldog, amikor nem lehet meg mindene, amit szeretne? Képtelen mindazt megtenni, amit szívesen csinálna, s így a környezete nem engedi meg az egyénnek, hogy olyan boldog legyen, mint amilyen lehetne.

Nos, mondok valamit, ami lehet, hogy furán hangzik, és amit már nagyon sok filozófus elmondott - az az igazság, hogy minden boldogság, amiben Önnek valaha is része lehet, csakis Önben rejlik.

Talán emlékszik, amikor úgy öt évesen egy reggel kiment a szabadba, körülnézett és a napot nagyon szépnek találta, ránézett a virágokra, és azok csodálatosak voltak. Aztán huszonöt évvel később felkel, ránéz a virágokra, de azok színtelenek. Ez a nap nem vidám. Nos, mi változott meg? Tudja, ugyanazok a virágok, ugyanaz a világ, de valaminek meg kellett változnia.

Valószínűleg Ön lehetett az.

L. Ron Hubbard

Alapító

Részlet L. Ron Hubbard

"Az élet új látószögéből" című könyvéből.

~~~~~

MAKÓI KIRÁNDULÁS

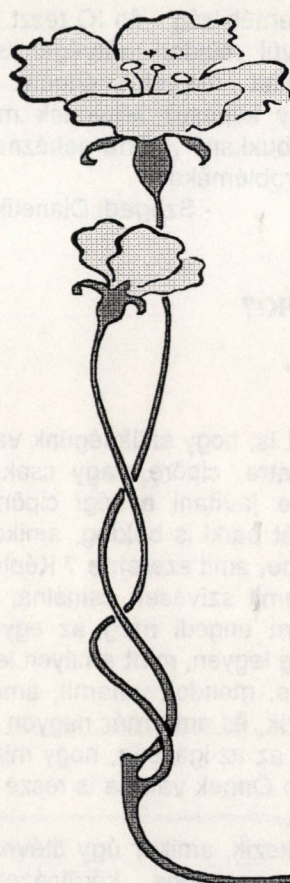
Mint a Könyvbarát Szakkör tagjai 1996. július 12-én kirándulást tettünk Makóra. Ennek az útnak az utiköltségét a Nemzeti Kulturális Alap pályázatán nyert pénzből fedezte Jutka néni a könyvtáros.

Elsőnek a nyomdát néztük meg, ahol megmutatták, hogy milyen gépekkel dolgoznak. Akkor épp a millicentenáriumi alkalmából volt megrendelésük: az Ópusztaszeri Nemzeti Parkban árusított borosüvegekre nyomtatták a címkéket. A nyomdából elsétáltunk a múzeumba, majd a felnőtt és gyerekkönyvtárba. A gyerekkönyvtárba kb. 45.000 könyv van. A könyvtáros néni bemutatta a könyvtárat és ismertette a kölcsönzési rendet. Foglalkozás keretében papírcsodákat hajtogattunk.

A délután hátralevő részét a fürdőben töltöttük. Nagyon jó volt ez a kirándulás, remélem máskor is elmegyünk majd valahová.

Redenczki Gábor

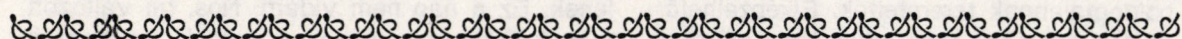

Várja kedves vásárlóit
a
**Levendula Gyógynövény és Cse-
mege**

Gyógynövények,
Gyógyhatású készítmények,
Fogyasztó teék,
Plussz vitaminok,
Krémek, stb.

Jöjjön el, nézze meg !

Naponta 8-18-ig nyitva
a Lant u. 3. sz. alatt .

A Mozi október havi műsora

06.	MÉG ZÖLDEBB A SZOMSZÉD NŐJE színes amerikai vígjáték
07.	VÁMPÍR BROOKLYNBAN színes magyarul beszélő amerikai vígjáték
13.	VÉGKÉPP ELTÖRÖLNI - EREASER színes amerikai film
14.	LESZÁMOLÁS DENVERBEN színes amerikai film
20.	SHOWGIRLS színes amerikai film
21.	TŰZ A VÍZ ALÁ ! színes amerikai vígjáték
27.	KÜLÖNÖS VARÁZSLAT színes angol film
28.	MINDEN GYANÚ FELETT - CITY HALL színes amerikai film
03.	BILKO FŐTÖRZS színes amerikai vígjáték
04.	AZ ESKÜDT - JUROR színes amerikai film

ISKOLAI
OLDALItt a tavasz

Csengő-bongó kicsi csengőm
Hirdesd a tavaszt erdőn,mezőn!
vadvirágok illatozzatok,
Sudár vesszők hajladozzatok.
Rügyet nyit a kicsi fa,
Kivirul a vadrózsa.
Dalolj szépen kicsi rigó,
Éljen, éljen trillió!
Énekelget a rigó!

*****

Évszakok

Én nagyon szeretem a tavaszt,
de még jobban várom a nyarat.
Bár tavasszal csicsereg a madár,
de nyáron a tó hús vize vár!
S várom inkább a telet,
amikor szánkózni lehet.
s nem bírom ha jön az ősz,
ha nyirkosan vacog az őz.

Forgács Cintia

*****

KISISKOLÁSOK
VERSEILabdajáték

Labda, labda de kerek,
Dobálják a gyerekek.
Feldobják a kék égbe,
Leesik a zöld fübe.

Nagyot pattan, elgurul,
Csaba gyerek érte nyúl.
Mégfogja a labdáját,
Folytatja a játékát.

Lilla másképp csinálja,
Nem felfelé dobálja.
Földhöz üti, pattogatja,
Talán százig is tudja.

Elmúlt a tél

Szervusz szánkó, nincs már hó.
Nem repül a hógolyó.
Nem lógnak a jégcsapok.
Hóembert sem csinálók.

Tavasz jött meg meleggel,
Virágokkal, rügyekkel.
Megjöttek a madarak.
Most mindegyik fészket rak.

A gyerekek játszanak,
Futkároznak, labdáznak.
Örülnek a tavasznak.
A ragyogó szép napnak.

Bayer Rita

*****

A dinók

Év már eltelt millió,
Mikor élt a sok dinó.
Hosszúnyakú vegetált,
Élesfogú húst zabált.

Vigan élték életüket,
Mig el nem érték végétüket.
Nincs belőlük ma már egy sem,
Elmentek mind szépen csend-
ben.

Régi idők emlékeit,
Könyvek,újságok idézik.
A filmvászonról is ránk néznek,
E nagytestű őslények.

Kabai Tibor

*****

Az evés

Aki buta, az is marad
Aki szorgos, az marad
Aki okos, az is marad.
És én okos vagyok,

Igényeim nagyok,
Én legjobban enni szeretek
Mindegy, hogy mit,
Én bármit megeszek.

Kicsi gyomrom korog
Mintha mondaná: Éhes vagyok
Kicsi bendőm szeret enni
Ez a legfontosabb neki
Nincs más céloim csak az evés,
Utána a nagy heverés.

Kisbodri Zita

*****

A művelődési ház
az alábbi szolgáltatásokkal
áll a lakosság rendelkezésére

LAKODALMAK
CSALÁDI RENDEZVÉNYEK
MEGEMLÉKEZÉSEK
GYŰLÉSEK
ÉRTEKEZLETEK
SZÓRAKOZTATÓ RENDEZVÉNYEK
BEMUTATÓK
VÁSÁROK
ÜNNEPI MEGEMLÉKEZÉSEK,
ÉVFORDULÓK, TALÁLKOZÓK
MEGRENDÉZÉSE, LEBONYOLÍTÁSA .
CSALÁDI RENDEZVÉNYEKHEZ , LAKODALMAKHOZ
ESZKÖZÖK KÖLCSÖNZÉSE

A tartalomból:

*****

Múltidéző

- Folytatódik sorozatunk
Csanádpalota Nagyközség
múltjáról és jelenéről
Bazyó Dénes
összeállításában

- Nevezetes Palotai
emberek

- Csanádpalota élete
1850 - 1950-ig
Asztalos P. Kálmán írása

*****

PALOTAI KRÓNIKA

A Kelemen László Művelődési Ház
tájékoztató kiadványa

Megjelenik minden hónapban

A lap alapítva: 1969. május hó

Felelős kiadó és szerkesztő:

Erdélyi Lajos

Szerkesztőbizottság:

Szűgyi Andrásné

Balogh András

Németi Bálintné

Z. Kovács Istvánné

Vetrő Józsefné

Dr. Dóczi Margit

Szekeres Sándorné

Antal Istvánné

Hári Lajos

Makán Andrásné

Batta Ildikó

A cikkeket számítógépbe írta és
a nyomdai előkészítő munkát végezte:

Molnárné Haluska Margit

Erdélyi Lajos

A szerkesztőség címe:

Kelemen László Művelődési Ház

6913 Csanádpalota, Szent I. u. 40.

Telefon: 48

A tartalomból:

*****

Mozi műsor

*****

- Iskolai oldal

*****

A Honismereti Diákkör
beszámolója
kirándulásokról

*****

Feljegyzések Csanádpalota Nagyközség multjáról és jelenéről:

Bazsó Dénes összeállításában

A strandfürdő építése 1958-ban indult meg, és 1959-ben meg is nyílt. Irodahelyiséget, és 24 db. kabint is építettek. Kevesen keresték fel, mert a vizét a nap melege csak 18-20 C. fokra bírta felmelegíteni. Elkészítése 350.000 Ft-ba került.

Baromfikeltető, és kenyér-üzem. A baromfikeltető 1963-ban kezdte meg működését, a Kalmár-féle malom épületében, a Kossuth utcában. Működését 1969-ben beszüntették. Az épületet a Csongrád megyei Sütőüzem átvette, átalakította, és 1971 óta mint sütőüzem működik.

A szikvízüzem 1904-től a Sirály utcában működött, 1963-ig. Ekkor az ÁFÉSZ itt megszüntette, és 1963-ban felépült új üzemében kezdte meg a működését. Itt nemcsak szikvizet, hanem különféle hűsítő italokat is készítettek.

A postahivatal bérelt épületben működött, 1965-ig. A saját épülete ebben az évben készült el. Az új épületben az első postamester, Szeder Béla volt.

Az öregek napközi otthona 1970-ben nyílt meg. Először harmincan jelentkeztek. Az öregek száma azonban állandóan nőtt, ezért a tanács, tervbe vette a bővítését. Erre az épületben lehetőség van.

A tanács nemcsak ízletes, bőséges és tápláló ebédről gondoskodik, hanem az öregeknek lehetőséget biztosít a beszélgetésre, szórakozásra, kulturált körülmények között.

A község főterének a kialakítása 1940-ben kezdődött, Szikszai Ferenc főjegyző javaslatára, a község elöljárósága, a téren lévő fákat kivágatta, a

téglákat felszedette. Innen a piactért, a mai játszótér helyén jelölték ki, Kelemen László öntöttvas kerítéssel körülvett emlékoszlopa körül. A mai park helyén, a téglák elhordása után, a talajt felásták, és parkot létesítettek. A parkot drótkerítés vette körül. Mivel a park gondozásával nem sokat törődtek, virág helyett fű nőtt benne. Kerítése több helyen megrongálódott. Előfordult a 40-es évek végén, hogy a csordából hazajövő tehernek közül, pár bement a parkba legelni.

A Tanács az elhanyagolt park fáit, bokrait 1957-ben kivágatta, felásatta, virágágyakat készített, díszfákkal, bokrokkal újra beültette. A közepére, talapzatra helyeztette Kelemen László emlékoszlopát.

- A köztudatban az volt, hogy Csanádpalota az "első felszabadított magyar község" - az akkori tanács szobrot rendelt, s ezt a község központjában illett felállítani - helyszűke miatt -, Kelemen László emlékoszlopát, a tanács a temetőbe a sírhoz vitette ki, és itt állították fel.

A Szegedi Tömegcikk KTSZ helyi telepe, 1972-ben kezdte meg a működését. Közelítőleg mintegy 60 fő dolgozik itt.

ABC áruház építéséhez 1972-ben fogtak hozzá. 1974 január havában megnyitotta a kapuit, a vásárlók előtt. Az építkezés 2,6 millió forintba került. Az épület modern, tetszetős.

A szövetkezeti lakóház építését, 1972-ben kezdték meg, az ötemető szélén, a vasútállomás felé vezető út szélén. A temetőnek ezen a részén, az én gyermekkoromban, az 1910-es években is voltak már gondozatlan sírok.

A kétszintes lakóház

tömb két épületébe 1973-ban már be is költöztek. A harmadik épület-tömb, ekkor még nem volt készen. Az új épületek a környék képét előnyösen változtatták meg.

A központi orvosi rendelő ugyanott épült ahol a lakóház-tömbök. Alapjait 1973-ban rakták le. 1974. év első negyedében készen is lett. Nagy szükség volt rá. Modern szép, a célnak megfelelő épület.

Az új temető helyét 1963-ban jelölték ki. A régi temetőt le kellett zární egyrészt a község területi növekedése miatt, másrészt mivel már voltak olyan sírok ahova már másodjára is temettek.

Az új temetőben a ravatalozó építését 1964-ben kezdte meg a kivitelező vállalat, de csak 1966-ban lett készen.

Az új temetőben az első halottat, Szabó Mihályné Raffai Erzsébetet, 1966. április 27-én temették el.

A község fejlődését nemcsak a létesítmények felsorolásával akarom érzékeltetni, hanem egy-két számadattal is.

1957-ben a fejlesztési alap
456.980 Ft volt

1965-ben
2.090.000 Ft volt

1957-ben a társadalmi munka
24.402 Ft volt

1965-ben
316.000 Ft volt.

A következő években úgy a községfejlesztési alap mint a társadalmi munka értéke állandóan nőtt. A munka folyik tovább, sőt meggyorsul, mivel községünk 1972 január 1. napjától, nagyközség lett. A Csongrád megyei Tanács 4/1973. sz. határozatával, Csanádpalota

nagyközséget, alsó fokú központnak jelölte ki. Ugyanekkor befejeződött Csanádpalota, és

Kövegy község közös tanácsa való szervezése is. Ez a két intézkedés, a község fejlődésé-

nek még nagyobb lendületet adott.

- folytatjuk -

CSANÁDPALOTA - földművelése - ipara - kereskedelme - kulturális élete - - 1850 - től 1950 - ig - Asztalos N. Kálmán írása

Adatforrások:

1850-től 1920-ig községi irattárból kiírt adatokat használtam fel. Ezekre leginkább a szájhagyományok hitelességét illetően volt szükségem, mivel sokszor hihetetlennek tűnő esetekről is beszéltek. Ilyen, például az 1863-as ínséges esztendő, a termések és azok árának alakulása, majd pedig az állattenyésztés.

Az 1920-as évek óta már magam is éltem, láttam a palotai élet zökkenős útját, ami után kisebb, jelentéktlenebb mozzanatokot kihagyva, felelősséget merek vállalni a leírtak valóságáért.

A fentiek alapján írtam le a község ipari, kereskedelmi és kulturális életét is. Utóbbit 1812-ig visszamenőleg tudtam felkutatni, amikor is a szájhagyományok bizonyosságára sikerült, szintén községi iratok nyomán hitelességet találni, és pedig olyanokat, melyeknek ma is nyomai vannak. Ez Kelemen László első magyar színiigazgató palotai életével kapcsolatos.

Csanádpalota, 1973.

A.P.K.

Csanádpalota földművelése

A község első felmérése 1850-ben eszközöltetett és pedig - a feljegyzések szerint - lépcsémértékkel. Tovább keresve a hitelesebb adat után, megtalálható, hogy "

Csanád Palota határa az 1876-os felmérés alapján, a Blaskovits 7-ezer holdas uradalommal és a Zsellér Társulatok által bérelt 1163.kat.h. kövegyi kis- és nagypusztai /kis és nagy purgel/ földekkel 18-ezer holdra tehető. E területben erék, mocsarak, utak, és legelők is bentfoglaltatnak."

Ugyanekkor mint családfő, élt a községben 400 földművelő gazda és 550 földnélküli napszámos. Az évi termés, mely a községtől távol /6-7 km-re / levő, de csak másodévenként töretett / szántatott / Ugar-földek beszámításával méretett, a következőkben alakult :

Katasztrális holdanként :	Közepes ára : frt. krajc.
Búzából 6. köből	Köblönként 3.40
Kétszeres 7. köből	2.48
Tengeriből 8-9.köb.	1.20
Árpából 7-8.köb.	1.30
Zabból 8-9.köb.	1.24
Bortermés	Akója 3.00
Dohány	Mázsája 8.00
Kender	Mázsája 4.00

Tenyésztetett: Legfelsőbb ára:

970. ló és csikó	Darabonként: 150. frt.
15. számár	- - 20. frt.
750. ökör és borjú	- - 70. frt.
210. tehén	- - 50. frt.
4.500. magyar birka	- - 5. frt.
5.100 sertés	- - 18. frt.
Bivaly, kecske, selyemjuh nem tenyésztetett.	

Az említett kimutatásokkal kapcsolatban ne tegyük mérlegre az akkori földművelést a maival. Ugyanis abban az időben még éltek azok a jobbágyok, akik a nemes világ idején, de még azon túl is, az általuk művelt föld után hetenként több napos ingyen robotot és közmunkát végeztek. E robotokon és közmunkákon pedig nem csak az embernek, de egy pár ígás állatnak is meg kellett jelenni. Ezt bizonyítja még egy 1854. évi jelentés is, mely a 64. pontban az alábbiakat tartalmazza:"

Közmunkát töltött 420 lófogat és 150 ökrös szekér, továbbá 308 gyaloglapátos."

Tehát az 1910-es években élő öregek - köztük nagyapám és kortársai - nem azért művelték a földet, mert abban örömet lelték, hanem mert élni kellett valamiből valahogyan. Még az a hír is köztük kószált, hogy " vissza gyűhet az átkozott nemes-világ, asztán jaj lesz a módosabb jobbágyoknak !" Hogy ez a földtől való imelygés mennyire igaz lehetett, azt az 1915/1876. sz. kivonat az alábbiakban bizonyítja:

Birtokeladási hirdetemény.

Palotai Zselér Társulatok által bérelt 1163. kath. kövegyi Kincstári pusztai földek, melyek Csanád Palota, Királyhegyes és Kövegy községek területeivel határosak, 1876. Sept. 14 és következő napjain a Csanád Palota község házában tartandó nyilvános szóbeli árverésen kisebb, nagyobb többnyire 12. katasztrális holdas részletekben felsőbbi jóváhagyással örök áron eladatni fognak.

Kikiáltási ár katasztrális holdanként 195 forint.

Az árveréshez részhez csak azok bocsátatnak, kik a fent álló törvények szerinti joggal bírnak.

Venni szándékozók a kikiáltási árnak 10%-át az Árverező bizottság kezeihez, az árverés megkezdése előtt készpénzben, vagy az árfolyam szerint számított és a szabályokban elfogadhatónak nyilvánított Magyar és Osztrák állam kötvényekben,

- vagy végre Magyarföldhitel intézeti Záloglevelekben letenni tartoznak.

A vételár 5 év alatt fizetendő 8 % kamattal.

Kelt Pécskán 1876. júlu.8.m.k.

Jószágigazgatója.

És a kitűzött napon, még a "birtokszerzési joggal bírók" se jelentek meg. S az említette terület, mely a lakosság nyelvén kis- és nagy Purgel néven ösmert, csak 1894-ben talált gazdákra. A kis Purgelt 12 holdas parcellákban vásárolták meg, míg a nagy Purgelt tetszés szerint, ki, mennyivel bírt.

Utóbbit 30 - 40, sőt 60 holdas táblákkal, leginkább makói pénzes emberek vették meg. Az eladás úgy sikerült - , már amennyire sikeresnek lehet nevezni - , hogy Brengarten Henrik községi főjegyző rábeszélte a lakosságot, de meg azzal is ijesztgette, hogy ha nem ragaszkodnak a földhöz, a Blaskovits uraságé lesz s a lakosok cselédkedhetnek rajta.

A földvételről még csak annyit, hogy a vásárlást mégis többen megbánták és egy tehénért, vagy borjúért a bátrabbak javára lemondtak a vásárolt földről. S ezeket a félénk lemondókat még az 1910-es és 20-as években is emlegették.

A parasztság élete

A bemutatott hiteles kivonatok és a régi öregek elbeszélései nyomán nem csak nehéz, de gyötrelmes is lehetett. Nem csak a kötelező közmunka robot nehezedett rájuk, hanem a lenézésen kívül a megélhetésüket biztosító fölmívelés is. Ha pedig földnélküli volt, akkor a földtulajdonosokra nehezédő terhek egy részét is nekik kellett viselni a kenyérnekvalóért. És mégsem a fölmívelést nehezítették, mert abban szépséget és örömet is találtak néha napján, hanem a bizonytalanságot, de nem volt mit tenni. Ha Zsuzsannakor /febr.19-én / megszólaltak a pacsirták, tavaszi munkák indulóját ösmerték fel a magasból hallható dalban. Amikor végeztek az állatok körül a reggeli munkával, hozzáfogtak a ma már csaknem ösmeretlen

"csutaverés" megkezdéséhez. Egy pár lovat, vagy ökröt túsökbörona / nyírfaborona / elé fogtak és a "böjti," /déli/ szelek szikkasztó hatására megboronálták az őszi kalászosokkal / búzával, rozssal, őszi árpával / vetett területeket. A boronálás a talaj felszínét elegyengette, porhanyította, a félig-meddig földben lévő csutákat, vagyis a múlt évi kukoricaszár töveit felszínre hozta és részben földtelenítette. E munka elvégzése után egy karhosszúságú "csutaverő" botot fogtak a balkezükbé, hogy a benne, vagyis a gyökerek közt lévő föld kihulljon, majd "hajításnyira" távolságra kiskasokba dobálták. Volt amikor ez a hajlongó munka 3-4 napig is eltartott, de úgy is, hogy egész héten csutát vertek. Ki hanyad magával fogott hozzá s mekkora területe volt. Ahol a család munkaerejéhez sok volt a vernivaló, ott egy-két napra gyerekeket fogadtak, mondva, hogy "ők közelebb vannak a földhöz", vagyis könnyebben hajolnak, mint a felnőttek. A gyerekek napszámára 20-24 krajcár közt változott. Ezen az összegezen abban az időben 20-24 tyúktójást, vagy ugyanannyi doboz masinát /gyufát/ lehetett vásárolni.

Amikor végeztek a csutaveréssel, kasokkal nagyobb rakásokba hordták, majd 3 ágú favillával kocsira hányták és a ház, vagy a tanya takarmányos területének valamelyik sarkán gondosan bekazalozták. Gondosan, hogy be ne ázzon, mert ezt tűzrevalónak használták. Volt ahol a földből döngölt kert-és utcai kerítésfalakat is evvel földték.

A csutaveréssel nem csak az akkori igényeket kielégítő tűzrevalóhoz jutottak, de a kalászos gabonák növekedését is elősegítették és a felszedett kukoricaszár csutái aratáskor a élének sem lábatlankodtak.

A csuta betakarítása után hozzáfogtak, ha az idő engedte, a tavaszi árpa, zab alá szántani, ha ezzel végeztek a vetéshez fogtak. A föld végére készített vetőmagból jó félzsáknyi / 25-30 kilónyi / magot a szélesebb szájú "vetőzsákba" öntöttek s ennek madzagját a zsák madzagfelőli sarkára hurkolták, majd "nyakbavéve" félmarkonként a lehető legegyszerűsebben, mintegy 6-7 lépés szélességben megkezdtek a vetést. Minden kiszórt marok után egyet léptek előre. /Régebben - ahogy emlegették - "vetődeszkát" használtak. Ezt egy ember a hátára véve vitte a magot szóró előtt s a deszkához csapkodva a magot, vetettek./

Amikor már 3-4 boronaalj el volt vetve, fogas boronába fogott a "hósznik" /legény/ és a frissen szántott földbe kapartatta a rászórt magot, majd fogasolás után tüsök /nyírfavesszőből font / boronával simította és porhanyította a vetett területet.

Ha nem volt lágy a föld és a tavaszi kalászosak elvetése után volt még egy pár várakozó nap, akkor a télen szaporodott istálló trágyából kiszekereztek valamennyit a még szántatlan és leendő kukoricaföldre, de amikor már szent György napja / április 24. / következett, leszedték az ereszek és padlási "kakasülökre" aggatott és még töréskor magnak válogatott "kötözött" kukoricát. Ezekről letépték a csuhéjakat, hegyeiket külön morzsolták, hogy apró szem ne kerüljön a vetni való közé, majd megszelelve, zsákba szedték.

A kukorica vetésének volt egy néphiedelme, mely szerint a vetést, ha nem is folyamatosan, de "nagy héten" / húsvét hetében/ okvetlenül megkezdtek, éspedig abban a hiedelemben, hogy "ha nagyhéten megkezdjük, vastagabban szedjük." Vagyis jobb lesz a termés.

- folytatjuk -

CSANÁDPALOTA "NEVEZETES EMBEREI"

Stand Pál
szolgabíró

1901-ben született Kunágótán. Középiskoláit Aradon, a közgazdasági egyetemet Budapesten végezte, azután a mezőkovácsházi járás tb. szolgabírája lett, 1927-ben pedig szolgabíróvá választották meg, azóta Csanádpalotán működik. Az oláh invázió alkalmával részt vett az aradi utcai harcokban és ezért Aradról menekülni volt kénytelen. A csanádpalotai Levente Egyesület elnöke és az ipartestület iparbiztosa.

Téglás József
állatorvos,

a Hangya Szövetkezet ügyvezető igazgatója

1882-ben született Sepsiköröspatakon. Középiskoláit Kolozsvárott, az állatorvosi főiskolát Budapesten végezte, ezenkívül hallgatója volt a szegedi Ferenc József tudományegyetemnek is. 1910-ben a csanádpalotai körzet körállatorvosává választották meg, 1922 óta pedig mint magánállatorvos működik Csanádpalotán. A világháború kitörésekor hadbavonult és előbb harctéri, később állatorvosi szolgálatot teljesített. Kitüntetései: Károly csapatkereszt, arany érdemkereszt, koronás arany érdemkereszt a vitézségi érem szalagján, bronz Signum Laudis a kardokkal. Csanádpalotán megszervezte a Csanádpalotai Atlétikai Klubot, mely a háború után felszerelését a levente egyletnek adta át. Kezdeményezésére létesült a Hangya Szövetkezet, melynek hét éven át elnöke volt, majd pedig ügyvezető igazgatója. Hosszabb időn át háznagya volt az úri kaszinónak, a polgári lövészegylet titkára.

A MOZI NOVEMBERI MŰSORA

10. DRÁGÁM , ADD AZ ÉLETED - SPY HARD
színes magyarul beszélő amerikai vígjáték
11. AZ IGAZIRA VÁRVA
színes amerikai film
17. MAJOMPARÁDÉ
színes magyarul beszélő amerikai film
18. A GYANÚ ÁRNYÉKA - BEFORE AND AFTER
színes amerikai film
24. MISSION : IMPOSSIBLE
színes magyarul beszélő amerikai akciófilm
25. EGY INDIÁN PÁRIZSBAN
színes magyarul beszélő francia vígjáték
01. KÁBELBARÁT
színes amerikai vígjáték
02. HOLT IDŐ - NICK OF TIME
színes amerikai film

Molnár Orsolya**Elhagyott a kedvesem**

Óh szerelem,
Te szívdobogató győtrelem.
Hisz- elhagyott a kedvesem,
Mért tetted ezt szerelem ?

Az élet oly rövid,
S életem értelme,
Már más szerelme.
Mért tetted ezt szerelem ?

Ő vezetett utamon,
S ő tett boldoggá
És most eldobott mintegy használt papírt.
Mondd mért,mért tetted ezt
szerelem ?

*****

Pintér Olga**Virágzik a szívünk**

Virágzik a szívünk,
hisz anyák napja közeleg.
Együtt ünnepel minden apa
s kisgyerek.
Egyhangúlag ünnepeljük ugyanazt,
S hozzá szól a pacsirta

**KISISKOLÁSOK
VERSEI**

andalító,lágy dala.

Ez a dal pedig nem más,
mint a " nyitni kék".
Szívünkben a szeretetnek
nyílni kék.

*****

Szarvas Lili**Óda a fagyihoz**

A fagyi, ó nagy,
ha tudnád milyen jó.
Van belőle minden féle:
vanília,puncs és mogyoró.
Nyáron a nagy melegben,
hogy hűsít a sok golyó.
Golyóban és csavartan is adják,
s ha leejted,
meglepik a hangyák.

*****

Vass Alexandra**Ha a róka bolha volna**

Ha a róka bolha volna,
ide-oda ugrándozna.
Tyúkra nem fájna a foga,
lehet,bele is pusztulna.
Ha a róka bolha volna,
kötényemben ugrándozna.

Éjjel nappal csípna-marna,
nem is lenne nyugton soha.
Így hát vigyázz nagyon bolha.
Vendéged ne legyen soha.
Hisz cseles a róka bolha,
Könnyebb bújik bugyogódba.

*****

Tóth Erzsébet
Tavaszi gondolat

Elcsitul a fagyos szél,
a hó tovább nem hullik,
lassan kisüt már a nap,
a tél is csak elmúlik.

Ha a tél elmúlik,
a hó is már elolvad,
lassan jön a kikelet,
a természet újra lobban.

Az öreg fák ágain,
a rügy lassan kipattan,
rajzanak már a halak,
lenn a hús pataokban.

Megindul az élet
az erdőn,mezőn,réten,
kizsong a sok méhecske,
gyűjteni a mézet.

Örül a kikeletnek,
minden bogár ,madár,ember,
kinek nincsen még párja,
keresi nagy türelemmel.

A párját megtalálván,
szívünkben boldogság,
fészüket megrakják,
s utódjukat várják.

Ennél szebb gondolat,
egy tavasszal sem kell,
mikor mindenki boldog,
a nagy világegyetemben.

*****

Németh Gábor
Az állatok

Nincs szebb állat,mint a disznó,
Adok neki moslékot,jó ?
Ha nem adnék,éhen halna,
Nem ehetnék meg húsvétra.
De a tyúk se rondább nála,
s a kakas is ott van párba.
A kutya se rusnya,de mindig csahol,
S felébreszti a horkolót.
A macska sajnos örökké nyávog,
De a kutya elzavarja,ne nyivákolj!

A ló is szép,és erős állat,
Ha háta mögé állsz, csúnyán kikapsz,
Mert ugyanis hátba rüg,
S megismered a Szaturnuszt.
A csirke csipog, ez a baja,
De ha magot lát, már nem annyira.
A pulyka nem szép,ezért mérges,
össze-vissza csip,ha meglát téged.

*****

Ópusztaszeren voltunk kirándulni

Az Ópusztaszeri Nemzeti Park egyik megtekinthető része a régi házak bemutatása. Az első közülük amit megtekinthettünk a községháza. Termeiben láthatjuk a régi tárgyakat eszközöket. A községháza mellett a posta van, itt a régi íróeszközöket valamint a régi gépeket láthatjuk. A következő épület a borbélyüzlet, ez egészen más mint a mostani. Furcsább eszközök és gépek találhatók az üzletben. Innen nem messze találjuk a fazekas műhelyt ahol valóságos remekműveket láthatunk a polcokon. Továbbhaladva a pékműhelyt találjuk, ahol remek kalácsot, frissen sült mákos kalácsot és kakaós csigát árultak. A házak közül nem is hiányozhat az amely a régi szobákat mutatja be. Ezekben a szobákban rengeteg minden található, egy nagyobb ágy, melyen rengeteg csipkézett párna látható. Minden szobában ahol kisgyermek volt ott természetesen a bölcső is megtalálható. Kivétel nélkül minden szoba falán szentkép látható. Ettől az épület-től nem messze van a malom, ami óriás nagy. (egy kerék hajtotta mindössze).

A kirándulás nagyon jól sikerült, és szeretnék máskor is elmenni.

Pintér Renáta

Tótkomlói kirándulás

A csanádpalotai Honismereti Diákkör tagjai Tótkomlóra látogattak el a nyár végén. Az ottani könyvtárat és az evangélikus templomot tekintettük meg. a templom gondnoka mesélt nekünk a templomról és az ő gyermekkoráról, hogy akkor hogyan éltek. A templommal szemben van a falumúzeum a következő utunk ide vezetett. Sok-sok régi tárgyat, használati eszközöket láttunk, amit eddig még nem ismertünk vagy nem tudtuk, hogy régen mire használták. Láttunk régi hajcsatokat, edényeket, ágyat vaj és sajt készítő edényt és sok más érdekes tárgyat. Nekem a gondolkodó szék, melyen a családfő foglalhatott helyet, ragadta meg a figyelmemet. A falumúzeum megtekintése után, a tanyamúzeumot tekintetük meg. Itt láttunk régi tanyát, annak belső elrendezését, így a konyhát a szobát belső berendezésével együtt, a baromfi udvart és az istállót. Itt is a gondnok, mint idegenvezető mesélt nekünk arról, hogy hogyan éltek régen a tanyasi emberek. Többek között elmondta, hogy a szobát a férfiaknak kellett felmázolni és a fűvet a tanya körül lekaszálni.

Az eső és a rossz idő miatt kirándulásunk itt véget is ért. Ezúton mondok köszönetet a Diákkör vezetőjének Ilonka néninek, hogy lehetővé tette ezt a szép és érdekes kirándulást.

Zsíros Zsanett

A művelődési ház **az alábbi szolgáltatásokkal** **áll a lakosság rendelkezésére**

LAKODALMAK
CSALÁDI RENDEZVÉNYEK
MEGEMLÉKEZÉSEK
GYŰLÉSEK
ÉRTEKEZLETEK
SZÓRAKOZTATÓ RENDEZVÉNYEK
BEMUTATÓK
VÁSÁROK
ÜNNEPI MEGEMLÉKEZÉSEK,
ÉVFORDULÓK, TALÁLKOZÓK
MEGRENDEZÉSE, LEBONYOLÍTÁSA .
CSALÁDI RENDEZVÉNYEKHEZ, LAKODALMAKHOZ
ESZKÖZÖK KÖLCSONZÉSE